

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE EV ÖDEVİ
UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: PENDİK İLÇESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAYHAN ÇETİNKAYA

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ EBRU UZUNKOL

MAYIS 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE EV ÖDEVİ
UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: PENDİK İLÇESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAYHAN ÇETİNKAYA

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ EBRU UZUNKOL

MAYIS 2019

BİLDİRİM

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez-Proje Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırladığım bu çalışmada:

- Tezde yer verilen tüm bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve sunduğumu,
- Yararlandığım eserlere atıfta bulunduğumu ve kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değiştirmede bulunmadığımı,
- Bu tezin tamamını ya da herhangi bir bölümünü başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı,

beyan ederim.

26/06/2019

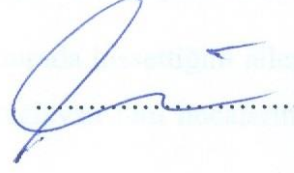

Kayhan ÇETİNKAYA

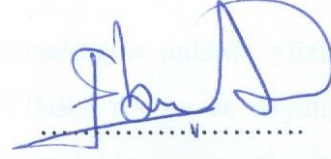
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

“İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri: Pendik İlçesi Örneği” başlıklı bu yüksek lisans tezi, Temel Eğitim Anabilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Çağla KARADEMİR

Üye (Danışman): Dr. Öğr. Üyesi Ebru UZUNKOL

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Dursun AKSU

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

28.06/2019

Prof. Dr. Ömer Faruk TUTKUN

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tez sürecimde bana her konuda destek olan, yol gösteren, akademik yönden gelişebilmem için desteğini her zaman üzerimde hissettiğim değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Ebru UZUNKOL'a; çalışma sürecimde bana yardımcı olan kıymetli öğretmen arkadaşlarıma; yüksek lisans çalışmamda bana kolaylık gösteren değerli idarecilerime; bilgi birikimlerinden yararlandığım değerli arkadaşlarıma yürekten teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca bu zor süreçte manevi desteklerini her zaman yanımda hissettiğim aileme; yüksek lisans eğitimim boyunca bana akademik yönden katkı sağlayan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Son olarak, varlığıyla her zaman güç bulduğum, en bunaldığım anlarda yüzümde her zaman tebessüm oluşturan biricik oğlum Ali Asaf ÇETİNKAYA'ya ve hayatımda çok önemli bir yere sahip olan, her koşulda yanımda olan, tüm zorluklarda desteğini her zaman yanımda hissettiğim hayat arkadaşım, sevgili eşim Bilge ÇETİNKAYA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE EV ÖDEVİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: PENDİK İLÇESİ ÖRNEĞİ

Kayhan ÇETİNKAYA, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ebru UZUNKOL

Sakarya Üniversitesi, 2019

Bu araştırmada ilkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşleri ve tercihleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinin içinde yer alan olgubilim (fenomenoloji) kullanılmıştır.

Bu araştırma, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Pendik ilçesinde farklı ilkokullarda görev yapmakta olan 30 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan katılımcıların seçilmesinde amaçsal örnekleme yöntemlerinden, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada verilerin toplanmasında görüşme tekniği kullanılarak, ilkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevlerine ilişkin görüşleri ve tercihleri tespit edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmaya dahil edilen öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen nitel verilere betimsel analiz ve içerik analizi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda; öğretmenlerin %73'ünün hayat bilgisi dersinde ödev vermeyi tercih ettiği; ödevlerin genel olarak pekiştirme (%21,25), hayata hazırlama (%20) ile öğrencilerin araştırma yapmalarına katkı sağlaması (%17,5) amacıyla verildiği; araştırma (%31,5), materyal hazırlama (%13) ve sunum (%11) türünde ödevlerin daha sık tercih edildiği; genel olarak haftada 1-2 kere ödev veren öğretmenlerin (%38,8) çoğunlukta olduğu ve ödev verme sıklığının ihtiyaca ve işlenen konulara göre değişiklik gösterebildiği; ödevlerin tamamlanma süresinin genel olarak 1 hafta (%30,8) ile yarım saati geçmeyecek (%30,8) ödevler olduğu; öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ödevleri kontrol ettiği (%93) ve ödev kontrollerinde sunum (%33,3) yönteminden sıklıkla faydalandığı; ailelerin ödev sürecine yeterince katkı sağlamadığı (%32,7) ve materyal temini noktasında sıkıntılar yaşandığı (%13,5) sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ödev, hayat bilgisi, ilkokul öğretmeni, görüşme.

ABSTRACT

OPINIONS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS ON HOMEWORK ASSIGNMENTS IN LIFE SCIENCES COURSE: THE CASE OF PENDIK DISTRICT

Kayhan ÇETİNKAYA, Master Thesis

Assist. Prof. Dr. Ebru UZUNKOL, Supervisor

Sakarya University, 2019

In the present research, the opinions and preferences of primary school teachers on homework applications in life science course were determined. The phenomenology method, which is one of qualitative research methods was used in this research.

This research was conducted with 30 classroom teachers who worked at different primary schools in Pendik, Istanbul, in 2018-2019 academic year. The maximum diversity sampling, which is one of the purposeful sampling methods, was used in the selection of the participants of the study group. The interview technique was used in determining and interpreting the opinions and preferences of the primary school teachers about homework assignments given in the life sciences course. The descriptive analysis and content analysis were performed to the qualitative data that were obtained in the interviews made with the teachers who were included in the research.

As a result of the research; 73% of teachers prefer to give homework in life science lesson; homeworks are generally used for consolidation (21.25%), preparation students for life (20%) and contributing them to make research (17,5%); homework assignments such as research (31.5%), material preparation (13%) and presentation (11%) were preferred more frequently; teachers who give homework once or twice a week (38.8%) are in majority and the frequency of assignments may vary according to the need and the subjects; the process of consummation for homeworks is usually one week (30.8%) and not longer than thirty minutes (30.8%); most of the teachers check the homeworks regularly (93%) and in the checking process the presentation model is frequently used (33,3); it was found that the families don't contribute sufficiently to the homework process (32.7%) and there are problems at the supplying of material needs (13.5%).

Keywords: Homework, life sciences, primary school teacher, interview.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM.....	i
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	3
1.3. Problem Cümlesi	4
1.4. Alt Problemler	4
1.5. Varsayımlar	4
1.6. Sınırlılıklar.....	4
1.7. Tanımlar	4
BÖLÜM II	5
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	5
2.1. Türk Milli Eğitim Sistemi İçerisinde Ev Ödevlerinin Yeri	5
2.2. Ödev Nedir?.....	8
2.3. Ev Ödevlerinin Öğrenmedeki Rolü	10
2.3.1. Ev Ödevlerinin İşlevleri	12
2.3.2. Ev Ödevi Verirken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	13
2.3.3. Ev Ödevi Uygulamasında Öğretmenin Rolü	16

2.4. Ev Ödevinin Avantajları ve Dezavantajları.....	17
2.5. Ev Ödevi ve Öz Düzenleme	20
2.6. Hayat Bilgisi Dersinin Kapsamı	22
2.7. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Yapısı.....	24
2.8. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Yer Alan Üniteler	24
2.8.1. 1.Sınıf Kazanım ve Açıklamaları	25
2.8.2. 2. Sınıf Kazanım ve Açıklamaları	25
2.8.3. 3. Sınıf Kazanım ve Açıklamaları	26
2.9. İlgili Araştırmalar	27
2.9.1. Yurt İçinde Yürütülen Araştırmalar	27
2.9.2. Yurt Dışında Yürütülen Araştırmalar	29
BÖLÜM III.....	31
YÖNTEM.....	31
3.1. Araştırmanın Yöntemi	31
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	32
3.3. Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreçleri	33
3.4. Verilerin Analizi	34
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik	36
BÖLÜM IV	38
BULGULAR	38
4.1. Çalışma Grubuna İlişkin Bulgular.....	38
4.2. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Görüşlerine ve Tercihlerine Yönelik Bulgular	39
4.2.1. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	39
4.2.1.1. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ödev Verip Vermeme Durumuna İlişkin Bulgular	40

4.2.1.2. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Verdikleri Ödevlerin Amacına İlişkin Bulgular	44
4.2.1.3. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Verdikleri Ödevlerin Türlerine İlişkin Bulgular	51
4.2.1.4. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ödev Verme Sıklığına İlişkin Bulgular	54
4.2.1.5. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Verdikleri Ödevlerin Tamamlanma Süresine İlişkin Bulgular	57
4.2.1.6. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Verdikleri Ödevlerin Kontrol Şekline İlişkin Bulgular	61
4.2.1.7. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ödev Uygulaması Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular	68
4.2.2. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Tercihlerine Yönelik Bulgular	73
BÖLÜM V	81
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	81
5.1. Sonuç ve Tartışma	81
5.1.1. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar ve Tartışma	81
5.1.2. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Tercihlerine Yönelik Sonuçlar ve Tartışma	88
5.2. Öneriler	91
5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	92
5.2.2. Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	93
KAYNAKLAR	94
EKLER	106
ÖZGEÇMİŞ VE ESERLER LİSTESİ	110

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Ev ödevlerinin olumlu ve olumsuz etkileri	18
Tablo 2. Görüşme Formunda Yer Alan Soruların Temalarla İlişkisi	35
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri	38
Tablo 4. “Ödev Verip Vermeme Durumu” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler	40
Tablo 5. Ödev Verip Vermeme Durumuna Göre Frekans Dağılımı	41
Tablo 6. “Ödevlerin Amacı” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler	44
Tablo 7. “Ödevlerin Amacı” Temasına İlişkin Frekans Dağılımı	45
Tablo 8. “Ödev Türleri” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler	51
Tablo 9. “Ödev Türleri” Temasına İlişkin Frekans Dağılımı	51
Tablo 10. “Ödev Verme Sıklığı” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler	55
Tablo 11. “Ödev Verme Sıklığı” Temasına İlişkin Frekans Dağılımı	55
Tablo 12. “Ödevlerin Tamamlanma Süresi” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler	58
Tablo 13. “Ödevlerin Tamamlanma Süresi” Temasına İlişkin Frekans Dağılımı	58
Tablo 14. “Ödevlerin Kontrol Şekli” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler	61
Tablo 15. “Ödevlerin Kontrol Şekli” Temasına İlişkin Frekans Dağılımı	62
Tablo 16. “Ödev Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler	69
Tablo 17. “Ödev Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar” Temasına İlişkin Frekans Dağılımı	69
Tablo 18. Kazanımlara Yönelik Verilen Ödevlerin Kategorilerine İlişkin Bilgiler	74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.Ödev Verip Vermeme Durumuna İlişkin Grafikselsel Dağılım	41
Şekil 2.Ödevlerin Kontrol Edilip Edilmemesine İlişkin Grafikselsel Dağılım.....	63
Şekil 3. Kazanımlara Yönelik Verilen Ödevlerin Grafikselsel Dağılımı	75

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu,araştırmanın amacı ve önemi,problem cümlesi, alt problemler, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Ödevlerin gerekliliği ve yararlılığı konusu uzun yıllardır tartışma konusu olmakla beraber ödevlerin öğretmenler tarafından sıkça tercih edilen bir yöntem olduğu söylenebilir. Öğrenciler gün boyu okulda çeşitli derslerde pek çok farklı içerikte konu ile karşı karşıya gelmektedir. Öğrenilen bilgilerin fazlalığı, zaman problemi, öğrencilerin bireysel farklılıkları gibi birçok sebep okulda verilmesi amaçlanan kazanımların tam olarak verilememesinin nedenleri arasında düşünülebilir. Bu nedenle öğretmenlerin söz konusu kayıpların en aza indirilebilmesi adına başvurduğu yöntemlerden biri olarak karşımıza ödevler çıkmaktadır. Küçükahmet (2002), okulda öğrenilen bilgilerin devam ettirilmesi, öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesi, bir sonraki derse veya konuya hazırlıklı olarak gelmesi gibi amaçlarla ev ödevlerine başvurulduğunu belirtmektedir.

Eğitim anlayışı çok hızlı bir biçimde gelişmekte ve her geçen gün değişime uğramaktadır. Günümüzdeki modern eğitim anlayışında öğrenciyi merkeze alan anlayış temel alınmaktadır. Öğretmeni tek bir kaynak olarak gören eğitim felsefesi yerini, bilgiye kendi ulaşan, bilgiyi üreten ve kullanan eğitim anlayışına bırakmıştır. Bu düşünceden hareketle öğrenmeyi sadece okuldaki etkinliklerle sınırlandırmak doğru değildir (Ektem ve Yıldız 2017). Öğrencilere kazandırılması gereken davranışları sınıf içi ve sınıf dışı ortamda sürdüren öğretmenlere göre eğitim sadece okulda süren bir süreç değildir. Ödevler, okul dışında da devam eden eğitim-öğretim uygulamalarından bir tanesidir(Oluşum, 2016).Ev ödevlerinin okul faaliyetlerinin dışında sürdürülen uygulamalar olduğu ve ev ödevlerinin öğrenmeyi ders dışı ortamlarda da desteklemesi bakımından önemli görüldüğü ifade edilebilir. Ok (2018), ev ödevlerinin öğrencilerin bireysel çalışma alışkanlığı kazanmasına, bilgiye farklı kaynaklardan ulaşmasına, farklı kaynaklardan elde ettiği bilgileri özümseyerek yeni fikirler üretebilmesine katkı sağladığını ifade etmiştir. Büyüktokatlı'ya (2009) göre, ödevlerin hem önceki öğrenilenlerin pekiştirilmesi hem de sonraki öğrenmelere hazırlık şeklinde verilmesi olumlu bir etki sağlamaktadır.Hong, Peng

ve Rowell'a (2009) göre, ödev çok sık kullanılan bir eğitim etkinliği olmakla birlikte ödevlerin amacı, öğrencilerin akademik becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktır. Okulda uygulanan etkinlikler benzer şekilde olsa da evde uygulanan ödevlerde öğrencilerin birçok faktörden etkilendikleri söylenebilir. Gürlevik'e (2006) göre, bugün ülkemizde devam eden eğitim anlayışında öğrenciyi merkeze alan bir anlayış benimsendiğinden öğrenciden beklenen davranışlar öğrencinin araştırması, bilgiye kendi ulaşması ve bilgiyi birden fazla kaynaktan aramasıdır. Ancak eğitim sistemindeki bazı aksaklıklar nedeniyle bunların gerçekleşmesi her zaman kolay olmamaktadır. Bu nedenle hem derste öğrenilenlerin pekiştirilmesi hem de öğrencilerin araştırmaya yönlendirilmesi açısından ev ödevlerinin sıkça başvurulan uygulamalardan biri olduğu söylenebilir.

Bunun yanında ödevlerin farklı katkılarının da olduğu ifade edilebilir. Ödevlerin, öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşimi sağladığı düşünülebilir. Ödevler öğrencilerin, özdisiplin becerilerine katkı sağlamalı, okulda öğrendiklerini pekiştirmeli, öğrencilere öğrendikleriyle ilgili düşüncelerini sağlamalıdır. Ödevlerin öğrenci ve öğretmen arasındaki ilişkiyi sağlamasının yanında ailelerin de sürece katkı olarak ödevlerin işlevliliğini artıracığı söylenebilir. Ev ödevleri aileyle iletişim kurulmasına, ailelerin çocukların gelişmelerini izlemesine ve sürece katkı sağlamalarına olanak sağlar (Yuladur ve Doğan, 2009). Bu noktada çocuğun kendisini ve çevresini en yakından başlayarak tanımasını amaç edinmiş bir ders olan hayat bilgisi dersi ile ev ödevleri arasında ilişki kurulmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Hayat bilgisinin dersinin amacı, hayatı olduğu gibi yansıtarak, öğrencinin işine yarayabilecek bilgi ve becerileri elde edebilmesini ezberden uzak bir şekilde öğrencilerin öğrenme süreci içerisinde faal bir biçimde yer almasını sağlamaktadır (Öztürk, Acun, Akengin, Ata, Baysal, Demircioğlu, Doğanay, Gültekin, Kabapınar, Karabağ, Tekindal, Yanpar, Yaşar ve Yel, 2007). Burada belirtilen bilgi ve becerilerin kazanılmasında ev ödevlerinin ve özellikle hayat bilgisi dersinde verilen ev ödevlerinin önemli olduğu ve bu ödevlerin öğrenciler tarafından sorumluluk olarak görülmesi ve önemsenmesi durumunda hedeflenen bilgi ve becerilerin kazandırılmasının daha kolay olacağı düşünülmektedir. Ayrıca ev ödevlerinin öğrencilerin sorumluluklarını geliştirmesine yardımcı olduğu ifade edilebilir. Burada ödevlerin hangi amaçla verildiği, amaca uygunluğu, geri dönüt sağlanması gibi noktalar ödevlerin verimliliğini artıran veya azaltan unsurlar olarak değerlendirilebilir. Ödevlerin, hem işlenen konuların tekrar edilmesi, hem de işlenecek olan konular hakkında öğrencilerin ön bilgi edinmesi açısından önemli olduğu

düşünülmektedir. Günümüzde uygulanan eğitim sürecinde öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde verilen ödevlerde nelere dikkat etmesi gerektiği, ödevlerin öğrenci başarısına katkısı olup olmadığı, hangi ödevlerin daha sık verildiği, verilen ödev türlerinin amaca uygun olup olmadığı, öğrencilerin hangi ödevleri yaparken zorlandıkları, hangilerini daha kolay yaptıkları, ödevlerin nasıl kontrol edildiği ve ödev sürecinde yaşanan sorunların tespit edilebilmesi önem arz etmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Öğretmenlerin ev ödevi konusundaki davranışları, algıları ve verdikleri ödevler arasında önemli bir ilişki olduğu söylenebilir. Ödevlerin gerekli olduğunu savunan eğitimciler olduğu gibi (Batman, 2018), ödev vermenin gereksiz olduğunu savunanlar (Eğitim ve Ötesi, 2014) da vardır. Öğrenciler okulla birlikte pek çok farklı dersle karşı karşıya gelmektedir. Bu derslerden biri de hayat bilgisidir. Hayat bilgisi, öğrencilerin okula başlamadan önce ailelerin onlara sunmuş oldukları imkânlarla sınırlıdır. Okul, çocuklarda yeni bir hayata pencere açarak, onlara yeni dünyalar sunmaktadır Bu ders ile birlikte çocuklar hem kendilerini hem de hayatı daha iyi tanımaktadırlar (Şentürk, 2015). Bu amaçla hayat bilgisi dersi ve bu derste öğretmenlerin kullanacağı yöntemlerin ve ödevlerin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilecek bulgular sürecin ilkokullarda nasıl işlediğinin öğretmenlerin gözünden ortaya koyulması bakımından önemli görülmektedir. Ayrıca araştırmanın öğretmenlerin ödevi nasıl gördüklerinin, ödev sürecinde ne tür çalışmalara yer verdiklerinin, ödevlerin katkılarının ve ev ödevi uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunların öğretmenlerin gözünden ortaya çıkarılacak olması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin süreci daha iyi görebilmelerine olanak sağlayarak, sürecin yeniden yapılandırılmasına katkı sağlayacağı ifade edilebilir. Bu araştırmayla öğretmenlerin ev ödevlerine ilişkin görüşlerinin ve tercihlerinin neler olduğunun belirlenmesiyle birlikte ödevlerin öğretmenlerin gözünden nasıl görüldüğünün ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. İlgili alan yazın incelendiğinde ödevlerle ilgili (Büyüktokatlı, 2009; Duban, 2016; Hizmetçi, 2007; Kaplan, 2018; Kütükte, 2010; Ok, 2018; Oluşum, 2016; Öcal, 2009; Özben, 2006; Üstünel, 2016) araştırmalar yer almaktadır. Ancak özellikle Hayat Bilgisi dersi özelinde ev ödevleriyle alakalı yürütülen araştırma bulunmamasından dolayı, araştırmanın özgün olduğu ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. Problem Cümlesi

İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşleri ve tercihleri nelerdir?

1.4. Alt Problemler

İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşleri nelerdir?

- a) İlkokul öğretmenleri hangi amaçlarla ödev vermektedir?
- b) İlkokul öğretmenleri ne tür ödevler vermektedir?
- c) İlkokul öğretmenleri ne sıklıkta ödevler vermektedir?
- d) İlkokul öğretmenleri ortalama ne kadar sürede tamamlanacak ödevler vermektedir?
- e) İlkokul öğretmenleri ödevlerin kontrol edilmesi sürecinde nasıl bir yol izlemektedir?
- f) İlkokul öğretmenlerinin ödev uygulaması sürecinde karşılaştığı sorunlar nelerdir?

İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde verilebilecek ev ödevlerine ilişkin tercihleri nelerdir?

1.5. Varsayımlar

Yapılan görüşmelerde sınıf öğretmenlerinin görüşme formundaki sorularayansız ve gerçek görüşlerini yansıtacak şekilde içtenlikle cevap verdiklerivarsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

2018-2019 eğitim öğretim yılıyla, görüşme formunda yer alan sorularla ve İstanbul ili, Pendik ilçesindeki farklı ilkokulda görev yapan 30 sınıf öğretmenin görüşleriyle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Ev Ödevi: Ev ödevi, önceki öğrenmeleri pekiştiren, işlenecek konulara hazırlık yapmayı sağlayan, okuldan kalan zamanların değerlendirilmesine katkıda bulunan ve öğretmenler tarafından verilen öğretim faaliyetleridir (Cooper, 1989; Cooper, Robinson ve Patall, 2006; Küçükahmet, 2002; Van Voorhis, 2004).

Hayat Bilgisi: Okul hayatının en önemli derslerinden biri olan, çocukların yakın çevresini anlamasına ve tanınmasına imkan veren, toplu öğretim mantığıyla oluşturulmuş, öğrencilerin kendine has öğrenme yollarını keşfetmesini sağlayan bir ders olarak tanımlanabilir (Bektaş, 2007; Binbaşıoğlu, 2003; Sönmez, 1999).

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Türk Milli Eğitim Sistemi İçerisinde Ev Ödevlerinin Yeri

Ev ödevlerinin Türk Milli Eğitim Sistemi içerisindeki yerini belirtmek amacıyla günümüzde yürürlükte bulunan bazı yönetmeliklerin üzerinde durmak gereklidir. Ev ödevleri konusu dünyada da tartışılan ve üzerinde çalışılan bir konu olmuştur. Aynı şekilde ev ödevleri konusu ülkemizde de üzerinde sıkça durulan ve gerekliliği konusunda çeşitli tartışmalara neden olan bir konudur. Tüm dünyada ve ülkemizde bu denli tartışılmasına ve çeşitli araştırmalar konu olmasına karşın ödevlerin gerekli olup olmadığı noktasında tam bir fikir birliğinin sağlanamadığı söylenebilir. Bu sebeple Milli Eğitim Bakanlığı da ev ödevleriyle ilgili farklı zamanlarda genelgeler yayımlamış fakat ev ödevlerinin tanımına ve uygulamalarda yaşanan karışıklıklara net olarak bir çözüm getirememiştir (Arslanhan, 2013).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda yer alan genel amaçlar şu şekilde belirlenmiştir:

1. “(Değişik: 16/6/1983 - 2842/1 md.) Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;”
2. “Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;”
3. “İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.”(MEB, 1973, 5101-5102).

Genel amaçların bir ülkedeki insanların nasıl insanlar olması gerektiğini ifade eden amaçlar olduğu söylenebilir. İnsanların hem kendilerine karşı hem de ülkelerine karşı sorumlulukları vardır. Bu sorumluluklar genel amaçlarda açıkça ortaya konmuştur. Bu

amaçlara uygun insan tipinin ortaya çıkarılması genel amaçlara bağlı kalınmasıyla ve eğitim programlarında bunlara yer verilmesiyle sağlanacağı düşünülebilir. Gürlevik'e (2006) göre, bu genel amaçların gerçekleşmesinin önüne geçen birçok engel vardır. Bunların en başında öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar, okullarının imkânlarının yetersiz oluşu, sınıfların kalabalık oluşu gibi faktörler ortaya çıkmaktadır. Bu problemler ve öğretim faaliyetlerinin okulla sınırlı kalamayacağı düşüncesi, ev ödevlerinin önemli olduğunu göstermektedir.

Ev ödevleri tartışma konusu olan ancak üzerinde yararlılığı konusunda kesin bir sonuca ulaşılamayan bir konu olmuştur. Yapılan araştırmalarda Türk Milli Eğitim Sistemi içerisinde birçok öğretmenin halen ev ödevi verdiğine ilişkin araştırma sonuçları vardır (Acar, Ersoy, Eser ve Vural, 2015; Baynazoğlu, 2018; Ilgar, 2005; Kapıkıran ve Kıran, 1999; Ok, 2018). Verilen bu ödevlerin öğrencilere ne kadar fayda sağladığını belirleyen bazı etmenler vardır. Ödevlerin sıklığı, çeşitliliği, amaca uygun olup olmaması, öğrenci seviyesine uygun olup olmaması, ödevlere verilen dönütler gibi birden fazla etmenin ödevlere fayda sağlaması noktasında tartışma konusu yarattığı söylenebilir. Okulda öğrenilen konuların desteklenmesi, ders saatlerinin konuları yetiştirmede yetersiz kalması, ders müfredatlarının yoğunluğu, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar, okullar arasındaki farklılıklar, bölgesel farklılıklar gibi birçok etmen ödevlerin verilmesine gerekçe olarak gösterilmektedir (Atlı, 2012; Gürlevik, 2006). Ev ödevleriyle ilgili yapılan araştırmalar, çoğu zaman birbirleriyle tutarlılık göstermemektedir. Çünkü ödevlerin etkisini belirleyen birçok farklı etmen yer almaktadır (Bora, 2018). Tüm bu nedenlerden dolayı Türk Milli Eğitim Sistemi içerisinde ev ödevlerinin tartışmaya açık bir konu olduğu söylenebilir.

Ev ödevleri hakkında yapılan tartışmalar uzun yıllardır süregelmektedir. Ev ödevlerinin verilme durumu, ne sıklıkta verilmesi gerektiği gibi konularda ebeveynler ve bilim insanları farklı fikirler ortaya koymaktadır. 19. yüzyıla kadar süren tartışmalarda ev ödevlerinin eğitim öğretim üzerindeki etkisi net olarak ortaya konulamamıştır. Bu konuda Türkiye'de yeterli akademik çalışmalar olmasa da özellikle yurtdışında yapılan çalışmalarda farklı biçimlerle karşımıza çıkan çalışmalara rastlamak mümkündür (Öcal, 2009). Ülkemizde de zaman zaman yayımlanan yönetmeliklerde ev ödevleriyle ilgili çeşitli tanımlamalar yapılmıştır.

1987 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan ev ödevleriyle alakalı yönetmeliğin ev ödevleri başlıklı 32. maddesi aşağıdaki gibidir:

“İlkokul birinci devre öğrencilerine evde yapılmak üzere ödev verilmemesi esastır. Ancak öğrencilerin yetişmelerini sağlamak amacı ile gerektiğinde bir saatten fazla zaman almayacak şekilde ev ödevi verilebilir.

Ödevlerin seçilmesinde öğrencilerin yaşları, bilgi seviyeleri, aile ve çevrenin imkânları göz önünde bulundurulur.

Metin, resim, şekil, harita kopyaları ve yazı tekrarlama gibi öğrencinin usanmasına, imlâsının ve yazısının bozulmasına yol açacak, hayal gücünün gelişmesine engel olacak ödevlerin verilmesinden kaçınılır.

Yazılı ödevlerde kâğıt israfına, gereksiz süslemelere yer verilmez.

Öğrencilere verilen ödevler, öğretmen tarafından kontrol edilir ve yanlışlar üzerinde durulur.” (İlkokul yönetmeliği, 1987, s. 9).

İlgili başlık incelendiğinde ödevlerin evde yapılan etkinlikler olduğu ifade edilmiştir. Ev ödevleri verilirken özellikle öğrencilerin yaş gruplarının ve çevresel faktörlerin dikkate alınması gerektiğine, öğrencilerin hayal dünyasının geliştirilmesine yönelik ödevler verilmesine ve ödevlerin kontrol yönüne vurgu yapılmıştır. Ödevler verilirken zaman sınırı olarak bir saatlik dilim ifade edilerek ödevlerin verilmesinde zaman vurgusu yapılmıştır. Ayrıca ödevlerin kontrol edilmesinden öğretmen sorumlu tutulmuş olup ödev kontrollerinde yanlışlara dikkat edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

1989 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan ödevin önemi başlıklı yönetmeliğin 9. maddesi incelendiğinde ödevin önemi şu şekilde ifade edilmiştir: “Eğitim ve öğretim sürecinde yer alan faaliyetlerden biri olup öğrencilerin kendi kendilerine veya grup halinde severek yapmaları, onlarda çalışma ve başarıma istek ve heyecanı yaratması bakımından önem taşır.” (Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik, 1989, s. 25).

Ödevler konusuyla ilgili olarak farklı tarihlerde yayımlanan yönetmeliklerde çeşitli tanımlamalar yapılmış olup, ödevlerin nasıl ve ne zaman verilmesi gerektiği gibi konularda açıklamalar yapılmıştır. Ödevler konusunda en büyük değişim 2004-2005 yıllarından itibaren yürürlüğe giren programlar neticesinde olmuştur. Bu tarihten sonra grup ödevleri, proje ve performans görevleri gibi öğrencileri araştırmaya sevk eden, öğrencilerin farklı yaşantılar edinmesini amaçlayan ödevler tercih edilmeye başlanmıştır (Ektem ve Yıldız, 2017). Ancak 26 Temmuz 2014 tarihinde yayımlanan Resmi Gazete’de ilkokullarda öğrencilere verilen performans görevleri kaldırılarak öğrencilerin ders içi etkinliklerle değerlendirilmelerine fırsat tanınmıştır.

Görüldüğü gibi ev ödevleri konusunun Türk Milli Eğitim Sistemi içerisinde her zaman var olan bir konu olduğu söylenebilir. Yıllar ilerledikçe ihtiyaca ve güncel gelişmelere bağlı

olarak çeşitli düzenlemeler ve tanımlamalar yapılmış ve ev ödevleri hususu tekrar tekrar ele alınmıştır.

2.2. Ödev Nedir?

Ödevler eğitim-öğretim sürecinde her zaman var olan bir konu olmuştur. Ülkemizde zaman içerisinde eğitim programlarında birçok değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliklere rağmen ödevler her zaman öğretmenler tarafından başvurulan bir kaynak olmuştur. Eğitim sürecinin vazgeçilmez bir parçası haline gelen ödevlerle alakalı birçok farklı görüş yer almaktadır (Öcal, 2009). Küçükahmet (2002), ödevleri öğrencilerin okulda öğrendiklerini pekiştiren materyaller olarak ifade etmektedir. Cooper, Robinson ve Patall (2006), ödevi, öğretmenler tarafından verilen birtakım görevler olarak tanımlamaktadır. Ev ödevleri daha önce öğrenilmiş becerilerin yeni durumlara uyarlanmasını içermektedir. Ödevler okul dönemindeki çocukların günlük alışkanlıklarının bir parçasıdır. Cooper(1989), ödevi okuldan kalan zamanlarda öğrencilerin ders çalışmak için ayırdığı zaman olarak ifade etmektedir.

Öğretmenler okulda öğrenilen derslerin evde tekrar edilmesi, öğrencilerin sonraki derslere hazır bir şekilde gelmesi, öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki iletişimin daha sağlıklı bir şekilde kurulabilmesi için ödevlere başvurmaktadır (Van Voorhis, 2004). Ödev, öğrencilerin okuldaki öğrenmelerine ön hazırlık yapmak ve öğrenilenlerin pekiştirilmesini ve sürdürülmesini sağlamaya yönelik yapılan faaliyetlerdir. Bu çalışmaların durumunu etkileyen birden fazla faktör yer almaktadır. İşlenen dersin içeriği, konuların özelliği, sınıf düzeyi bunlardan birkaçıdır (Büyüktokatlı, 2009).

Ödevler hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin yardımcı kaynakları olarak görülmektedir. Ödevler, öğrencilerde sorumluluk duygusunun geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır (Oluşum, 2016). Ödev, öğrenme sürecinin en mühim öğelerinden biridir. Ödevler ailelerin ve öğretmenlerin her zaman başvurduğu kaynaklar olmuştur. Öğretmenler okul dışı zamanlarda zamanı daha verimli bir şekilde kullanmak amacıyla ödevleri daha aktif bir biçimde kullanmak istemektedirler. Okuldaki öğrenmeleri güçlendirmek, yeni öğrenmelere zemin oluşturmak amacıyla ödevler tercih edilmektedir. Ödevler verilirken birçok faktörün göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Ödevlerin uygulanma sürecinde aile, öğretmen ve öğrenci arasında iyi bir planlama yapılmalı, müşterek bir plan çerçevesinde hareket edilmelidir (Aksu, 2018, Şahin ve Altınay, 2008).

Cooper'a (1989) göre, ev ödevi çalışması kolay bir faaliyet değildir, çünkü ev ödevinin işlerliği birden çok faktöre bağlıdır. Calp (2011), ev ödevlerinin çocuklar ve ebeveynler için büyük bir yük olduğu, ailelerin zamanlarını azalttığı, öğrenmeye olan ilgiyi azalttığı ile ilgili tartışmalar devam ederken, diğer taraftan uygun ödevlerin akademik başarıya katkı sağladığı yönünde görüşlere de rastlandığını ifade etmiştir.

İlkokul çağındaki çocuklara verilen ev ödevleri, okuldaki öğrenmelerin evde de devamını sağlamak, anne ve babaları bilgilendirmek, öğrencilerin kendi başlarına öğrenmelerine katkı sağlamak, sorumluluk duygusu geliştirmek gibi özelliklere sahiptir. İlkokul çağındaki çocuklara verilen ödevler günlük olmakta ve bunların takibi aile ve öğretmen tarafından yapılmaktadır. Ev ödevlerinin okul ve ev arasındaki öğrenme bağına güçlendirdiği düşüncesinden yola çıkılarak ödevlerin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir (Acar ve diğerleri, 2015).

Ödevler verilirken zamanı, niceliği ve niteliği, amaca uygunluğu, belirlenen hedeflere ne ölçüde katkı sağladığı, ödevlerle ilgili yeterli geri dönüt verilip verilmemesi gibi konular çok önemlidir. Yuladur ve Doğan'a (2009)göre ev ödevleri, öğrencilere sosyal ve akademik yönden katkı sağlamaktadır. Günümüzdeki eğitim anlayışı öğrenci merkezlidir. Bu eğitim anlayışında öğrencinin öğrenme sürecine etkin katılımı amaçlanmaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için ev ödevleri çok fazla kullanılmaktadır. Ev ödevleri, konuların pekiştirilmesi, kalıcı öğrenmelerin sağlanması amacıyla tüm dünyada uygulanan bir yöntemdir. Paulu ve Perkinson (1995), ev ödevlerinin öğrencilerin öğrenmeleri için bir fırsat olduğunu, ayrıca ödevlerin velileri de bu sürece kattığını söylemektedir. Öğretmenler birçok nedenden dolayı ev ödevi verirler. Ev ödevleri öğrencilerin öğrendiklerini gözden geçirmesini, bir sonraki derse hazırlanmasını, kütüphane gibi referans kaynakları kullanmayı ve araştırma yapmayı öğrenmesini sağlar. Bu sayede öğrencilerde özdisiplin ve sorumluluk becerileri gelişir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın (1989), öğrencilerin ders dışındaki eğitim ve öğretim faaliyetleri ilgili yayınladığı yönetmeliğe göre, ödevlerin amaçlarını aşağıdaki gibi listelemiştir:

- Ödevi vaktinde teslim etme alışkanlığı edindirmek ve itina ile yapmak,
- Plan yapma bilgisini ve alışkanlığını kazandırmak,
- Gerekli bilgi, araç, gereç veya malzemeyi toplayabilmek ve bunları amacına uygun olarak kullanabilmek.

- Çeşitli eserlerden ve kişilerden faydalanarak ödevin öğrencinin bizzat kendisini geliştirmek için yapması ve bunun bir görev olduğu bilincine vardırarak,
- Ödev yaparken yararlanılacak olan kaynakları ve bilgi aldığı kişi ya da kurumları belirleyebilme alışkanlığı kazandırmak,
- Kaynakları etkili bir şekilde kullanabilmek, alet yapabilme ve kullanabilme yeteneğini geliştirmek ve iletişim becerilerini geliştirmek,
- Ödevde varılacak olan sonuçların, kullanılan yöntem ve kaynaklara bağlı olduğunu fark ettirebilmek,
- Soru sorabilme davranışını geliştirmek, konulara farklı açılardan bakabilmek, konu hakkında tartışabilmek ve birlikte çalışma alışkanlığı kazandırmak,
- Düşünme becerisine katkı sağlamak,
- Bilmediklerini araştırmak ve bilmediklerini bulmaktan, öğrenmekten zevk alabilmeyi sağlamak,
- Yeni yapılan buluşları ortaya çıkarabilmek, gözlem ve deney yapabilmek bunlara yönelik çalışmalardan zevk almayı,
- Başarma duygusunu hissettirebilmek.

Ev ödevleri tanımları göz önünde bulundurulduğunda öğrencilere faydası ve amaçları hakkında pek çok görüşün ifade edildiği söylenebilir. Yukarıda da görüldüğü gibi ödevlerin amaçları noktasında planlı olma, araştırma yapabilme, kaynakların bilinçli kullanılması, düşünme becerisine katkı sağlaması, gözlem ve deney yapabilme gibi öğrencilerin hayatı boyunca işlerine yarayacak bilgi ve becerilerin ödevlerin amacı olarak görüldüğü ifade edilmiştir.

2.3. Ev Ödevlerinin Öğrenmedeki Rolü

Öğrencilerin ders dışı etkinliklerinden biri de ödevlerdir. Öğrenme, kısa sürede oluşan bir durum değildir. Ders esnasında öğretmenler tarafından sunulan bilgilerin kalıcılığı çok yoktur. Çünkü bu bilgiler genel olarak öğrencilerin hafızalarında kısa süreli bellekte depolanır. Bu öğrenilen bilgilerin uzun süreli belleğe aktarılması, öğrenmelerin daha kalıcı olması için okul dışı ortamlarda birtakım etkinliklere yer verilmelidir. Bu aşamada ev ödevlerinin önemi önem kazanmaktadır. Çünkü ev ödevleri öğrenilen bilgilerin tekrarını sağlama ve öğrenilenlerin kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarılması yani kalıcı

öğrenmelerin gerçekleşmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Gürlevik, 2006).Özben (2006) çalışmasında, okulda görülen derslerin ve konuların akabinde ödevlerin verilmesi öğrenilen bilgilerin tekrarını sağlayarak kalıcı öğrenmeye katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Ayrıca bu çalışmalar, işlenen konuların unutulmasının önüne geçilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır.Ev ödevlerinin öğrenci başarıları üzerindeki etkilerine ilişkin farklı fikirler yer almaktadır. En genel ifadeyle ev ödevlerinin öğrenciler üzerinde olumlu bir etki bıraktığı söylenebilir. Ancak bunun yanında ev ödevlerinin etkilerinin her öğrencide aynı olduğunu söylemek mümkün değildir. Ödev, bir öğrencide olumlu etki bırakırken, diğer bir öğrencide aynı etkiyi bırakmayabilir. Burada bireysel farklılıkların etkisi oldukça fazladır (Büyüktokatlı, 2009).Her birey farklı zekaya, farklı algıya ve farklı motivasyon düzeyine sahiptir. Her öğrencinin öğrenme hızının ve algılama düzeyinin birbirinden farklı olduğu söylenebilir. Bu bireysel farklılıklar öğrencilerin sadece öğretim faaliyetlerini değil, sosyal mesleki hayatlarını da etkilemektedir. Bu nedenle bireyler arasındaki bu farklılıklara dikkat etmenin oldukça önemlidir (Turgut, Salar, Aksakallı ve Gürbüz, 2016). Ayrıca bireysel farklılıklara dikkat etmenin yanı sıra ödevlerin farklı becerilerin gelişimine de katkı sağladığı ifade edilebilir.

Ödevler öğrencilerin özdisiplinlerini geliştirmelerinin yanında, sorumluluklarının gelişmesi ve kendi başına bir şeyler öğrenebilmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca ödevler zamanın ne şekilde düzenlenmesi gerektiğini öğretir (Cooper, 1994; Kapıkıran ve Kıran,1999).Ödev kendi sorumluluğu olarak bakan öğrencilerde daha az öğrenme problemi yaşanabileceği ve ödevlerinkendi sorumluluklarını yerine getiren öğrencilerin başarılarına olumlu anlamda katkı sağlayacağı ifade edilebilir. Ancak öğrencilerde istenen bu becerilerin kazandırılabilmesi için ödevlerin niceliğine ve niteliğine dikkat edilmesi gerektiği söylenebilir.Öğretmenlerin tüm ödev türlerini kapsayıcı şekilde, programa ve amaca uygun olarak öğrenci seviyelerine uygun ödevler vermesi gerekmektedir. Ancak verilecek ödev türleri öğretmene, işlenen konuya, sınıf düzeyine, çevre şartlarına göre değişkenlik gösterebilir. Çünkü, ancak etkili ve düzenli kullanıldıklarında ev ödevlerinin eğitim-öğretim sürecinde önemli bir yere sahip olduğunu söylenebilir (Hizmetçi, 2007).Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda ödevler öğrencilerin öğrendiklerini incelemesine, öğrenilenlerin üzerinde çalışmasına, sonraki konulara hazırlık yapmasına, internet ortamında araştırma yapmasına, kitaplardan ve kütüphanelerden yararlanmasına, farklı becerileri öğrenme ortamlarına aktarmasına yardımcı olacağından öğrenmelerini bütünleştirmesine katkı sağlayacaktır (Ünal, Yıldırım ve Sürücü, 2018).

2.3.1. Ev Ödevlerinin İşlevleri

Ev ödevlerinin öğrenci açısından; öğrenme zamanının geliştirilerek başarının artırılması, çalışma alışkanlığının geliştirilmesi, okul dışında kalan zamanın değerlendirilmesi, öğrenmeye olan isteğin artırılması ve kendi kendini kontrol edebilme mekanizmasının geliştirilmesi gibi işlevleri olduğu söylenebilir. Öğretmen açısından ise çalışma yapmak için ek zaman ve öğrenme problemleri gibi problemleri çözebilmekadına önemli işlevleri olduğu ifade edilebilir (Özben, 2006).

Yapılan birtakım araştırmalar, Babadoğan, 1990; Demirel, 1989; Hill, 1992; Okan, 1989 (aktaran Şentürk, 2013) göz önüne alındığında ev ödevlerinin işlevleri şu şekilde ifade edilebilir:

- Ev ödevi ev ve okul arasında güçlü bir ilişki ortaya çıkarmaktadır.
- Okulda yapılan çalışmaların üzerinden geçilerek öğrenmelerin kalıcı hale gelmesini sağlamaktadır.
- Öğrencilerin sorumluluk duygusunun gelişmesine katkı sağlamaktadır.
- Öğrencilerin çalışmalarına ayırdıkları zamanı artırmaktadır.
- Öğrenci-okul-aile arasında dengeyi sağlamaktadır.
- Öğrencinin sonraki derse hazırlıklı gelmesini sağlamaktadır.
- Öğrenciye bireysel çalışma alışkanlığı kazandırmaktadır.
- Kendi kendini kontrol edebilme alışkanlığı kazandırmaktadır.
- Öğrencileri çalışmaya isteklendirmektedir.
- Öğrencinin kendi ilgilerini bulmalarına olanak sağlamaktadır.

İfadeler incelendiğinde ödevlerin sorumluluk, zaman, hazırlık, çalışma alışkanlığı, isteklilik, ilgi ve motivasyon sağlama gibi bir çok farklı işlevi olduğu görülmektedir. Bu işlevlerin gerçekleşebilmesi için ödevlerin amaca uygun bir şekilde verilmesi gerektiği ifade edilebilir.

İlgar (2005) yapmış olduğu çalışmasında ev ödevlerinin işlevlerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Ev ödevlerinin dersin daha faydalı olmasını sağlayan didaktik işlev, öğrenim hedeflerine erişilip erişilmediğini denetleyen kontrol işlevi, çocukların öğrendiklerinin ailelere iletilmesi açısından haber verme işlevi, aile arası olumlu bağların kurulabilmesi için iletişim işlevi, öğrencileri değerlendirme işlevi, ders içinde gerçekleştirilecek faaliyetlerin ders dışı ortama aktararak öğretmeni rahatlatma işlevi ve öğrencileri okuldan kalan zamanların dışında denetleyebilmesi açısından disipline etme işlevi vardır.” (İlgar, 2005, s. 121).

Bu tanım incelendiğinde de ödevlerin işlevlerinin çok geniş bir perspektifte ele alındığı söylenebilir. Burada ödevlerin sadece okulla sınırlı olmadığı, okul dışı ortamlarda da ödevlerin farklı işlevlerinin olduğundan bahsedilmiştir. Genel olarak ödevlerin işlevlerinin öğrenci, öğretmen ve aile olarak ele alındığını görülmektedir. Ödevlerin işlevlerinden öğretmen ve öğrenci açısından bahseden Costa, Cardoso, Lacerda ve Gomes (2006), öğretim faaliyetlerinin geliştirilebilmesi için öğretmen ve öğrencilerin ödev algılarının belirlenmesinin gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu sayede ödevlerin işlevselliğinin artırılacağı belirtilmiştir. Çünkü ödevler öğrencilerin akademik başarılarına katkı sağlayan öğretim stratejilerindedir.

Ev ödevlerinin işlevlerinden biri de ailenin öğrenme ortamına dahil edilmesidir. Ilgar'a (2005) göre, ev ödevleri öğrenmeyi etkileyen en önemli faktörler arasında yer almaktadır. Ödevlerin öğrencilere kitapları inceleme alışkanlığı kazandırma, okulda öğrenemedikleri konuları daha derinlemesine araştırma yapma, okul dışı öğrenme ortamlarını kullanabilmeleri açısından önemli olduğunu ifade etmektedir. Güneş'e (2014) göre, ödevler, ebeveynler ve öğretmen arasında da bir ilişki kurmaktadır. Ebeveynler ödevler sayesinde okulda yapılan çalışmalarını yakından takip etme imkânı elde etmektedirler. Milbourne ve Haury'e (1999) göre ise ev ödevleri eğitim programlarının temel bileşenlerinden biridir. Ödevler, öğrencilerin öğrenmelerinde ve ders çalışmalarında büyük öneme sahipken, öğrencilerin entelektüel gelişimlerine de katkı sağlamaktadır. Carr'a (2013) göre, ev ödevlerinin öğrenmeyi güçlendirme işlevi vardır ve uygun bir şekilde tasarlanıp uygulandığında öğrenme sürecine önemli katkılar sağlamaktadır.

Ödevlerin ders dışı ortamlarda da öğrencilere birçok yönden katkı sağladığı ifade edilebilir. Belli kurallara bağlı kalınarak verilen ödevler daha yararlı hale getirilebilir. Ödevler ön hazırlık ve öğrenilenlerin pekiştirilmesi amacıyla verilebilir. Bu sayede sürece aileler de dahil edilebilir. Aileler ön hazırlık aşamasında çocuklara ne kadar destek olursa öğrenciler derse o kadar hazırlıklı geleceği söylenebilir. Derse hazırlıklı gelen öğrencinin ön hazırlık yapması dersi daha iyi anlamasına ve derse katılımının daha yüksek düzeyde olmasına katkı sağlayacaktır.

2.3.2. Ev Ödevi Verirken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

İlkokullarda verilen ev ödevleri daha önceki öğrenmelerin tekrarı olarak görülebilir. Ödevlerin verilmesindeki amaç öğrenilen bilgilerin tekrarını sağlayarak kalıcı öğrenmeleri sağlamak olarak ifade edilebilir. Öğrenilen bilgi, beceri ve tutumların ders dışı ortamlarda

da sürdürülmesini sağlamak amacıyla ev ödevlerinin öğretmenler tarafından en sık başvurulan yollardan biri olduğu görülmektedir. Elbette ev ödevlerinin etkili olabilmesi için bağlı kalınması gereken birtakım kurallar ve dikkat edilmesi gereken noktalar olmalıdır. Bazı zamanlarda ölçünün kaçırıldığı ödevlerde aileler ve öğretmen arasında problemler ortaya çıkabileceği söylenebilir. Bu problemlerin en önemli yansıması ise çocuklar üzerinde görülmektedir. Bozkurt, Aslanargun, Akın ve Kılıç'a (2014) göre ödevlerin ne aralıkla verilmesi gerektiği, ödevlerin değerlendirilme süreci, verilecek ödevin miktarı gibi faktörler ödev sürecinde göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle ev ödevleri verilirken bazı noktaların gözden kaçırılmaması gereklidir. Yapıcı'nın (1995) araştırmasında ödev verirken dikkat edilmesi gereken hususlardan bazıları şu şekilde ifade edilmiştir:

- Ödevlerin öğretilecek içerikle ilişkisi ifade edilmelidir. Öğrencilerin ödev yapmak konusunda en büyük isteksizliği kendilerine ne faydası olacağını bilmemesidir. Bu nedenle öğretmenlerin, ödev verirken bu ödevlerin ne amaçla verildiğini, öğrencilere hangi noktada katkı sağlayacağını, konunun hedeflerini ailelere ve öğrencilere anlatması gerekmektedir.
- Ödevler alelade verilmemelidir. Ödev verirken bunun önemli bir şey olduğu öğrencilere hissettirilmelidir. Ders sonuna sıkıştırılmış ödevlerin öğrenciler tarafından anlaşılmasını beklemek zor olacaktır. Ders sonunda çok kısa zamanda ödev vermek yerine, ödevler için zaman ayrılmalı, ödevlerin nasıl yapılacağı hakkında açıklamalarda bulunulmalı, süre belirtilmeli, kullanılacak materyaller, kaynaklar hakkında bilgilendirme yapılmalı, nasıl bir formatta ödev istendiği net bir biçimde ifade edilmelidir. Her öğrencinin ödevin neden verildiğini net olarak anlaması gerekmektedir. Gerekirse öğrencilerden not almaları istenmelidir.
- Ödev verirken bu ödevlere ne kadar süre ayrılacağı iyi planlanmalıdır. Bilim insanları ödev verirken, öğrencilerin yaş grubunun ve seviyelerinin göz önüne alınarak bu doğrultuda planlama yapılması gerektiğini ifade etmektedirler. Bunların yanında bazı eğitimciler öğrencilerin sosyal hayatlarını kısıtlayıcı, aileleriyle geçirecekleri vakitlere engel teşkil eden, özel günlerin ödevle geçirilmesine neden olan, bayramlarda, hafta sonlarında ödev verilmemesi gerektiğini ifade etmektedirler.
- Öğrenciye ilginç gelen, yaratıcılarını ortaya çıkaran ödevler verilmelidir.
- Ödevlerden istenen verimin alınabilmesi için ailelerden destek alınması gereklidir. Bu anlamda ailelere "Ev ödevlerinin neden verildiği", "Ailelerin ev ödevleri konusunda

hangi yolu izlemesi gerektiği” gibi konularda bilgilendirmeler yapılmalıdır. Ödev süreci tek taraflı bir süreç değildir. Ödevlerden alınan verimin istenen düzeyde olması için öğretmen-öğrenci-aile ilişkisinin doğru bir biçimde kurulmasına özen gösterilmelidir.

- Tüm ödevler öğrencilerin anlayacağı bir dille ifade edilmelidir. Ödevlerin bütün öğrenciler tarafından doğru anlaşılması sağlanmalıdır.
- Ödevleri vermek kadar kontrol süreci de çok önemlidir. Öğretmen ödevleri verdikten sonra mutlaka kontrol etmeli, hatalı olan ödevlere not düşmeli ve bunları öğrencilerle paylaşmalıdır. Öğrencilerin eksiklerini ve hatalarını görmeleri sağlayarak ödevlere karşı teşvik edici bir tutum içinde olunmalıdır.
- Ödevlere birtakım pekiştiriciler verilmelidir. Güzel olan ödevlerin panoda sergilenmesi, öğrencilerden sunum yapmalarının istenmesi, sınıf içinde övülmesi, bunların örnek olarak gösterilmesi diğer öğrencilerin de ödevlere olan ilgisini sağlama noktasında katkı sağlayacaktır.

Kazmierzak (1994), ev ödevi verirken ödevlerin çocuklarının dikkatlerin dağınık olmadığı zamanlarda verilmesi gerektiğini ve özellikle dersin sonuna sıkıştırılmış bir şekilde ödev verilmemesi gerektiğini ifade etmiştir. Ödevler verilirken aile, öğretmen, öğrenci, öğretim programı ve genel eğitim uygulamaları dikkate alınmalıdır. Öğretmenler ödev sürecinde ödevleri değerlendirmeli, öğrenciler ödevlerin gerekliliğini, kendilerine sağlayacağı faydaları bilerek ödevlere gereken özeni göstermeli, aileler de süreçte gereken sorumlulukları üstlenmelidir. Ayrıca ödev verirken öğretim programını da göz önünde bulundurmak gerekir (Kütükte, 2010).

Ödev verilmesi süreci, ödev uygulaması sürecinin önemli parçalarından biridir. Ödevler verilirken göz önüne alınması gereken hususlar olduğu söylenebilir. Ödevlerin öğrenci seviyesine uygun olması, ödevlerin uygun zamanda ve uygun miktarda verilmesi, öğrencilerin ilgi ve seviyelerinin göz önünde bulundurulması, ödevlerin amaçlarının belirlenmesi, öğrencilerin araştırma yapmalarına katkı sağlayacak ve yaratıcılıklarını ortaya çıkaracak ödevlerin verilmesi gibi hususlar ödev uygulaması sürecinde dikkat edilmesi gereken hususların en başında geldiği ifade edilebilir. Bunların yanında ödev verirken öğretim programlarının göz önünde bulundurulması, işlenen konuya göre ödevlerin tercih edilmesi, amacı dışında ödevler verilmemesi gibi noktalar da ödev verilmesi sürecinde dikkat edilmesi gereken önemli noktalar arasında olduğu ifade edilebilir.

2.3.3. Ev Ödevi Uygulamasında Öğretmenin Rolü

Ödevlerin verilmesi kadar yapılıp yapılmadığını kontrol etmenin, öğrencilere dönütler vermenin, aileleri bu konuda bilgilendirmenin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu noktada öğretmenin büyük bir rol üstlendiği söylenebilir. Ilgar'a (2005) göre öğretmenin, anne-baba ve öğrenci arasında iletişimi devamlı ve düzenli bir biçimde sağlamasının, bu iletişimin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini kolaylaştırdığını belirtmektedir. Bu noktada öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Öğretmenin aile ve öğrenci arasında bir köprü vazifesi gördüğü söylenebilir.

Eğitim-öğretim etkinlikleri okullarda planlı ve programlı bir biçimde yürütülmektedir. Ancak bazı durumlarda derslere ayrılan süre yeterli olamamaktadır. Öğrenme süreci ödevlerle birlikte okul dışında da sürdürülmektedir. Çeşitli nedenlerden dolayı öğretmenin öğrencilere ayırdığı süre kısıtlıdır. Bu nedenle öğretmenler ödevlerle birlikte kalıcı öğrenmeleri sağlamaya çalışmaktadır. Öğretmenin amacı eğitim-öğretimde belli bir düzeyi yakalayıp topluma yarar sağlayan insanlar yetiştirmektedir (Akbaba ve Tüzemen 2015). Bu amaçların gerçekleşebilmesi için ödevlerin doğru bir şekilde yapılmasının önemli olduğu ve bu noktada öğretmene büyük görev düştüğü ifade edilebilir.

Öğretmen, ödevlerin faydalı olduğunu öğrencilere anlatmalı, ödevlerin onların bir sorumluluğu olduğunu onlara hissettirmelidir. Çocuklar ödev yaparken ödevleri gereksiz veya faydasız bir uğraş olarak görmemeli, ödevlere gereken itina göstermelidir. Bu nedenle öğretmene eğitim-öğretim sürecinin diğer basamaklarında olduğu gibi burada da büyük görev düşmektedir (Şentürk, 2013). Ödevlerin programdan yola çıkılarak öğretmenlerce özümserenek ödevlerin bu doğrultuda uygulanması çok önemlidir. Ödevleri verimli bir şekilde kullanabilmek için ödevlerin önündeki engeller iyice anlaşılacak öğretmen tarafından gerekli tedbirlerin alınması şarttır (Kütükte, 2010).

Öğretmenler verdikleri ödevleri incelemeli, ödevler üzerinde gerekli düzeltmeleri sağlayarak öğrencilere dağıtmalıdır. Bu şekilde davranılması ödevlerin eğitici yönünü ortaya çıkarması bakımından oldukça önemlidir. Burada öğretmenlere büyük görev düşmektedir (Yılmaz, 2013). Öğretmenlerin öğrencileri ev ödevi yaptırmaya teşvik ettirme noktasında ortaya çıkabilecek hususları değerlendiren Şentürk (2013);

“Öğretmenin, öğrencileri motive etmek yani onları ödev yapmaya teşvik etmek uygulamaya iki farklı açıdan yansımaktadır;

1. Ceza vererek
2. Ödüllendirerek.”(Şentürk, 2013, s. 46).

Cezanın temelinde baskı ve zorlayıcı bir durum söz konusu olması nedeniyle eğitimde kullanılması son derece sakıncalıdır. Ceza yöntemi uygulanması durumunda öğrenci hem derslerden hem de öğretmenden uzaklaşacaktır. Ödül yöntemi ise öğrencileri teşvik etmenin en kolay ve en çok tercih edilen yollarından biridir. Öğretmen süreç boyunca uygun şekilde ödüle başvurabilir (Şentürk, 2013).

Ödevler verilirken belli bölümlere ayrılabilir. Öğrenciler üzerindeki yükü almak için öncelikle daha kolay görevler tercih edilmelidir. Kolay görevlerin arasına zor görevler eklenmelidir. Öğretmenler, öğrencilere çalışma alışkanlığı kazandırmak ve öğrencilerin kendi kendilerini kontrol edebilmelerini sağlamak için ödevlere başvurur. İlkokullarda verilen ödevlerde amaçlar açıkça belirtilmelidir. Öğretmenler ve ebeveynler bu süreçte öğrencilere rehberlik edebilmek için birlikte çalışmalıdır (Corno ve Xu, 2004). Öğretmenlerin ve ailelerin birlikte yer aldığı bir süreçte ödevlerden alınacak verimin daha fazla olacağı ifade edilebilir.

Öğretmenlerin ödev sürecinin önemli bir parçası olduğu söylenebilir. Ödevlerin öğrenme sürecinde daha yararlı hale gelebilmesi için öğretmenlerin dikkat etmesi gereken noktalar olduğu ve öğretmenlerin ödev sürecinde aktif bir şekilde rol alarak ödevlerin verilmesi sürecinden kontrol edilmesi sürecine kadar olan süreçte öğrenciler üzerinde etkin bir rol oynaması gerektiği ifade edilebilir. Bunun bilincinde olan öğrenci ve aile de bu sayede sürece daha fazla katkı sağlayarak ödevlerin amaçlarının yerine getirilmesi noktasında öğretmenlerin işini kolaylaştırabilir.

2.4. Ev Ödevinin Avantajları ve Dezavantajları

Eğitim-öğretimin nihai hedeflerinden birinin de kişiyi hayatı hazırlamak olduğu söylenebilir. Bu hedeflerin gerçekleşmesi için ödev uygulamalarının öğretmenler tarafından tercih edilen bir uygulama olduğu ifade edilebilir. Ancak bu ödevlerin avantajları olduğu gibi dezavantajlarını savunan görüşler de vardır. Yabancı literatürde ev ödevleriyle ilgili araştırmalarıyla tanınan Cooper (1994), ev ödevlerinin olumlu ve olumsuz etkilerini bir araya getirerek aşağıda yer alan tabloda aktarıldığı gibi karşılaştırmıştır.

Ev ödevlerinin olumlu ve olumsuz etkileri (Cooper, 1994, s. 2);

Tablo 1

Ev ödevlerinin olumlu ve olumsuz etkileri

Olumlu Etkileri	Olumsuz Etkileri
<p><i>Anlık Başarı ve Öğrenme</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Anlamada artış Daha iyi eleştirel düşünme, Eleştirel düşünme, kavram oluşturma, bilgiyi işleme. Müfredatı zenginleştirme 	<p><i>Doygunluk(Bıkkınlık)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Akademik materyallere karşı olan ilginin azalması. Fiziksel ve duygusal yorgunluk
<p><i>Uzun Vadeli Akademik Başarıya Etkisi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Boş zamanlarında eş zamanlı öğrenme Okula karşı olumlu tutum geliştirme Daha iyi çalışma alışkanlıkları ve becerileri 	<p><i>Boş Zamanlarda Sosyal Faaliyetlere Erişimin Engellenmesi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Ebeveyn müdahalesi Tamamlama ve iyi performans gösterme baskısı Öğretim tekniklerinin karışıklığı
<p><i>Akademik Olmayan Etkileri</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Daha iyi özyönetim Daha iyi disiplin Zamanı daha iyi organize etme Daha meraklı Daha bağımsız problem çözebilme 	<p><i>Hile</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Diğer öğrencilerden kopya çekme Özel derslerin ötesinde yardım Fazla ve düşük başarılar arasında artan farklar

Tablo 1 incelendiğinde; ödevlerin öğrencilere birçok noktada olumlu anlamda katkı sağladığı ifade edilebilir. Ödevlerin boş zamanı değerlendirme, okula karşı olumlu tutum geliştirme noktasında katkı sağlamanın yanı sıra zihinsel süreçlere de olumlu anlamda katkı sağladığı görülmektedir. Özetle ödevler, öğrencilerin birtakım bilgi ve becerilerine katkı sağlamaktadır (Güneş, 2014). Ödevlerin bilhassa ders başarısı düşük öğrencilerin

başarı düzeylerine pozitif yönde katkı sağlaması noktasında önemli olduğu ifade edilmektedir (Grodner ve Rupp, 2013).Ancak ödevlerin amaca uygun kullanılmaması durumunda öğrencilerin boş zamanlarında sosyal faaliyetlere katılımını engelleyen ve öğrencilerde bıkkınlık yaratan boyutlarının da olduğu çeşitli araştırmacılar tarafından ifade edilmiştir (Ok, 2018; Öcal, 2009). Ödevlerin amaca uygun verilmesi ve öğrenciler tarafından doğru bir şekilde anlaşılması durumunda öğrencilere farklı yönlerden katkı sağladığı söylenebilir.

Ev ödevleri öğrencilerin çalışma becerilerini geliştirebilir, okula karşı tutumlarına olumlu anlamda katkı sağlayabilir. Ancak ev ödevlerinin avantajları konusunda en dikkat çekici olanı, ödevlerin öğrencilerin ilgilendikleri içeriklerin anlaşılabilirliğini artırmasıdır. Ödevler akademik gelişim dışında öğrencilere farklı yönlerden de katkı sağlamaktadır. Bunlardan birisi sorumluluk kazanmaları, diğeri ise kendi başına bir şeyler yapabilmelerine olanak sağlamasıdır (Cooper, 1994).Ev ödevleri bireysel çalışmaya olanak sağlamasının yanında, öğrencilere sorumluluk kazandırmaktadır. Ayrıca ev ödevleri, öğrenme sürecine aileleri de katarak öğretmen ile olan iletişimi artırmaktadır. Yine öğrenilen bilgilerin kalıcılığının sağlanması ve öğrenci motivasyonlarının artırılması noktasında ev ödevleri oldukça yararlıdır. Ancak ev ödevlerinin bir ceza yöntemi olarak kullanılması durumunda veya öğrencilerin ödev yapmaya zorlanmaları durumunda bu avantajlar dezavantaja dönüşebilmektedir. Bu durumda ev ödevleri yarardan çok zarar sağlamaktadır (Atlı, 2012; Suarez, Rogueiro, Estevez, Ferradas, Guisande ve Rodriguez, 2019).

Öğrenciler okuldan kalan zamanlarında ödevlerle karşı karşıya kalmaktadır. Okulda yorulan öğrenciler, bir de ders sonrasında ödevlerle karşı karşıya kaldıklarında iyice yorulmaktadırlar. Ancak her gün verilen ödevler öğrencilere katkı sağlamaktan öte, öğrencilere zarar verebilir. Bunun nedeni çok fazla ev ödevi verilmesidir. Öğrencilerin ilgisini çeken, onların motivasyonunu sağlayacak ödevlerin tercih edilmesi gerekmektedir. Öğrencinin ilgi alanına girmeyen, öğrencide merak uyandırmayan ödevlerin öğrenciler tarafından amaca uygun bir şekilde yapılması zordur. Bu ödevlerin öğrencilere katkı sağlaması beklenemeyeceği gibi öğrencilerin başarılı olmasına da engel olmaktadır (Arslanhan, 2013; Yılmaz, 2013).

Ev ödevleri verilirken birçok faktör göz önüne alınmalıdır. Verilen ödevlerin amaca uygun olarak verilmesi, çevre şartlarının göz önüne alınması, öğrencilerin bireysel özelliklerinin dikkate alınması ödevlerin dezavantaj oluşturabilecek faktörlerini avantaja çevirebilir. Aynı şekilde avantaj gibi görünen faktörler bir anda dezavantaja dönüşebilir. Bu durum

ödevlerden istenen verimin alınmasına engel olabilir. Ödev verme sürecinin baştan sona kadar sıkı bir şekilde takip edilmesi gerektiği söylenebilir. Ödev sürecinde ortaya çıkabilecek olumsuzluklar öğretmen tarafından dikkatle takip edilip, gerekli önlemler alınmalıdır. Bununla alakalı öğrenciye direk olarak bilgi verilebileceği gibi, süreçle alakalı aileler de bilgilendirilebilir. Öğrenme sürecinde hem öğretmen, hem öğrenci hem de aile aktif olarak yer almalıdır. Bu sayede istenen verim sağlanabilir ve ödevlerde hedeflenen amaçlara ulaşılması kolaylaşabilir (Ok, 2018; Xu, 2010). Bu nedenle ev ödevleri verilirken çok dikkatli olunmalı mutlaka birden çok faktör göz önünde bulundurulmalıdır.

2.5. Ev Ödevi ve Öz Düzenleme

Ev ödevleri bireysel öğrenme sürecinin önemli bir parçası olarak görülebilir. Costa ve diğerleri (2016), öğretim sürecinin gelişmesi için öğrenci ve öğretmenlerin algılarını öğrenmenin oldukça mühim olduğunu ifade etmişlerdir ve ödevi “öğrencilere okul tarafından verilen görevler” olarak tanımlamışlardır. Günümüz eğitim anlayışında öğrencilerden bilgiye kendisinin ulaşması, yaratıcı düşünebilmesi gibi davranışları gerçekleştirmesibeklenmektedir. Bu nedenle okul faaliyetlerinin ders dışı öğrenme ortamlarıyla desteklenmesi ihtiyacı doğmaktadır.. Burada öğrencinin öğrenme sürecini etkili bir biçimde değerlendirmesi sağlanabilir. Çiltaş’a (2011) göre, öğrenciler sıklıkla öğrenme sürecinde bazı sorunlarla yüzleşmektedir. Kimi öğrenciler çok fazla çalışmalarına karşın başarılı olma konusunda geri kalırken, kimi öğrenciler de daha az çalışarak başarılı olabilmektedir. Bu nedenle öğrencilerin öğrenme ve kendilerini düzenleme stratejilerinin ne şekilde kullanılabileceğini öğrenmesi oldukça önemlidir.

Günümüzde insanlar yoğun bir bilgi akışıyla karşı karşıyadır. Bu bilgi akışının düzenlenmesinin ve zihin süzgecinden geçirilmesinin oldukça önemlidir. Bu noktada karşımıza çıkan kavramlardan biri de öz düzenlemedir. Öz düzenleme, öğrencilerin bireysel amaçlarını belirleme ve bu amaçlarını gerçekleştirebilmek için yöntemlerini ve hedeflerini ortaya koyma, belirledikleri yöntemlerin kendilerine ne kazandırdığını kontrol etme, karmaşık öğrenmeleri denetleme ve bu süreci yönetme gayreti olarak ifade edilmektedir (Kauffman, 2004; Pintrich, 2000; Risemberg ve Zimmerman, 1992). “Öz düzenleme, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerine etkin olarak katılımı açısından önemlidir.” (Yılmaz, 2018). Öz düzenleme yeteneğine sahip olan öğrenciler, her zaman daha aktif olurlar ve öğrenme sürecinde sahip oldukları kabiliyetlerinin farkında olurlar (Demir ve Budak, 2016). Bu tanımlar birlikte değerlendirildiğinde öz düzenlemenin öğrenme sürecinde çok önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. Buna göre; ev ödevlerinin öz

düzenleme stratejileri ile desteklenmesi başarıyı artırmaktadır. Ev ödevleri verilirken aynı zamanda öğrencilere öz düzenleme stratejileri öğretilir.

Öz düzenlemenin başarıya etkisi ile ilgili olarak Zimmerman (2008), yaptığı araştırmasında rastgele seçilen iki gruptan birini deney diğerini kontrol grubu olarak atamıştır. Bu gruplardan birinde ev ödevi çalışmaları ve matematik çalışmaları yapılırken, diğer gruba aynı çalışmaların yanında öz düzenleme eğitimi de verilmiştir. Öz düzenleme eğitimi verilen öğrencilere kendilerine zorlu hedefler koymaları ve kendi öğrenme stratejilerini seçmeleri teşvik edilmiştir. Araştırma sonunda öz düzenleme eğitimi alanlar zaman yönetimi konusunda daha başarılı olmuş, öğrenme düzeylerinde ve ilgilerinde artış sağlanmış ve matematik başarılarında da önemli bir artış gözlenmiştir. Buna göre ev ödevlerinde öz düzenleme becerilerinin kullanılmasının öğrencilerin ders başarısına olumlu anlamda katkı sağladığı görülmektedir. Çiltaş'a (2011) göre, öz düzenlemeli öğrenme; "Kendi amaçlarını belirleme ve bu yolda kendi çalışma prensipleri doğrultusunda bilişsel olarak kendini motive etme işidir." şeklinde ifade edilmiştir. Öz düzenleme sayesinde öğrenciler kendi öğrenmelerini kendileri yönlendirebilir. Bu sayede üst düzey becerilerin öğrenilmesi sağlanabilir. Günümüz modern eğitim anlayışında öğrencinin bilgiye kendisinin ulaşması beklenmektedir. Yapılan araştırma sonuçlarında da öz düzenleme konusunda eğitim alan öğrencilerin daha başarılı oldukları ve bu stratejilerin kendilerine olumlu yönde birçok katkı sağladığı görülmektedir (Cabı, 2009; Eker ve Arsal, 2014). Öz düzenleme, öğrencinin kendi öğrenme sürecinin farkına varması ve bu süreçte aktif olarak yer alması olarak ifade edilebilir. Öz düzenleme stratejilerinin kullanıldığı öğrenme ortamlarında öğrenci başarılarının olumlu yönde etkilendiğini araştırma sonuçları da yer almaktadır (Kılıç ve Tanrıseven, 2007; Üredi ve Üredi, 2005). Bütün bu yönleri ile ele alındığında öz düzenleme becerisinin öğrencinin bireysel çabasını gerektiren ev ödevleri ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Gettinger ve Seibart'a (2002) göre, ders çalışma becerisi ustalık gerektiren bir iştir. Ödev sürecinde bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanmaya becerisinin kazanılmış olması gerekmektedir. Öğrenciler ödev yaparken bu becerileri kullanmalıdır. Bu nedenle bu becerilerin kazandırılması noktasında öğrencilere eğitim verilmesi gerektiği söylenebilir. Öz düzenleme stratejilerinin okul ortamında kullanılmasının ödev uygulaması sürecine olumlu anlamda katkı sağlayacağı bu nedenle öz düzenleme stratejilerinin ödev uygulaması sürecinde özellikle hayat bilgisi dersinde verilen ödevlere yönelik kullanılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

2.6. Hayat Bilgisi Dersinin Kapsamı

İlkokulun ilk seneleri öğrenciler için oldukça önemlidir. Bu dönem eğitimin temelini oluşturur. Hayat bilgisi dersi diğer derslerle ilişkili olup öğrencilerin içinde buldukları toplumu anlamaları öğrenilen bilgilerin farklı alanlara aktarılmasını sağlamaktadır. Hayat bilgisi dersi bütün derslerin en başında yer almaktadır (Güven ve Kaymakçı, 2016). Hayat bilgisi dersinin kapsamına bakıldığında diğer derslere de temel oluşturabilecek çok sayıda beceri ve amaçların olduğunu söyleyebiliriz. Özellikle programda ifade edilen genel amaçların her birinin kazanımlarda karşılığına yer verilmektedir (MEB, 2018). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda birçok beceri yer almaktadır. Bu becerilere bakıldığında öğrencilerin günlük hayatta işlerine yarayabilecek beceriler olduğu söylenebilir. Şentürk'e (2013) göre, çocuklar okulla tanışmadan önce ailesiyle uzun bir süre vakit geçirmiş olur. Bu sürede birçok yaşam deneyimi edinse de bu deneyimler ebeveynlerinin onlara sunabildikleri imkanlar dahilindedir. Çocuklar okulla birlikte yeni bir hayatla karşı karşıya kalmaktadır. Çocuklar okulla tanıştıktan sonra birçok farklı deneyim yaşarlar. Hayat bilgisi bu noktada önemli bir yere sahiptir.

Sönmez'e (1999) göre, okul yaşamının en mühim derslerinden biri hayat bilgisidir. Bektaş'a (2007) göre, hayat bilgisi dersi, öğrencilerin kendine has öğrenme metotlarını keşfettiği belli bir müfredata bağlı olarak okutulan bir ders olarak ifade edilebilir. Hayat bilgisi, öğrencilerin gelmiş olduğu toplumun ve çevrenin öğrencilerle alakalı olan bütün dallarının reel şartlardaki doğallığıyla irdelendiği ve öğrencilere uygun bir şekilde düzenlenen bir derstir. Şentürk (2013) ise; hayat bilgisi dersini, toplu öğretim yaklaşımına dayalı olarak oluşturulmuş bir ders olarak ifade etmektedir.

“Toplu öğretim, birer bütün olan hayat konularının, bütünlüklerini bozmadan, öğrencilerin duyu organlarıyla doğal ya da fiziksel ve toplumsal çevrelerini inceleyerek, gözlem, yaşama, iş ve deney yöntemleriyle, bilgi, beceri ve daha çok alışkanlık kazanmalarını sağlayan bir öğretim sistemidir.” (Binbaşıoğlu, 2003, s. 2). Hayat bilgisi dersi, 1. 2. ve 3. sınıflarda yer alan bir derstir. Bu dersin asıl hedefinin öğrencilere yaşamla alakalı beceriler kazandırmak ve öğrencilerin gelişimine yardım etmek olduğu ifade edilebilir. Hayat bilgisi dersi, ilkokullarda öğrencilerin temel yaşam becerilerini kazanmalarını hedefleyen en mühim derslerden biridir. Hayat bilgisi dersi, bireyin yaşamını sürdürdüğü topluma adaptasyon sağlaması için belli becerilerin verildiği bir ders olarak tanımlanmaktadır (Güven ve Kaymakçı, 2016).

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda yer alan temel yaşam becerileri şu şekildedir:

1. Araştırma
2. Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanma
3. Değişim ve Sürekliliği Algılama
4. Dengeli Beslenme
5. Doğayı Koruma
6. Girişimcilik
7. Gözlem
8. İletişim
9. İş Birliği
10. Karar Verme
11. Kariyer Bilinci Geliştirme
12. Kaynakların Kullanımı
13. Kendini Koruma
14. Kendini Tanıma
15. Kişisel Bakım
16. Kurallara Uyma
17. Mekânı Algılama
18. Millî ve Kültürel Değerleri Tanıma
19. Öz Yönetim
20. Sağlığını Koruma
21. Sorun Çözme
22. Sosyal Katılım
23. Zaman Yönetimi” (MEB, 2018, s. 8).

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı incelendiğinde dersin kapsamının oldukça geniş tutulduğu görülmektedir. Programda toplam 23 tane temel yaşam becerisi yer almaktadır. Hayat bilgisi dersi insanı yaşama hazır hale getirmenin yanı sıra temel becerilerin elde edilmesi noktasında önemlidir. Bu beceriler öğrenmeyi basitleştiren, kişilerin öğrenme ortamına daha faal bir biçimde iştirak etmesini sağlayan, sorun çözmesine katkı sağlayan becerilerdir (Güven ve Kaymakcı, 2016). Bu becerilerin çocuğun hayatı boyunca işine yarayacak, öğrendiklerini günlük hayatla ilişkilendirerek daha işlevsel bir hale getireceği düşünülmektedir. Ayrıca bu becerilerin birçok derse temel oluşturacağı ifade edilebilir.

Hayat bilgisi dersi çocukları hayata hazırlayan ve onun bir bütün şeklinde gelişmesine katkı sağlayan bir derstir. Çocukların bu ders sayesinde, doğayı tanıma, çevreyi tanıma, kendini tanıma, kurallara uyma, ülkesini tanıma, toplumsal değerleri tanıma, sağlıklı yaşam gibi konularda bilgi, beceri ve değerler kazanması hedeflenmektedir (Güven ve Püsküllü, 2017). Hayat bilgisi dersi yaratıcılığı geliştirmesinin yanı sıra, doğayı anlama ve doğadan faydalanma dersi şeklinde de ifade edilebilir. Bunun yanında yaratıcılığa katkı sağlama, tabiatı anlama gibi durumların öğrenilmesini sağlaması bu ders ile mümkün olabilir. Hayat bilgisi dersinde işlenen konuların hayatla ilişkilendirilmesi oldukça önemlidir. Bu ders sadece sınıfta işlenen bir ders değildir. Çocukların bu ders ile hayata açılması hayatla arasında yaşamsal bir bağ kurulması hedeflenmektedir (Aykaç, 2011).

Hayat bilgisi dersinin kapsamı incelendiğinde oldukça geniş bir yaşam alanını ihtiva ettiği görülmektedir. Bu dersi sadece sınıf ortamında verilen bir ders olarak görmenin doğru olmayacağı söylenebilir. Hayat bilgisi dersi, hayatla ilişki kurulduğunda, verilmesi hedeflenen becerilerin günlük yaşamda kullanılmasının sağlanmasıyla daha anlamlı bir ders haline gelebilir. Ayrıca bu dersin diğer derslere temel oluşturduğu söylenebilir.

2.7. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Yapısı

“Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı’nın içeriği, genel amaçlar, temel yaşam becerileri, değerler ve kavramlar ile ünite ve kazanım bağlamında yapılandırılmıştır.” (MEB, 2018, s. 10).Günümüzde artan toplumsal problemlerin giderilebilmesi eğitim ile mümkündür. Eğitim programları bu amaçla etkin bir rol oynayabilir. Bu beceri ve tutumların oluşturulabilmesi için ilkokuldaki derslerin kazanımlarında ve içeriklerinde uygun değerlerin verilmesi gerektiği söylenebilir (Yaşaroğlu, 2013). 1936’dan 2018’e kadar olan hayat bilgisi programları incelendiğinde bu dersin amaçlarında yer alan değerlerin ilkokul sınıf seviyelerine göre uygun değerler olduğu söylenebilir. Günümüze kadar olan süreçte hayat bilgisi dersinin amaçlarına yeni bilgiler ilave edilmiş ve programda olan değerlerin gitgide çoğalması sağlanmıştır (Avcı ve Kayabaşı, 2018).

Hayat bilgisi dersinde toplam altı tane ünite bulunmaktadır. Bu üniteler kendi içlerinde belli sayıda kazanımlardan oluşmaktadır. Birinci sınıfta toplam kazanım sayısı 53 olup, bu kazanımlar için öngörülen süre 144 saattir. İkinci sınıfta toplam kazanım sayısı 50 olup, bu kazanımlar için öngörülen süre 144 saattir. Üçüncü sınıfta ise toplam kazanım sayısı 45 olup, bu kazanımların tamamlanabilmesi için öngörülen süre 108 saattir (MEB, 2018). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kazanımlara bakıldığında en yoğun kazanım sayısının 1. sınıfta olduğu ve sınıf düzeyi arttıkça hem kazanım sayısının azaldığı hem de bu kazanımların tamamlanabilmesi için öngörülen sürenin azaldığı görülmektedir.

2.8. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Yer Alan Üniteler

Hayat bilgisi dersi programı incelendiğinde programın 6 üniteden oluştuğu görülmektedir. Bu üniteler *Okulumuzda Hayat, Evimizde Hayat, Sağlıklı Hayat, Güvenli Hayat, Ülkemizde Hayat ve Doğada Hayat* üniteleridir. Üniteler 1.,2. ve 3. sınıflarda aynı olup kazanım sayılarında sınıf düzeylerinde değişiklik göstermektedir. Aşağıda 1. 2. ve 3. sınıfta yer alan üniteler ve ünitelerin kazanım açıklamaları aşağıda verilmiştir:

2.8.1. 1.Sınıf Kazanım ve Açıklamaları

1. sınıf hayat bilgisi dersinde yer alan kazanımlar incelendiğinde 6 ünite altında toplandığı görülmektedir. Bu üniteler, *Okulumuzda Hayat, Evimizde Hayat, Sağlıklı Hayat, Güvenli Hayat, Ülkemizde Hayat ve Doğada Hayat* üniteleridir. Her ünite altında öğrencilere kazandırılması hedeflenen kazanımlara yer verilmiştir. Özellikle 1. sınıfta ilk üniteye daha fazla kazanıma yer verildiği görülmektedir. Bu üniteye kazananlar incelendiğinde çocukların okula uyum sürecini daha kolay sağlaması ve okul ortamını daha iyi tanıyabilmesi için bu üniteye daha fazla süre verildiği söylenebilir. Diğer ünitelerde yer alan kazanım sayılarının ise birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Bilgisi Öğretim Programı incelendiğinde 1. sınıfta yer alan kazanımlara yönelik açıklamalarda öğrencilerin; okulu tanıma, kurallara uyma, kişisel bakım, güvenlik kurallarına uyma, Atatürk'ün hayatı, bayramlar, doğayı tanıma ve anlama, geri dönüşüm gibi konularda bilgi beceri ve değer sahibi olmaları beklenmektedir (MEB, 2018).Kazanım açıklamalarının oldukça geniş bir çerçevede ele alındığı söylenebilir. Kazanımlarda, çocukların günlük hayatında işine yarayabilecek bilgilere ve becerilere yer verildiği ifade edilebilir.

2.8.2. 2. Sınıf Kazanım ve Açıklamaları

2. sınıfta yer alan kazanımlar incelendiğinde 1. sınıfta yer alan aynı 6 ünite etrafında kazanımların ayrıldığı görülmektedir. 2. sınıfta da ünite adlarını değiştirmemiştir. En göze çarpan şey ise 1. üniteye yer alan kazanım sayısının 1. sınıfa oranla azalmış olmasıdır. Kazanımlar incelendiğinde oldukça geniş bir yelpazede ele alınan bilgi ve becerilere yönelik kazanımlara yer verildiği söylenebilir. Verilmesi hedeflenen kazanımlarda çocuklara çok geniş bir yaşam deneyimi kazandırılmasının yanında işe yarar bilgilerin öğrenilmesiyle birlikte hayatının kolaylaştırılmasına katkı sağlayacağı söylenebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Bilgisi Öğretim Programı incelendiğinde 2. sınıfta yer alan kazanımlara yönelik açıklamalarda öğrencilerin; okulu ve çevresini tanıma, karar alma süreçlerine dahil olma, yardımlaşma, grup çalışmaları yapma, bilinçli para harcama, adres öğrenme, işbirliği ve dayanışma, dengeli beslenme, kültürel miras öğelerini öğrenme, Atatürk'le ilgili bilgilerin edinilmesi, doğal afetlere karşı alınabilecek önlemler gibi konular hakkında bilgi, beceri ve değerlere sahip olması beklenmektedir (MEB, 2018).2. sınıfta yer alan kazanım açıklamalarına bakıldığında daha geniş bir açıklama yapıldığı

görülmektedir. Bilgilerin öğrenilmesinde önce yakın çevreden hareketle yola çıkılarak daha geniş bir çerceveye ulaşılmasının amaçlandığı söylenebilir.

2.8.3. 3. Sınıf Kazanım ve Açıklamaları

3. sınıfta yer alan kazanımlar incelendiğinde yine ünite adlarında bir değişiklik olmadığı görülmektedir. 1. 2. ve 3. sınıfta ünite adları aynı olup, bu üniteler etrafında verilen kazanımlar ve kazanım sayıları farklılık göstermektedir. 3. sınıfta yer alan kazanımlar incelendiğinde daha üst düzey bilgilerin kazandırılmasının amaçlandığı söylenebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Bilgisi Öğretim Programı incelendiğinde 3. sınıfta yer alan kazanımlara yönelik açıklamalarda öğrencilerin; kroki çizme, okulun tarihini araştırma, istek ve ihtiyaçlarını ifade edebilme, tasarruf, planlı olma, beslenme, bilinçli tüketici, yakın çevresini tanıma, tarihi ve turistik alanlar, yön bulma, Atatürk'ün kişilik özellikleri, doğayı koruma, sorumluluk alma gibi konular hakkında bilgi, beceri ve değer sahibi olmaları beklenmektedir (MEB, 2018). Hayat bilgisi dersi öğrencilere birtakım beceriler kazandırmak ve kişiliklerini geliştirmek amacıyla ilk üç sınıfta okutulmaktadır. 1924 İlk Mektepler Müfredatında ayrı bir ders olarak değil, diğer dersler altında verilen hayat bilgisi, 1926 programında hayat bilgisi ismiyle adlandırılmış ve bu adla bugüne kadar gelmiştir (Yaşaroğlu, 2017). Cumhuriyet döneminden beri birçok kez değişen ilköğretim müfredatları içerisinde hayat bilgisi müfredatları da değişim geçirmiştir. Hayat bilgisi dersi ilköğretimin ilk üç sınıfında mihver ders olarak uygulanmaktadır. Hayat bilgisi dersi, çocuğun içinde bulunduğu çevreyi daha iyi tanımasına, etrafında meydana gelen olayları anlamasına, kendini daha iyi tanımasına ve ifade etme becerilerine katkı sağlamaktadır. Hayat bilgisi dersi müfredatı programda ilk yer aldığını dönemden bu yana çeşitli ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak sürekli gelişim ve değişime uğramıştır (Şahin, 2009).

Hayat Bilgisi Dersi Programı incelendiğinde 1., 2. ve 3. sınıfta her sınıf düzeyinde toplam 6 ünite yer almaktadır. En fazla kazanım sayısı 1. sınıfta yer almakta olup, kazanım sayısının en az yer aldığı sınıf düzeyi ise 3. sınıftır. 1. sınıfta ve 2. sınıfta hayat bilgisi dersinin toplam öngörülen ders saati sayısı 144 saat iken, 3. sınıfta öngörülen ders saati 108 saattir. Hayat bilgisi dersinin sadece ders içi öğrenmelerle anlaşılabilir ve istenen temel beceri ve kazanımların istenen düzeyde sadece ders içinde verilebilecek etkinliklerle sınırlı olmadığı söylenebilir. Hayat bilgisi dersinin, gözlem yapılması, derste öğrenilen temel becerilerin hayata uyarlanabilmesi, verilen bilgi ve becerilerin uygulanabilir ve işe yarar olması ve tüm bunların çocuklar tarafından anlaşılmasının sağlanması

açısından oldukça önemli olduğu ifade edilebilir. Hayat bilgisi dersinin sadece kitap üzerinde öğrenilebilen bir ders olmaktan daha farklı bir ders olduğu söylenebilir. Öğrencilere kazandırılması düşünülen becerilerin bir kısmını gündelik hayatta öğrenciler gizil öğrenmeler sayesinde kazanabilmektedir. Kazanılmayan, eksik kalan temel becerilerin kazandırılması için hayat bilgisi dersinin çok önemli olduğu, kapsam olarak çok geniş bir çerçevede ele alınan hayat bilgisi dersinin, öğrencilerin hayata dair becerileri kazanabilmesi açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

2.9. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde yapılan araştırma kapsamında ele alınabilecek araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

2.9.1. Yurt İçinde Yürütülen Araştırmalar

Ünalve diğerleri (2018), ödevler konulu araştırmasında nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik çalışma desenini kullanmıştır. Araştırmanın verileri farklı anabilim dallarında 4. sınıfta öğrenim gören 310 öğrenciden toplanmıştır. Araştırma sonucunda 4. sınıfta öğrenim gören eğitim fakültesi öğrencilerinin ev ödevlerini öğrenciye başarı duygusu yaşatan ve ödevleri sınav notu olarak değerlendirilebilen türde tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Baynazoğlu (2018), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin ev ödevleri hakkındaki görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanıldığı araştırması 12 sınıf öğretmeniyle yürütülmüştür. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin ev ödevleri hakkında görüşleri toplanmıştır. Araştırmada öğretmenler tarafından ödevlerin verilmesindeki amacın kalıcılığı sağlamak olduğu ifade edilmiştir. Öğretmenlerin daha çok pekiştirme amacıyla ödev verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenler ev ödevi verirken öğrencilerin akademik başarılarını artırmayı amaçladığı ve öğretmenlerin yarısının ödevleri kontrol ettikleri, bir kısmının da ara sıra ödev kontrolü yaptığı sonucu araştırmacı tarafından ifade edilmiştir.

Kaplan (2018), araştırmasında öğrencilerin matematik dersi ödev uygulamalarının ortaya çıkarılmasını amaçlamıştır. Karma yöntemin kullanıldığı bu çalışmada 116 öğretmen, 563 öğrenciyle çalışılmıştır. Ayrıca velilere anket uygulanmış olup, 4 öğretmen ve 4 öğrenci velisiyle de görüşme yapılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenler ödevleri gerekli bulduklarını ifade ederken, veliler ise ödevlerin gerekli olup olmaması konusunda kararsız kalmışlardır. Öğretmenlerin haftada en az bir kere ödev verdikleri sonucuna ulaşılmış olup,

öğretmenlerin ödevleri kontrol ettikleri ifade edilmiştir. Ödev sürecinde yaşanan sorunların başında da ailelerin yanlış yönlendirmesinden kaynaklı sorunlar olduğu çalışma sonucunda ortaya çıkarılmıştır.

Arslanhan (2013), araştırmasında 5. sınıf öğrencilerinin öğrenme stilleri ile ödev stilleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak tarama modeline göre tasarlanmış betimsel çalışmada 294 öğrenciyle çalışmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin daha çok doküman ödevleri tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğrencilerin ödevlere ilişkin çalışmalarında öğrenme sırasında motivasyonlarının oldukça yüksek olduğu ve sorumluluklarının farkında oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Yılmaz (2013), çalışmada ödev uygulamalarının öğrencilerin okul başarısına etkisini öğretmen görüşlerine göre incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemini kullanmış ve 60 öğretmen ile görüşme yapmıştır. Araştırma sonucunda 4. ve 5. sınıfları okutan sınıf öğretmenleri tarafından verilen ödevlerin öğrencilerin başarısını artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Verilen ödevlerin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olmasının öğrencilerin başarılarına katkı sağladığı belirlenmiştir.

Özer ve Öcal (2013), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin ev ödevlerine yönelik uygulamalarını ve görüşlerini incelemiştir. Nitel yöntemlerin kullanıldığı bu çalışmada 100 sınıf öğretmenine ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin her zaman nitelik ve nicelik bakımından öğrenci ihtiyaçlarını dikkate aldıkları, geleneksel ödevler yerine öğrencinin ilgisini çekecek ödevlerin verilmesinin öğrencide ödevlere ilişkin olumlu tutum geliştirdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Bunun yanında bazı sosyal aktiviteleri kısıtladığı için ev ödevlerinin öğrenciler üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu da ifade etmişlerdir.

Büyüktokatlı (2009), araştırmasında ilköğretimde ev ödevlerine ilişkin öğretmen görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemini kullanmış ve 23 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin verilen ödevlerin öğrenci seviyesine uygun olması ve ödevlerin öğrencilerin ilgisini çekecek konulardan seçilmesi halinde başarının yüksek olacağını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ödevlerin kontrol sürecinde de mutlaka öğrenciye dönüt verilmesi gerektiği aksi durumda yanlış öğrenmelerin olabileceği ifade edilmiştir.

Özben (2006), araştırmasında öğrencilerin fen bilgisi dersindeki başarılarına ev ödevi çalışmalarının etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmasında deneme modelleri kullanmış olup 7. sınıf öğrencileriyle çalışmıştır. Araştırma sonucunda ev ödevlerinin öğrencilerin başarısına olumlu yönde katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada ev ödevlerin fen bilgisi dersinde geçen kavramların hatırlanmasında önemli bir yere sahip olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca ev ödevlerinin öğrencinin kendi ilgisini keşfetmesine katkı sağlayacağını bu nedenle öğrencide başarı duygusunu tattıracağını ifade etmiştir.

Yurtiçinde yapılan araştırmalar incelendiğinde ödevlerin öğrencilere çok çeşitli katkıları olduğu ifade edilmiştir. Verilen ödevlerin öğrencilerin seviyesine uygun olması durumunda başarıya olumlu anlamda katkı sağladığı, ödevler seçilirken öğrencilerin ilgisini çekecek konulardan seçilmesinin öğrencilerin ödevlere karşı olumlu tutum geliştirdiği, ayrıca uygun ödevlerin sorumluluk gelişimine katkı sağladığı görülmektedir.

2.9.2. Yurt Dışında Yürütülen Araştırmalar

Bempechat (2004), ödevlerin motivasyonel yararlarını belirlemeye yönelik yapmış olduğu araştırmasında ödevin öğrenciler üzerinde kritik önemi olduğu ve uzun vadede olan faydalarının neler olduğundan bahsedilmiştir. Ödevlerin öğrencilerin motivasyonlarını geliştirdiği, zorluklarla başa çıkma, deneyim kazanma, araştırmaları gözden geçirerek yeni öğrenme metotları keşfetme açısından öğrencilere katkı sağladığını ifade etmiştir. Ayrıca ebeveynlerin de öğrencilerin öğrenme yolları hakkında bilgi edinmeyi istemesi bakımından ödevlerin önemli olduğu vurgulanmıştır.

Trautwein (2007), ödev zamanını ve ödev sıklıklarını belirlemeye yönelik araştırmada, ev ödevi süresinin başarı ve başarı kazanımları ile pozitif ilişkili olduğu yönünde yapılmış olan üç farklı araştırma üzerinde inceleme yapmıştır. Araştırma sonucunda ev ödevlerinin başarı ile olumlu bir ilişkisi olduğu ifade edilmiştir. Ev ödevi verilirken zamana dikkat edilmesi gerektiği, çok fazla zaman gerektiren ödevlerin verilmesinin motivasyonu düşüreceği de belirtilmiştir.

Xu ve Corno (2006), lise öğrencilerine yönelik ödev yönetimiyle ilgili araştırmasında 238 ortaokul öğrencisi üzerinde çalışmışlardır. Araştırma ödev yönetimi, cinsiyet, aile yardımı ve sınıf düzeyi açısından incelenmiştir. Çalışma sonucunda özellikle aile yardımı alan öğrencilerin aile yardımı almayan öğrencilere göre ödev yapma konusunda daha başarılı oldukları, çalışma alanlarını daha iyi yönettikleri, kendilerini ödev yapma konusunda daha iyi motive ettikleri ve ödev sürecinde kendilerini olumsuz yönde etkileyebilecek

olumsuzlukların üstesinden gelme noktasında daha başarılı olduklarını gösteren sonuçlar elde etmişlerdir.

Balli, Demo ve Wedman (1998), ev ödevi uygulamalarında ailelerin katılımını arttırmak için uygun sınıf ortamları tasarlamış ve ailelerin ödevlere olan etkilerini araştırmışlardır. Katılımcıları 74 altıncı sınıf öğrencisi ve bu öğrencilerin aileleri oluşturmaktadır. Öğrenciler aynı öğretmen tarafından sürdürülen üç matematik dersinden birine girmiştir. Bir sınıfta hiçbir ev ödevi katılım talebi yokken, ikinci sınıfta öğrencilerden aile üyelerini sınıf ortamına dahil etmeleri istenmiştir. Üçüncü sınıfta ise yine aile üyelerinin sınıf ortamına dahil edilmesi ve ödev sürecine doğrudan katılmaları istenmiştir. Araştırma sonucunda ödev sürecine dahil olan ailelerin olduğu sınıf düzeyinde diğer sınıflara göre öğrenci başarısı yönünden olumlu anlamda artış olduğu gözlenmiştir. Ailelerin ödev sürecine katılmasıyla birlikte süreçte devamlılık sağlandığı ve bunun da başarıya olumlu anlamda katkı sağladığı ifade edilmiştir.

Hong, Milgram ve Rowell'a (2004) göre ev ödevlerinin belirlenen hedeflere ulaşılmasında öğretmenler, öğrenciler ve velilerin ne derece etkili olduğunun belirlenmesi oldukça önemlidir. Öğretmenler ödev verir, veliler öğrencileri için ödevlerin yapılmasına yönelik uygun ortam sağlar ve öğrenciler ise ödevlerini yapar. Ödev sürecine katılan herkesin işbirliği içinde çalışması ödev sürecine olumlu anlamda katkı sağlamaktadır. Bu işbirliğinin sağlanması, öğrencilerin motivasyon düzeylerini artırmaktadır. Ayrıca öğrenciler uygun öğrenme ortamlarında yaptıkları ödevleri severek yapmaktadırlar. Bu nedenle ödev sürecindeki paydaşların aktif katılımı ödev uygulaması sürecini öğrencilerin gözünde keyifli ve eğlenceli bir hale getirmektedir.

Yurtdışında yapılan araştırmalar incelendiğinde ödev uygulamalarının öğrencilere birçok yönden katkı sağladığını gösteren araştırma sonuçlarının olduğu görülmektedir. Ödevler öğrencilerin motivasyonlarını artırarak onların yeni öğrenme yollarını keşfetmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca ev ödevlerinin öğrencilerin başarılarını arttırdığı ve ödev uygulaması sürecine ailelerin de dahil edilmesiyle bu sürecin daha verimli bir şekilde sürdürülebilmesinin sağlanacağı ifade edilmektedir. Ödev uygulaması sürecinin sadece öğrenci ve öğretmen arasında geçen bir süreç olmadığı ve bu süreçte tüm paydaşların aktif bir biçimde süreç içerisinde yer almasının öğrenciler üzerinde olumlu etki bıraktığı, öğrencilerin yeni öğrenme metotlarını keşfederek kendi öğrenme yollarını ortaya çıkardığı belirtilmiştir. Özellikle aile ilgisinin hem çocuk üzerinde hem de ödev sürecinde ne kadar önemli olduğunu gösteren araştırma sonuçlarının da olduğu görülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, katılanların özellikleri, veri toplama ve analiz yöntemleri yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, ilkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde verilen ev ödevlerine ilişkin görüşlerini ve tercihlerini incelemeye ve ödev sürecinde yaşanan sıkıntıları belirlemeye yönelik nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya çıkarılmasına yönelik derinlemesine incelenmesine olanak tanıyan, betimleme yapmayı sağlayan, yorumlama yapılabilen ve katılımcıların bakış açılarını anlamaya yarayan nitel bir sürecin izlendiği bir araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018; Eriştir, Kuzu, Yurdakul, Akbulut ve Kurt, 2013).

Yıldırım ve Şimşek (2018), nitel araştırmayı insan davranışlarını içinde bulunduğu şartlarla birlikte ele alınarak çok yönlü bir şekilde anlamaya çalışmak olarak ifade etmektedir. İnsan davranışlarının çok boyutlu ve karmaşık bir yapıda olmasından dolayı bu davranışlar bulunduğu ortamda incelenebilir. Nitel araştırma bir şemsiye kavram olarak kullanılabilir ve bu şemsiye kavramın altında birçok kavram yer almaktadır.

Bu araştırmada, hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri ve tercihleri, kendi bakış açılarından ve deneyimlerinden yola çıkılarak derinlemesine incelendiği için olgubilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Olgubilim deseninde ana soru insanların herhangi bir olguya ilişkin deneyimlerinin özünde ne olduğudur. Bu amaçla araştırmacılar katılımcıların özel ifadelerine ve deneyimlerine odaklanırlar (Creswell, Hanson, Clark ve Molares, 2007). Lester'a (1999) göre, bireylerin bakış açılarını anlamaya ve yorumlamaya dayanan bu yaklaşımda katılımcıların bakış açıları derinlemesine bir şekilde ele alınır (aktaran Kurt ve diğerleri, 2013). Olgubilim farkında olduğumuz, fakat bu olgular hakkında ayrıntılı bilgilere sahip olmadığımız durumlara odaklanır. Olgular yaşadığımız hayatta farklı durumlarla karşımıza gelebilir. Bu olgularla çeşitli durumlarda tanışıyor olsak da tam olarak bu olguları anladığımızı söyleyemeyiz. İşte

bu şekilde bize çok yabancı olmayan olguları araştırmayı hedefleyen çalışmalarda olgubilim (fenomenoloji) kullanılır. Olgubilim, genellenabilir sonuçlar ortaya koymayabilir ancak olguları daha iyi anlamamıza ve tanımamıza yardımcı olur (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

3.2. Araştırmanın alışma Grubu

Bu araştırma, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Pendik ilçesinde görev yapan 30 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlere ilişkin detaylar, bulgular bölümünde yer alan “alışma Grubuna İlişkin Bulgular” başlığı altında verilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan katılımcıların seçilmesinde amaçlı (amaçsal) örnekleme yöntemlerinden, maksimum çeşitlilik örneklemesi kullanılmıştır.

Amaçlı örneklemede bilgi bakımından yoğun içeriklere sahip durumlar seçilerek bu içerikler üzerinde derinlemesine inceleme yapılmasına imkân sağlanır. Bazı özelliklere sahip olan ve birtakım özellikleri sağlayan durumlarda çalışılmak amaçlandığında tercih edilir. Amaçlı örnekleme, süreç içerisinde ek örnekleme yapmaya yarayan esnekliğe sahiptir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Patton’a (1987) göre, amaçlı örneklemede zengin içeriği ihtiva eden durumların derinlemesine irdelenmesi sağlanır. Bu sebeple amaçlı örnekleme yöntemi pek çok durumun, olay ve olguların açıklanmasında fayda sağlar (aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Evrende ele alınacak problemle alakalı olarak kendi içinde benzeşik farklı durumların belirlenerek araştırmanın bu durumlar üzerinde yapılması ise maksimum çeşitlilik örneklemeyi ifade eder. Örnekleme seçilirken araştırmanın amacı göz önünde bulundurulmalıdır. Burada amaç genelleme yapmak değil, oluşturulan çeşitliliğe göre problemin değişik yanlarını ortaya çıkarmaktır. Bu örneklemede istenen çeşitlilik sağlanabilir bu sayede evrenle ilgili önemli bilgiler vereceği ifade edilebilir. (Büyüköztürk, akmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016; Yıldırım ve Şimşek, 2018). Maksimum eşitlilik örneklemesinde asıl amaç örnekleme dahil edilecek kişilerin çeşitliliğini mümkün olan en fazla şekilde ortaya koymaktır. Araştırmacı amaçsal örnekleme seçiminde amacını açık bir şekilde ortaya koymalıdır.

Araştırmanın niteliğini artırmak için görüşme yapılacak öğretmenlere konuyla ilgili önceden bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmaları için gönüllü olup olmadıkları sorulmuştur. Bu sayede araştırmanın çalışma grubu gönüllülük esasına dayalı oluşturulmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreçleri

Araştırmada ilkökul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşlerini almak ve tercihlerini belirlemek için, Öğretmen Görüşme Formu ve öğretmenler hakkında bilgi almak için ise Kişisel Bilgi Formu kullanılarak görüşmeler yapılmıştır.

Nitel araştırma yöntemleri içinde en sık kullanılan yöntemlerden biri görüşme yöntemidir. Görüşme yapılırken sözlü iletişimden yararlanır. Görüşme yöntemi başta kolay bir yöntem gibi görünse de aslında görüşme yönteminin çok kolay bir yöntem olmadığı söylenebilir. Araştırmacı, görüşme yönteminin hazırlanmasıyla alakalı yoğun bir çalışma içine girer. Görüşme, günlük konuşmadan farklıdır. Gündelik konuşmada yapılan hatalar görüşmede yapılamaz. Görüşme ciddi bir hazırlık süreci gerektirir. Görüşme yöntemiyle görüşmeci üzerinde deneyimler, düşünceler gibi gözlenemeyen durumlar anlaşılmaya çalışılır. Yapılandırılmış görüşmelerde önceden belirlenmiş sorular vardır ve görüşmeciye bu sorular yöneltilir (Büyüköztürk ve diğerleri 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Görüşme formunda 3 temel soru vardır. İlk soru bağımsız sorudan oluşurken, ikinci soruda görüşmecinin ana soruya vereceği cevaba göre 6 farklı alt soru yer almaktadır. Görüşme esnasında görüşmecinin verdiği yanıtlar yazıya geçirilmiştir. Üçüncü soruda ise yine görüşmecinin ana soruya vereceği cevaba göre 3 farklı alt soru yer almaktadır. Bu alt sorularda hayat bilgisi dersinden belirlenen kazanımlara yönelik görüşmecinin vermeyi düşüneceği ödevleri yazması beklenmiştir. Bunun için görüşmeciye gerekli düşünme süresi verilerek samimi ve kazanıma uygun cevaplar vermesi amaçlanmıştır. Görüşme formunda “ödevin amacı”, “ödevin türleri”, “ödevin sıklığı”, “ödevin süresi”, “ödevin kontrolü” ve “ödev sürecinde karşılaşılan sorunlar” gibi araştırmadaki önemli kavramlara yer verilmiştir.

Öğretmen Görüşme Formu, sınıf eğitimi alanında görev yapan bir öğretim üyesine ve bir sınıf öğretmenine danışılarak görüşleri alınmış ve gerekli düzeltmeler, eklemeler ve çıkarmalar yapılmıştır. Görüşme formunda uygulamada yaşanabilecek sıkıntıların tespiti için Pendik’te görev yapan 2 sınıf öğretmenin daha görüşü alınmış ve forma son hali verilmiştir. Veri toplama sürecinde, görüşülecek öğretmenler belirlendikten sonra her biri ile hangi tarih ve saatte görüşüleceğine ilişkin bir planlama yapılmıştır. Her bir öğretmenle görüşülmeden önce, araştırmacı kendini ve araştırmanın hangi amaçla yapılacağını ayrıntılı

bir şekilde ifade etmiştir. Son bir kez daha katılımcının gönüllüğü teyit edildikten sonra görüşmeye geçilmiştir. Görüşmeler yaklaşık bir saat sürmüştür.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmaya dahil edilen öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen nitel veriler, betimsel analiz ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Verilerin analizinde; öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla betimsel analiz, öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin tercihlerinin belirlenmesi amacıyla ise içerik analizinden yararlanılmıştır.

Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önce belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analizde çalışmaya dahil edilen kişilerin görüşlerini net bir şekilde ortaya çıkarmak için doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilir. Betimsel analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş bir şekilde karşısındakine aktarmaktır. Bu maksatla elde edilen veriler sistematik bir şekilde betimlenir. Ardından yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır. Neden-sonuç ilişkileri ortaya konularak birtakım sonuçlar elde edilir. “Betimsel analiz dört aşamadan oluşur: Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tamamlanması, bulguların yorumlanması.” (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmada da öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla görüşme formunda yer alan ilk 2 temel soru ve alt sorulardan yola çıkılarak temalar oluşturulmuştur. Ardından öğretmenlerin bu sorulara verdikleri cevaplar ayrıntılı bir şekilde incelenerek söz konusu temalar altında incelenmiştir.

Verilen cevapların nasıl kodlandığını bir örnekle açıklamak yerinde olacaktır. Katılımcıların “*Hangi amaçla ödev veriyorsunuz?*” sorusuna verdiği yanıt:

“Ödev akademik bir gerekliliktir. Yani *öğrenmeyi pekiştirmek* amacıyla, *kalıcılığı sağlamak* adına vermek gerekiyor.”

Yukarıda verilen cevap dikkate alındığında verilen ödevlerin hangi amaca yönelik olduğuna dair bir yanıt verilmiştir. Bu nedenle belirlenen kodlar “Ödevlerin Amacı” temasına dahil edilmiştir.

Sorulardan yola çıkılarak oluşturulan temalar ve bu temaların karşılık geldiği sorular Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2

Görüşme Formunda Yer Alan Soruların Temalarla İlişkisi

	Temalar	Sorular
İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri	Ödev verip vermeme durumu	Görüşme formunun 2.sorusu
	Ödevlerin amacı	Görüşme formunun 1. sorusu ve 2. sorunun (a) şıkkı
	Ödev türleri	Görüşme formunun 2. sorusunun (b) şıkkı
	Ödev verme sıklığı	Görüşme formunun 2. sorusunun (c) şıkkı
	Ödevlerin tamamlanma süresi	Görüşme formunun 2. sorusunun (d) şıkkı
	Ödevlerin kontrol şekli	Görüşme formunun 2. sorusunun (e) şıkkı
	Ödev sürecinde karşılaşılan sorunlar	Görüşme formunun 2. sorusunun (f) şıkkı

Betimsel analiz süreci tamamlandıktan sonra, ilkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin tercihlerin belirlenmesi amacıyla görüşme formunda yer alan 3. soru aracılığıyla elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde ana hedef, elde edilen verileri izah edecek kavramlara ve bağlantılara erişmektir. İçerik analizinde betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler daha derin bir işleme ele alınır, betimsel analizde ortaya çıkarılmayan temalar içerik analizinde ortaya çıkarılabilir. Bu doğrultuda toplanan veriler gerekli düzenlemelerden geçirilerek temaların ortaya çıkarılması gerekmektedir. İçerik analizinde birbirine benzeyen ifadeler belirli temalar etrafında birleştirilerek daha sistematik ve düzenli bir ifade ortaya

çıkılmaktadır. İçerik analizi yapılırken bazı aşamalara dikkat edilmesi gerekmektedir. İçerik analizinde ilk aşama verilerin kodlanmasıdır. Araştırmacı elde ettiği verileri bölümlere ayırarak kendi içinde anlamlı birimler oluşturur yani kodlama işlemi yapılır. Bu sayede anlam bakımından aralarında ilişki bulunan kavramlar bir araya getirilir. Bir araya getirilen kodlar belirli kategoriler altında toplanır. Bu sayede temalar ortaya çıkarılmış olur. Ardından elde edilen kategorilerle alakalı toplanan bilgiler işlenerek okuyucuya sunulur. Araştırmacı toplanan bu verilere anlam kazandırmak ve bu bulgular arasındaki ilişkileri açıklayarak ortaya birtakım sonuçlar çıkarmış olur (Creswel ve diğerleri, 2007; Eriştir ve diğerleri, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmada, görüşme formunda 3. soruya verilen cevaplar ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde kelimeler ve cümleler kendi aralarında gruplandırılıp yorumlanarak belli kodlara ulaşılmış, bu kodlar ve kodların kendi aralarında olan ilişkileri yorumlanarak araştırmanın temaları oluşturulmuştur. Bu uygulamalar sürecinde öğretmen görüşleri daha iyi organize edilmeye, uygulamadaki sorunlar ve beklentiler daha anlaşılır hale getirilmeye çalışılmıştır.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik denince akla çalışılan konu ve araştırmacının ifadeleri arasındaki ilişkinin doğru olup olmadığı gelmektedir. Geçerlik sağlanırken araştırmaya dahil edilecek katılımcılardan sorulara samimi bir biçimde yanıt vermeleri istenir. Nitel araştırmalarda geçerliği sağlamak için araştırmacı ele aldığı konuyu olabildiğince yansız bir şekilde gözlemesi gerekmektedir. Geçerlik, ölçme aracının ölçmeyi hedeflediği olguyu doğru ölçmesi ile yakından ilişkilidir. Bu durumda toplanan veriler gerçeği yansıtır ve araştırma sonuçlarına katkıda bulunur. Geçerlik sağlanırken katılımcıların ifadelerinden alıntılar yapılarak bulgular bu alıntılarla desteklenir (Koç, 2016; Yıldırım ve Şimşek 2018).

Nitel araştırmalarda güvenirliliği sağlamak için çalışmaya farklı araştırmacıların da dahil edilmesi gerekmektedir. Yapılan araştırmanın farklı araştırmacılar tarafından da çeşitli yönleriyle incelemesinin istenmesi, birden fazla araştırmacının aynı gözlem aracıyla veri toplaması, analizler yaparak sonuçlar elde etmesi, bu sonuçların karşılaştırılması ve ortak noktaların tespiti ile mümkündür. Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırma inceleme yapılacak konunun mümkün olduğunca tarafsız bir şekilde gözlenmesidir (Eriştir ve diğerleri, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Bu araştırmada farklı bir gözlemciyle de çalışılarak gözlemciler arasındaki uyum değerleri tespit edilmiştir. Gözlemci olarak Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yüksek lisansını tamamlayan bir gözlemciyle çalışılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır ($\text{Güvenirlik} = [\text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş ayrılığı})] \times 100$). İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşlerine yönelik güvenilirlik düzeyi %87,5 olarak hesaplanmıştır. İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin tercihlerine yönelik güvenilirlik düzeyi ise %90,8 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması halinde araştırma için elde edilen verilerin güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Bu sonuca göre araştırmada elde edilen verilerin güvenilir olduğu ifade edilebilir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Çalışma Grubuna İlişkin Bulgular

Bu araştırmada 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Pendik ilçesinde farklı ilkokullarda görev yapmakta olan 30 sınıf öğretmeniyle görüşme yapılmıştır. Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlere ilişkin özelliklerin yer aldığı tablo verilmiştir:

Tablo 3

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri

		f	%
Cinsiyet	Kadın	16	53,3
	Erkek	14	46,7
Kıdem	1-5 yıl	3	10
	6-10 yıl	7	23,3
	11-15 yıl	11	36,7
	16 yıl ve üzeri	9	30
Eğitim Düzeyi	Lisans	27	90
	Lisansüstü	3	10
Mezun Olunan Bölüm	Eğitim Fakültesi	26	86,7
	Diğer	4	13,3
Sınıf Düzeyi	1.Sınıf	6	20
	2.Sınıf	9	30
	3.Sınıf	9	30
	4.Sınıf	6	20

Tablo 3 incelendiğinde;araştırmaya katılan öğretmenlerin 16'sının bayan, 14'ünün erkek olduğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin 6 tanesi 1. sınıf, 9 tanesi 2.sınıf, 9 tanesi 3.sınıf ve 6 tanesi 4. sınıf okutmaktadır. Öğretmenlerin 27'si lisans mezunuyken, 3'ü ise yüksek lisans mezunudur. Ayrıca sınıf öğretmenliği alanı dışında farklı bir alandan mezun olup sınıf öğretmenliği yapan öğretmenlerin sayısının 4 olduğu görülmektedir. Araştırmaya dahil edilen öğretmenlerin 11 tanesinin kıdem yılı 11-15 yıl arasındadır.

4.2. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Görüşlerine ve Tercihlerine Yönelik Bulgular

Bu başlık altında ilkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik olarak yapılan betimsel analizden elde edilen bulgular ve ilkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin tercihlerine yönelik yapılan içerik analizinden elde edilen bulgular iki ana başlık altında sunulmuştur.

4.2.1. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde ilkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşlerine yönelik bulgulara yer verilmiştir. İlkokul öğretmenlerinin görüşme formunda yer alan ilk iki soruya ve bu soruların altında yer alan alt sorulara verdikleri yanıtlar incelenmiş ve betimsel analiz yapılmıştır. Sonuçların daha anlaşılır olması bakımından görüşme formunda yer alan bu sorulardan yola çıkılarak yedi tema oluşturulmuştur:

- *Ödev verip vermeme durumu,*
- *Ödevlerin amacı,*
- *Ödev türleri,*
- *Ödev verme sıklığı,*
- *Ödevlerin tamamlanma süresi,*
- *Ödevlerin kontrol şekli,*
- *Ödev uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunlar,*

İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşlerine yönelik oluşturan yedi tema altına öğretmenlerin vermiş oldukları yanıtlar incelenmiştir. Analiz aşamasında elde edilen kodlar betimsel analize uygun olacak şekilde yukarıda belirtilen temaların altına yerleştirilmiştir. Her bir temaya ilişkin elde edilen bulgular ayrı başlıklar halinde sunulmuş ve katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Bu temalara ait bulgular, temalara ilişkin kodlamalar, frekans dağılımları ve oluşturulan grafikler detaylı bir biçimde yedi başlık altında değerlendirilmiştir.

4.2.1.1. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ödev Verip Vermeme Durumuna İlişkin Bulgular

İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ödev verip vermediğine dair görüşme formunda yer alan 2. sorudaki “*Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Veriyor Musunuz?*” sorusu öğretmenlere yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin kodlama bilgileri Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4

“Ödev Verip Vermeme Durumu” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan	
Ödev Verip Vermeme Durumu	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı
	30	136

“Ödev Verip Vermeme Durumu” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 4’te gösterilmiştir. *“Ödev Verip Vermeme Durumu”* temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 30 kişinin söylemiş olduğu 136 kelime kodlanmıştır.

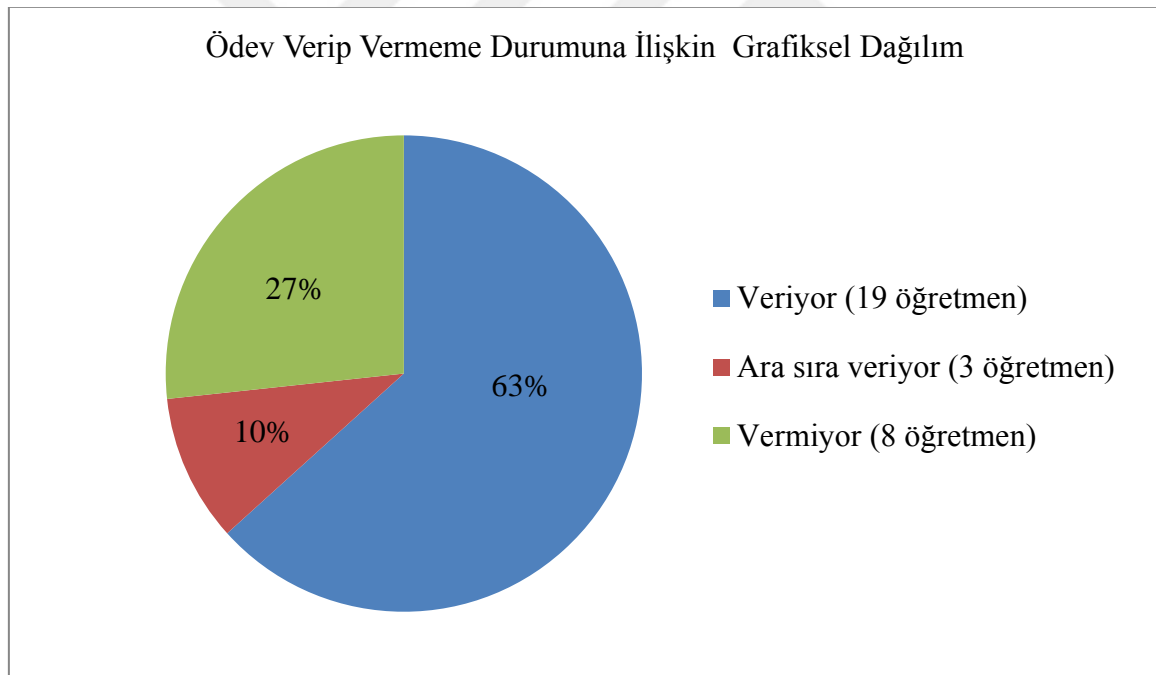
Ayrıca 30 öğretmenle yapılan görüşmelerde öğretmenlere öncelikle hayat bilgisi dersinden ödev verip vermedikleri sorulmuştur. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar veriyor/ara sıra veriyor/vermiyor şeklinde kodlanarak yüzde ve frekans tablosu elde edilmiştir. Kodlamalara ilişkin frekans ve yüzde bilgileri Tablo 5’te sunulmuştur:

Tablo 5

Ödev Verip Vermeme Durumuna Göre Frekans Dağılımı

Tema	Ödev verme durumu	f	%
Ödev Verip Vermeme Durumu	Veriyor	19	63,3
	Ara sıra veriyor	3	10
	Vermiyor	8	26,7
TOPLAM		30	100

Tablo 5'in daha anlaşılır olabilmesi için öğretmenlerin ödev verip vermeme durumuna ilişkin grafiksel dağılım oluşturulmuş olup bu grafik aşağıda sunulmuştur:

Şekil 1. Ödev Verip Vermeme Durumuna İlişkin Grafiksel Dağılım

Şekil 1 incelendiğinde, öğretmenlerden 19'u (%63) hayat bilgisi dersinden ev ödevi verdiği görüşünü ifade ederken, 3'ü (%10) ara sıra ödev verdiğini ifade etmiştir. Öğretmenlerden 8'i (%27) de çeşitli nedenlerden dolayı ev ödevi vermediklerini ifade etmişlerdir. Buna göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun (%63,3) hayat bilgisi dersinde ev ödevi

verdiği, bir kısmının da arasına (%10) ödev verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Tabloda ödev vermeyi tercih etmeyen öğretmenlere; “Ödev verseydiniz?” denilerek görüşme formundaki diğer sorular yöneltmiş ve verilen cevaplar değerlendirmeye dâhil edilmiştir.

Ancak Ö-13 kodlu öğretmen; “Ödevleri gerekli görmüyorum. Ben derste öğrenmelerini tercih ediyorum. Derste öğrendiklerini düşünüyorum. Çocuklara boş zaman kalsın istiyorum. Onun için ödev vermiyorum. Genel olarak ödev vermiyorum zaten, sadece Matematik dersinde konuyla ilgili alıştırmada tarzında ödev veriyorum. Birincisi derste öğrendiklerini düşünüyorum, ikincisi ev ödevi verdiğim zaman ödevler çoğu zaman anlamına uygun yapılmıyor, baştan savma ödevler yapılıyor, bir de ödev verdiğim zaman onları tek tek kontrol etmek zaman kaybına neden oluyor ders esnasında, onun için ödev vermeyi tercih etmiyorum. Yanlışların, eksiklerin tek tek düzeltilmesi gerekir ödevde, bu da büyük bir zaman kaybına neden olur. Eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatır.” yanıtını vermiştir ve ödev vermeyi tercih etmediğini ifade etmiştir. Bu nedenle Ö-13 kodlu öğretmen ödev vermediği için görüşme formunda yer alan diğer sorulara cevap vermemeyi tercih etmiştir. Ö-13 dışındaki öğretmenlerin görüşme formunun 2. sorusuna verdikleri yanıtlar ve bu yanıtların ait olduğu kodlara ilişkin alıntılar aşağıda sunulmaktadır:

Ev Ödevi Veren Öğretmenlerin Yanıtları:

“Veriyorum, ihtiyaca göre, işlediğimiz konunun ihtiyacına göre.” (Ö-1)

“Tabi veriyorum.” (Ö-2)

“Ev ödevi veriyorum.” (Ö-3)

“Veriyorum.” (Ö-6)

“Veriyorum evet.” (Ö-8)

“Hayat bilgisi dersinde ev ödevi veriyorum.” (Ö-9)

“Veriyorum.” (Ö-10)

“Evet veriyorum.” (Ö-11)

“Evet veriyorum.” (Ö-14)

“Birinci sınıfta vermiyorum birinci dönem, ikinci dönem ise sunum, araştırma tarzı çocukları biraz daha etkileşimli hale getiren ödevler vermeye çalışıyorum. İkinci ve üçüncü sınıfta veriyorum.” (Ö-15)

“Evet, ödev veriyorum.” (Ö-17)

“Evet veriyorum.” (Ö-18)

“Evet veriyorum.” (Ö-21)

“Veriyorum evet.” (Ö-22)

“Evet veriyorum.” (Ö-24)

“Veriyorum.” (Ö-25)

“Evet veriyorum.” (Ö-27)

“Ödev veriyorum.” (Ö-29)

“Evet veriyorum.” (Ö-30)

Ev Ödevini Ara Sıra Veren Öğretmenlerin Yanıtları:

“Çok sık vermiyorum.” (Ö-7)

“Arada veriyorum, her zaman değil.” (Ö-16)

“Az da olsa veriyorum evet.” (Ö-19)

Ev Ödevi Vermeyen Öğretmenlerin Yanıtları:

“Vermiyorum.” (Ö-4)

“Ev ödevi vermiyorum.” (Ö-5)

“Vermiyorum ödev.” (Ö-12)

“Vermiyorum.” (Ö-13)

“Yasaktan dolayı veremiyorum.” (Ö-20)

“Şu dönemde veremiyorum maalesef, daha çok kitaplarda olan etkinliklere yönelik araştırma ev etkinliklerini veriyorum. Bunlar çocuklara ödev niteliğinde oluyor.” (Ö-23)

“Şu an vermiyorum.” (Ö-26)

“Vermiyorum şu an, verirsem de yine bahsettiğim gibi bu tarz araştırma ya da gözleme dayalı bir konuyla ilişkilendirilebilecek olursa bununla ilgili veriyorum.” (Ö-28)

Öğretmen görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin çoğunluğunun(%63,3) ödev vermeyi tercih ettiği, bir kısmının ara sıra (%10) ödev verdiği, bir kısmının ise ödev vermediği (%26,7) sonucuna ulaşılmıştır. Ödev vermeyenler içerisinde Ö-20 kodlu öğretmen; yasak olduğunu düşündüğünden dolayı ödev veremediğini ifade etmiştir. Ö-15 kodlu öğretmen; birinci dönemde ödev vermeyi tercih etmediğini ikinci ve üçüncü sınıfta ödev vermeyi

tercih ettiğini, Ö-23 kodlu öğretmen; şu dönemde ödev vermediğini ancak kitaplarda yer alan etkinliklere yönelik ev etkinlikleri verdiğini bunun da ödev niteliğinde olduğunu, Ö-28 kodlu öğretmen ise; şu an ödev vermediğini, araştırma ya da gözleme dayalı bir konuyla ilişkilendirilebilecek ödev verdiğini ifade etmiştir.

4.2.1.2.İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Verdikleri Ödevlerin Amacına İlişkin Bulgular

İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde verdikleri ödevlerin amacına ilişkin olarak öğretmen görüşlerini tespit etmek için öğretmenlere görüşme formunda yer alan 1. soru ile 2. sorunun (a) şıkkı yöneltilmiştir:

“Hayat bilgisi dersinde ev ödevi verilmesini gerekli görüyor musunuz? Gerekli görüyorsanız, öğrencilere hangi noktalarda katkı sağladığını düşünüyorsunuz?”(1. soru)

“Hangi amaçla ödev veriyorsunuz?” (2. soru, a şıkkı)

Görüşme formunda yer alan sorulardan 1. soruya öğretmenler tarafından verilen yanıtlara bakıldığında, özellikle öğrencilere hangi noktalarda katkı sağladığını ifade eden yanıtların daha çok ödevlerin hangi amaçla verildiğine yönelik yanıtlar olduğu görülmüştür. Bu nedenle görüşme formunun 1. sorusu ile 2. sorunun a şıkkı *“Ödevlerin Amacı”* kategorisine dahil edilerek değerlendirilmiştir.

Bu iki soru dikkate alınarak *“Ödevlerin Amacı”* teması oluşturulmuş ve kodlama yapılmıştır. Bu sorulara ilişkin kodlama bilgileri Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6

“Ödevlerin Amacı” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan	
Ödevlerin Amacı	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı
	30	831

“Ödevlerin Amacı” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 6’da gösterilmiştir. *“Ödevlerin Amacı”* temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 30 kişinin söylemiş olduğu 831 kelime kodlanmıştır.

“Ödevlerin Amacı” temasıyla ilgili öğretmenler tarafından verilen yanıtlar incelenerek frekans tablosu oluşturulmuştur. Ödevlerin hangi amaçla verildiğini gösteren frekans dağılımı Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

“Ödevlerin Amacı” Temasına İlişkin Frekans Dağılımı

Ödevlerin Amacı	f	%
Pekiştirme	17	21,25
Hayata hazırlama	16	20
Araştırma	14	17,5
Yaşayarak öğrenme	10	12,5
Kalıcı öğrenme	6	7,5
Sorumluluk	4	5
Sonraki derse hazırlık	4	5
Gözlem	2	2,5
Tekrar	2	2,5
El becerilerini geliştirmek	2	2,5
Kendini ifade etme	2	2,5
Ön hazırlık	1	1,25
TOPLAM	80	100

Tablo 7 incelendiğinde; öğretmenlerin en çok, pekiştirme, hayata hazırlama, araştırma ve yaparak yaşayarak öğrenme amacıyla ödev verdikleri görülmektedir. Yine öğretmenlerin verdikleri cevaplara bakıldığında çok farklı amaçlarla ödevler verdikleri ortaya çıkmıştır.

Ödevlerin hangi amaçla verildiği ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Hayat bilgisi dersinde ev ödevi verilmesini gerekli görüyor musunuz? Gerekli görüyorsanız öğrencilere hangi noktalarda katkı sağladığını düşünüyorsunuz? (1. Soru)

“Verilen ödevlerin öğrencilerde sorumluluk duygusu geliştirmesi, öğrendiklerini pekiştirmesi yönlerine katkı sağlayacağını düşünüyorum.” (Ö-1)

“Özellikle hayat bilgisindeki kurallar ile ilgili soyut düşünceler çocuğun kafasında bazı şeylerin şekillenmesine izin vermiyor. Onun için de çocuğun bir zaman sonra o işi yaşayarak yapması gerekiyor.” (Ö-2)

“Çocukların günlük hayatta karşılaştığı konuların aslında derste işlediği konular olduğunu fark etmelerini istiyorum.” (Ö-3)

“Ödev fazla verdiğimiz zaman çocuğu zorlamış oluyoruz. Bence çocukların olaylara kendi bakış açısıyla bakmaları çok önemli.” (Ö-4)

“Davranışlarda olsun, bireysel olarak karşılaştıkları insanlarla görüşmelerinde katkı sağladığını düşünüyorum.” (Ö-5)

“Pekiştirme amaçlı ve araştırma ödevlerini veriyorum daha çok.” (Ö-6)

“Ailesinden bilgi alması gereken, aile deneyimlerinin olması gereken, paylaşılması gereken durumlarda ev ödevleri veriyorum.” (Ö-7)

“Gezi ve gözlem yapması amacıyla ödevler veriyorum.” (Ö-8)

“Günlük hayatı konu alan konular yüzde altmış, yetmiş kapsamlı olduğu için onlardan destek almak, sorumluluk bilinci kazandırmak, farkındalık geliştirmek, egzersiz yapmak için hayat bilgisinden ödev verebiliriz.” (Ö-9)

“Araştırma, yaparak yaşayarak öğrenme gibi ödevlerin daha katkısı olacağını düşünüyorum.” (Ö-10)

“Hayat bilgisi dersinin çocuklara hayata hazırlamada çok büyük katkısı olduğunu düşünüyorum.” (Ö-11)

“Ödev vermenin kalıcılığı sağlama adına önemli ve gerekli olduğunu düşünüyorum.” (Ö-12)

“Ben derste öğrenmelerini tercih ediyorum. Derste öğrendiklerini düşünüyorum. Çocuklara boş zaman kalsın istiyorum.” (Ö-13)

“Hayat bilgisi kazanımları hayatla alakalı olduğu için çocuğun elde ettiği kazanımları en azından günlük yaşantısına uygulaması için ona yönelik ödevler veriyorum.” (Ö-14)

“Daha davranışsal, günlük hayata daha dönük olduğu için direk davranışlara bakmayı tercih ediyorum. Şu konuyu biliyorum demesinden ziyade uyguluyor mu ona bakıyorum.”
(Ö-15)

“Ödev olarak gerçekten hayatın içinde görüp, uygulama yaptıkları şeylerde daha başarılı olduklarını gözlemliyorum.” (Ö-16)

“Hayat bilgisi dersi zaten bence konular ve kazanımlar itibariyle çocukları hayata hazırlayan bir ders.” (Ö-17)

“Ödevler uygulama ödevleri yani derste işlediğimiz teorik konuları uygulamaları adına verilen ödevler faydalı olur.” (Ö-18)

“Sınıfa gelirken ön hazırlık yapması gerektiği için bunun gerekli olduğu kanaatindeyim.”
(Ö-19)

“Hayata dair, adapte olabilmeleri için ya da öğrendiğimiz şeyleri daha kolay uygulayabilmeleri için hayat bilgisinde ödevler gerekli diye düşünüyorum..” (Ö-20)

“Ödevler hayatın içinden konulardan oluştuğu için çocuklar yaparak yaşayarak öğreniyorlar bu sayede.” (Ö-21)

“Öğrenilen bilgilerin uygulanması ile kazanılacağını düşünerek daha çok yaparak yaşayarak öğrenecekleri şekilde ödevler vermeye çalışıyorum.” (Ö-22)

“Hayat bilgisi dersinde de araştırmaya yönelik ödevler veriyordum.” (Ö-23)

“Ailesiyle birlikte hem el yeteneğini geliştirecek şekilde hem sözel ifade edebilecek şekilde ödevler veriyorum da öneriyorum da.” (Ö-24)

“Konuların daha iyi pekiştirilmesi açısından gerekli görüyorum. Hayatta da pratik olmalarını sağlayabiliriz.” (Ö-25)

“Çocuk hazırlıklı geliyordu derse, hevesli oluyordu, aynı zamanda öğrendiklerimizi pekiştiriyoruz, kalıcılığını sağlıyoruz ve çocukta aynı zamanda öğrenmeye de aktif olarak katıldığı için, kendisi de işin içinde bulunduğu için bu anlamda katkı sağladığını düşünüyorum ödevlerin.” (Ö-26)

“Günlük hayatta işlerine yarayacak, kullanabilecekleri, yaparak yaşayarak öğrenebilecekleri ödevler veriyorum.” (Ö-27)

“Araştırma yapma ve gözlem noktasında katkı sağladığını düşünüyorum.” (Ö-28)

“Pekiştirme açısından katkı sağlıyor.” (Ö-29)

“Ödev olması gerekiyor pekiştirme amaçlı.” (Ö-30)

Öğretmen görüşleri incelendiğinde hayat bilgisi dersinin öğrencilere birçok yönden katkı sağladığını ifade eden görüşler ortaya çıkmıştır. Bu görüşlerden öğretmenler tarafından en fazla ifade edilen katkı, öğrencilerin *“Yaparak-Yaşayarak Öğrenmesine”* katkı sağlaması olarak ifade edilmiştir. Bunu *“Araştırma”* amacıyla verilen ödevler ve *“Pekiştirme”* amacıyla verilen ödevler takip etmektedir. Ö-27 kodlu öğretmen, ödevlerin öğrencilerin günlük hayatta işlerine yarayacak, kullanabilecekleri ve yaparak yaşayarak öğrenmelerine katkı sağladığını ifade etmiştir. Ö-30 kodlu öğretmen, ödevlerin pekiştirmeye katkı sağladığını ifade ederken, Ö-28 kodlu öğretmen, ödevlerin öğrencilerde araştırma ve gözlem yapma becerilerine katkı sağladığını düşündüğünü ifade etmiştir.

“Hayat bilgisi dersinde ev ödevi verilmesini gerekli görüyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerden 24 kişi *“gerekli görüyorum”* cevabını vermiştir. 3 öğretmen *“gerekli görmüyorum”* şeklinde cevap verirken, kalan 3 öğretmen de *“bazı konularda gerekli görüyorum, bazı konularda gerekli görmüyorum”* açıklamasını yapmıştır. Hayat bilgisi dersinde ev ödevi verilmesini gerekli gören öğretmenlerden Ö-3 kodlu öğretmen; *“Hayat bilgisi dersinde ödev verilmesini gerekli görüyorum, çünkü bana göre hayat bilgisi derisi günlük hayatla en ilişkili olan derstir.”*, Ö-21 kodlu öğretmen; *“Hayat bilgisi hayatın içinden konulardan oluştuğu için bazı konularda özellikle ev ödevi vermeyi gerekli görüyorum.”*, Ö-27 kodlu öğretmen; *“Gerekli görüyorum, evet. Öğrencilere hayatta kullanacakları ödevler olarak düşündüğüm için ödev veriyorum.”* yanıtını vermişlerdir. Hayat bilgisi dersinde ev ödevi verilmesini gerekli görmeyen öğretmenlerden Ö-13 kodlu öğretmen *“Gerekli görmüyorum hocam. Ben derste öğrenmelerini tercih ediyorum.”* yanıtını vermiştir.

Hangi amaçla ödev veriyorsunuz? (2. soru, a şıkkı)

“Ödev öğrencide kalıcı öğrenmeye sebep olsun, öğrendiklerini pekiştirsin, öğrencide ödev hazırlama sorumluluğu oluşsun diye bu amaçla ödev veriyorum.” (Ö-1)

“Meraklandırma öncelikle, sonra araştırma duygusunu geliştirmek amaçlı ödev veriyorum.” (Ö-2)

“Günlük hayatta yaşadıkları şeyler olduğunu anlamaları için bu ödevleri veriyorum. Biraz daha farkındalık yaratmak için.” (Ö-3)

“Çevreyi daha iyi gözlemlemesi amacıyla verirdim.” (Ö-4)

“Öğrenme maksatlı vermiş olurum. Hayata hazırlanmasına yardımcı olması için verirdim ödevleri.” (Ö-5)

“Araştırma ve pekiştirme amaçlı ödevler veriyorum.” (Ö-6)

“Aile ile karşılıklı konuşma, etkileşim ve paylaşımda bulunma, deneyimlerden faydalanma amacıyla veriyorum.” (Ö-7)

“Araştırma yapmasını ve gözlem yapma yeteneğini geliştirmek için ödev veriyorum.” (Ö-8)

“Benim amacım sorumluluk bilinci kazandırmak, farkındalık geliştirmek, aileyi biraz daha eğitimin içine çekmek.” (Ö-9)

“Araştırmaya yönelik oluyor.” (Ö-10)

“Uygulanabilirliği olan ödevler seçiyoruz yani amaç daha çok ezberden ziyade uygulanabilme amacı olan, yani hayatta çocuğun uygulayabileceği şeyleri düşünüp veriyoruz.” (Ö-11)

“Öğrenmeyi pekiştirmek amacıyla, kalıcılığı sağlamak adına vermek gerekiyor.” (Ö-12)

“Verdiğim kazanımın günlük hayatta uygulaması şeklinde veriyorum.” (Ö-14)

“Hayat bilgisinde amacım daha çok çocuğun kendini ifade etmesi, küçük sınıflarla biraz daha kaynaşma amaçlı, birbirlerini tanısınlar, arkadaşlarına hitap etmeyi bilsin, toplum önünde konuşabilmesi amacıyla veriyorum.” (Ö-15)

“Kullanım amaçlı, çocukların kendi hayatlarına uygulayabilecekleri ödevleri veriyorum.” (Ö-16)

“Çocuk öncesinde bunu yapıp daha sonra gördüğü zaman onun hayatına katkı sağladığını veya artı olduğunu düşünüyorum ve bu anlamda da o kazanımları değerlendirmek amacıyla mutlaka ödev veriyorum.” (Ö-17)

“Sınıfta öğrettiğimiz konuların daha kalıcı olması için, hayatta bunu nerede kullanacağız öğretmenim biz bu öğrendiğimiz bilgileri nerede kullanacağız dedikleri zaman hayatın hangi aşamasında kullandıklarını onların da görmesi adına uygulamalı bir şekilde şekilde ödev veriyorduk.” (Ö-18)

“Bir sonraki derse hazırlık amaçlı veriyorum.” (Ö-19)

“Çocuğun biraz daha günlük hayata alışmasını sağladığı için.” (Ö-20)

“Çocuk sadece kitapta gördüğü zaman aklında kalmıyor ama bunu evde ailesiyle beraber renkli kartonlardan falan oluşturarak yaptığı zaman daha kalıcı hale geliyor.” (Ö-21)

“Amacım çocuğu hayata hazır hale getirmek” (Ö-22)

“Daha çok çocukların ilgisinin olabileceği tarzda ve öğrendiklerimizi evde tekrar edebileceği nitelikte araştırma ödevleri daha çok verirdim.” (Ö-23)

“Çocukların ailesiyle birlikte yapabileceği ne sadece ailesinin ne sadece kendinin yapacağı ikisinin birlikte beraber kaliteli vakit geçirebileceği şekilde ödevler vermeyi uygun görüyorum.” (Ö-24)

“Öğrettiğimiz konuları pekiştirilmesi ve çocukların gerçek hayatta da bu gibi derste öğrendiği bilgileri kullanabileceğinin ispatlamak amacıyla ödev veriyorum. Hayata uyumu kolaylaşıyor.” (Ö-25)

“Pekiştirmek amacıyla, ödevin kalıcılığını sağlamak amacıyla, bazen de derse hazırlıklı gelinmesi açısından, çocukta bir merak duygusu oluşsun gibi onları yönlendiren bir çalışma doğrultusunda ödev veriyordum.” (Ö-26)

“Tekrar amaçlı veriyorum veya genelde hazırlık amaçlı diğer derse o şekilde veriyorum.” (Ö-27)

“Sadece derste eksik kalan kısmı pekiştirmek amaçlı verebilirim.” (Ö-28)

“Birincisi pekiştireç olması, ikincisi araştırma yapmaları, interneti daha çok kullanmaları, üçüncüsü el becerilerini geliştirmeleri için değişik materyal hazırlama gibi amaçlar.” (Ö-29)

“Daha çok derste işlediklerimizi pekiştirmeleri amacıyla uygulamalı, test ya da fotokopi hayat bilgisinde vermemeye çalışıyorum.” (Ö-30)

Görüşme formunda yer alan 1. soru ve 2. sorunun a şikkına ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde farklı amaçlarla ödev verdikleri görülmüştür. Verilen yanıtlar dikkate alındığında hayat bilgisi dersinde en çok “Pekiştirme” ve öğrencileri “Hayata Hazırlama” amacıyla ödevler verildiği ortaya çıkmaktadır. Öğretmenler hayat bilgisi dersini hayatın kendisi olarak ifade etmekte ve öğrenilenlerin ödevlerle pekiştirilmesi amacıyla ödev uygulamasına başvurduklarını ifade etmektedirler. Ö-28 kodlu öğretmen derste eksik kalan kısımları pekiştirmek amacıyla ödev verdiğini, Ö-20 kodlu öğretmen de ödevleri öğrencileri günlük hayata alıştırmak amacıyla tercih ettiğini ifade etmiştir.

4.2.1.3. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Verdikleri Ödevlerin Türlerine İlişkin Bulgular

Ödevlerin türlerini belirlemek amacıyla öğretmen görüşlerini tespit etmek için öğretmenlere görüşme formunda yer alan 2. sorunun (b) şıkkı yöneltilmiştir:

“Ne tür ödevler veriyorsunuz?” (2. soru, b şıkkı)

Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar dikkate alınarak “Ödev Türleri” teması oluşturulmuş ve kodlama yapılmıştır. Bu sorulara ilişkin kodlama bilgileri Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8

“Ödev Türleri” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan	
Ödev Türleri	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı
	29	369

“Ödev Türleri” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 8’de gösterilmiştir. “Ödev Türleri” temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 29 kişinin söylemiş olduğu 369 kelime kodlanmıştır.

“Ödev Türleri” temasıyla ilgili öğretmenler tarafından verilen yanıtlar incelenerek frekans tablosu oluşturulmuştur. Ne tür ödevler verildiğini gösteren frekans dağılımı Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

“Ödev Türleri” Temasına İlişkin Frekans Dağılımı

Ödev Türleri	f	%
Araştırma	17	31,5
Materyal hazırlama	7	13
Sunum	6	11

Gözlem	6	11
İletişim	5	9,3
Proje	5	9,3
Tekrar	4	7,4
Röportaj	2	3,7
Düşünme	1	1,9
Grup çalışması	1	1,9
TOPLAM	54	100

Tablo 9 incelendiğinde; öğretmenlerin en çok araştırma, materyal hazırlama, sunum ve gözlem türünde ödevler verdikleri görülmektedir. Ayrıca verilen yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin çok farklı türlerde ödevler verdikleri ortaya çıkmıştır.

Ne tür ödevler verildiği ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Ne tür ödevler veriyorsunuz?” (2. soru, b şıkkı)

“Araştırma ödevleri veriyorum, yani el becerilerine yönelik karton ödevleri, çalışma ödevleri veriyorum. Yaptığı çalışmalarını somutlaştırıp sınıfta sunmalarını sağlıyorum.”
(Ö-1)

“Düşünme ödevi ve araştırma ödevi.” (Ö-2)

“Daha çok araştırma ödevleri veriyorum. Sunum yapabilecekleri şekilde veriyorum.”
(Ö-3)

“Araştırma yapmalarını isterdim.” (Ö-4)

“Hayat bilgisinde etkili olduğu için grup çalışmasını düşünürdüm.” (Ö-5)

“Daha çok internet üzerinden araştırma ödevleri veriyorum ya da bir konunun ardından ufak testler veriyorum.” (Ö-6)

“Araştırma konularında ya da bir proje hazırlaması, tanıtım yapması.” (Ö-7)

“İşlenen konularda gözlem yapması.” (Ö-8)

“Konuyla ilgili sohbet havasında geçecek ödevler. Genellikle araştırma ödevi veriyorum.”
(Ö-9)

“Hayat bilgisinde genellikle aileyi de ödevde katıyorum.” (Ö-10)

“Proje temelli ya da afiş hazırlama, materyal hazırlama tarzında bir şeyler veriyoruz.” (Ö-11)

“Araştırma ödevi verirdim, test yani çoktan seçmeli sorular, konuya göre klasik yani soru cevap şeklinde çocuğun özgün cümlelerinin bulunduğu sorular sorabilirdim, bu tarz soruları içeren ödevler verebilirdim.” (Ö-12)

“Kazanımla alakalı olarak değişiyor. Bazen materyal tasarlamasını istiyorum, bazen test tekniğini kullanıyorum, bazen röportaj tekniği kullanıyorum büyükleriyle.” (Ö-14)

“Kazanımlara uygun olarak araştırma ödevi, kendini ifade etme, araştırdığı şeyi karşısındaki kişiye anlatabilmesine yönelik ödevler veriyorum.” (Ö-15)

“Gözlem yaptırıyorum.” (Ö-16)

“Bazen deftere yazmaları için bir ödev veriyorum, bir araştırma yapıp gelmeleri için, o araştırmayı hem yapabilmelerini ölçmek için hem de onu hayata hazırlayabilmek için ödev oluyor. Bazen küçük kitapçık hazırlamaları için ödev verebiliyorum. Bazen panomuzu hazırlamak için kartondan hazırladıkları ödevler olabiliyor ya da kartona yazdıkları ya da çizdikleri bir şey olabiliyor.” (Ö-17)

“Konu tekrarı açısından test veriyoruz ya da genelde klasik şeyler vermeye çalışıyoruz ya da araştırma ödevleri de olabiliyor, büyüklerle, yaşlılarla ya da aile bireyleri ile ilgili konuşarak, röportaj yaparak ya da doğaya çıkararak verdiğimiz ödevi orada uygulayabiliyor mu böyle ödevler de veriyoruz.” (Ö-18)

“Ailesiyle beraber yapabileceği ödevler böyle biraz araştırma amaçlı verdiğimiz ödevler oluyor.” (Ö-19)

“Ben yaparak yaşayarak daha çok veriyordum ödevler hayat bilgisinden fotokopi yerine. Biraz daha materyal gibi düşünebiliriz.” (Ö-20)

“Ailesiyle oturup, konuşup, tartışması gerekiyor.” (Ö-21)

“Daha çok yaparak yaşayarak öğrenecekleri projedir, gözlemdir, araştırma, drama mesela, bu şekilde hazırlıklar, ödevler veriyorum.” (Ö-22)

“Daha çok araştırmaya yönelik, çocuğun sınıf içerisinde performansını gösterebileceği şekilde ödevler verebiliriz.” (Ö-23)

“Sunum tarzı ödevler veriyorum genelde.” (Ö-24)

“Ben proje ağırlıklı veriyorum. Genellikle maket yapım projeleri veriyorum.” (Ö-25)

“Soru cevaplar şeklinde oluyordu. Araştırma ödevi şeklinde bazen proje tabanlı ödevler olabiliyordu.” (Ö-26)

“Araştırma ödevi olabiliyor.” (Ö-27)

“Gözlemek, onları incelemek için ödev veriyorum.” (Ö-28)

“Çevresinde görerek, yaşayarak yapabileceği tarzda ödev vermeye çalışıyorum.” (Ö-29)

“Daha çok uygulamalı olması gerekiyor hayat bilgisi ödevlerinin. Verirsem o şekilde veriyorum.” (Ö-30)

Öğretmen görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde farklı türlerde ödev verdikleri söylenebilir. Verilen yanıtlara göre hayat bilgisi dersinde en çok “Araştırma” türünde ödevler verildiği görüşü ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlarda, öğrencilere araştırma türünde ödevler verilmesinin yanında, araştırdıkları konuları projelendirip sınıfta sunum yaptırarak, materyal hazırlattıkları, kısa ve uzun gözlemlere yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Verilen ödevlerde kimi zaman aile de işin içine katılarak öğrenciye destek olunması sağlanmıştır. Ö-23 kodlu öğretmen daha çok araştırmaya yönelik ödevler verdiğini ve sınıfta öğrencilerden bu performansını göstermesini istediğini ifade etmiştir. Ö-15 kodlu öğretmen de araştırma ödevlerini sıkça kullandığını ve bunu kendini ifade etme becerisiyle eşleştirerek araştırma sonuçlarını sınıfta öğrencilerin anlatabilmesini istediğini ifade etmiştir.

4.2.1.4.İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ödev Verme Sıklığına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin ödev verme sıklığını belirlemek amacıyla öğretmen görüşlerini tespit etmek için öğretmenlere görüşme formunda yer alan 2. sorunun (c) şıkkı yöneltilmiştir:

“Ne sıklıkla ödev veriyorsunuz?” (2. soru, c şıkkı)

Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar dikkate alınarak “Ödev Verme Sıklığı” teması oluşturulmuş ve kodlama yapılmıştır. Bu sorulara ilişkin kodlama bilgileri Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10

“Ödev Verme Sıklığı” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan	
	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı
Ödev Verme Sıklığı	29	249

“Ödev Verme Sıklığı” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 10’da gösterilmiştir. “Ödev Verme Sıklığı” temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 29 kişinin söylemiş olduğu 249 kelime kodlanmıştır.

“Ödev Verme Sıklığı” temasıyla ilgili öğretmenler tarafından verilen yanıtlar incelenerek frekans tablosu oluşturulmuştur. Ne sıklıkla ödev verildiğini gösteren frekans dağılımı Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11

“Ödev Verme Sıklığı” Temasına İlişkin Frekans Dağılımı

Ödev Verme Sıklığı	f	%
Haftada 1-2 kez	12	38,8
Haftada 2-3 kez	7	22,6
Konuya göre	5	16,1
Aylık	4	12,9
Haftada 3-4 kez	1	3,2
Hergün	1	3,2
İki haftada bir	1	3,2
TOPLAM	31	100

Tablo 11 incelendiğinde; öğretmenlerin en çok haftada 1-2 kez, haftada 2-3 kez ve aylık ödevlerverdikleri görülmektedir. Yine ödev verme sıklığının konuya göre de değişiklik gösterebileceği ortaya çıkmıştır.

Ne sıklıkla ödev verildiği ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ne sıklıkla ödev veriyorsunuz? (2. soru, c şıkkı)

“İki haftada bir ödev veriyorum.” (Ö-1)

“Tam ortaya çıkmamış bilgilerin bulunması gerektiğine dair bir ortam oluşursa o esnada hemen ödevlerden bir tanesini veriyoruz.” (Ö-2)

“Aylık ödevler veriyorum” (Ö-3)

“Ayda bir defa verirdim.” (Ö-4)

“Dönemlik üç dört olacak şekilde ödev veriyordum” (Ö-5)

“Haftada iki ya da üç kere ödev veriyorum.” (Ö-6)

“Haftada bir tane hayat bilgisi ödevi veriyorum.” (Ö-7)

“İki günde, üç günde bir ödev veriyorum.” (Ö-8)

“Haftada üç bazen dört.” (Ö-9)

“Haftada bir ya da ikidir.” (Ö-10)

“Haftada en az bir ya da iki kere veriyorum.” (Ö-11)

“Ben her gün olması taraftarıyım çünkü her gün konu tekrarı yapmış olur, öğrendiğini pekiştirir.” (Ö-12)

“Konu bittikten sonra haftada bir ya da iki oluyor.” (Ö-14)

“Sene boyunca dört beş kez anca veriyorum en fazla.” (Ö-15)

“Haftada iki kere ortalama ödev veriyorum.” (Ö-16)

“Her hafta bir kere ya da iki haftada bir kere mutlaka ödevleri olmuş oluyor.” (Ö-17)

“Hayat bilgisi dersimiz iki günde bir oluyor genelde, iki günde bir ödev veriyorum.” (Ö-18)

“Haftada iki gün oluyor.” (Ö-19)

“Her konunun peşine, işlenen konunun peşine ödev veriyorum.” (Ö-20)

“Haftada bir iki ödev hani çok da fazla her gün hayat bilgisi ödevi verilmez ya da her konuda verilmez.” (Ö-21)

“Her gün değil haftada bir ya da en fazla iki gün.” (Ö-22)

“Dersin yoğunluğuna göre sıklığını değiştirebilirim. Haftada iki  gün verebilirim.” (-23)

“Haftada iki diyebilirim.” (-24)

“Haftada bir.” (-25)

“Haftanın beş gününün iki veya  gününü dev veriyordum ben öğrencilere.” (-26)

“Hayat bilgisi ödevlerini genelde  günde bir falan veriyorum, sıklığıdaha az diğer derslere oranla.”(-27)

“Haftada iki en fazla  diyelim. Konuyla alakalı değişiyor.” (-28)

“Genelde her hafta bir dev vermeye çalışıyorum.” (-29)

“Belli bir standardı yok konuya bağlı, konu müsaitse veriyorum.” (-30)

Öğretmen görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde farklı sıklıkta dev verdikleri söylenbilir. Öğretmenlerin görüşleri dikkate alındığında en çok tercih edilen dev sıklığının “haftada 1-2 kez” olduğu görülmektedir. Bunu “haftada 2-3 kez” ve “haftada 3-4” kez dev verilme sıklığı takip etmektedir. Öğretmenlerden en az dev vermeyi tercih -15 kodlu ğretmen; “Sene boyunca dört beş kez anca veriyorum en fazla.” şeklinde görüş bildirmiştir. -21 kodlu ğretmen “Haftada bir iki dev hani çok da fazla her gün hayat bilgisi devi verilmez ya da her konuda verilmez.” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Verilen yanıtlar incelendiğinde dev verme sıklığının konuya göre değiştiğini de gösteren bulgular elde edilmiştir. -28 kodlu ğretmen genel olarak haftada 2-3 kez dev verdiğini ancak verdiği dev sıklığının konuya göre değişebileceğini ifade etmiştir.

4.2.1.5.lkokul ğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Verdikleri devlerin Tamamlanma Süresine İlişkin Bulgular

Verilen ödevlerin tamamlanma süresini belirlemek amacıyla ğretmen görüşlerini tespit etmek için öğretmenlere görüşme formunda yer alan 2. sorunun (d) şıkkı yöneltilmiştir:

“Ortalama ne kadar sürede tamamlanacak ödevler veriyorsunuz?” (2. soru d şıkkı)

Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar dikkate alınarak “devlerin Tamamlanma Süresi” teması oluşturulmuş ve kodlama yapılmıştır. Bu sorulara ilişkin kodlama bilgileri Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12

“Ödevlerin Tamamlanma Süresi” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan	
	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı
Ödevlerin Tamamlanma Süresi	29	415

“Ödevlerin Tamamlanma Süresi” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 12’de gösterilmiştir. “Ödevlerin Tamamlanma Süresi” temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 29 kişinin söylemiş olduğu 415 kelime kodlanmıştır.

“Ödevlerin Tamamlanma Süresi” temasıyla ilgili öğretmenler tarafından verilen yanıtlar incelenerek frekans tablosu oluşturulmuştur. Ödevlerin ne kadar sürede tamamlanacak ödevler olduğunu gösteren frekans dağılımı Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13

“Ödevlerin Tamamlanma Süresi” Temasına İlişkin Frekans Dağılımı

Ödevlerin Tamamlanma Süresi	f	%
1 hafta	12	30,8
Yarım saati geçmeyecek şekilde	12	30,8
1 gün	6	15,4
Konuya göre	4	10,2
1 ay	3	7,7
2-3 saat	2	5,1
TOPLAM	32	100

Tablo 13 incelendiğinde; öğretmenlerin verilen ödevler için en fazla 1 hafta ve yarım saati geçmeyecek sürede tamamlanacak ödevler verdikleri görülmektedir. Yine verilen ödevlerin tamamlanma sürelerinin daha uzun ve daha kısa tutulduğu ödevler olduğu gibi, ödevlerin tamamlanma süresinin konuya göre de değişebileceği ortaya çıkmıştır.

Ödevlerin ortalama ne kadar sürede tamamlanacağı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ortalama ne kadar sürede tamamlanacak ödevler veriyorsunuz? (2. soru, d şıkkı)

“Pazartesi veriyorum ödevi cumaya tamamlıyor ya da bir hafta gibi bir süre oluyor bazı ödevlerde.” (Ö-1)

“Sabırla, peşini bırakmadan yürümesini amaçlıyorsak biraz daha uzun tutabiliyorum.” (Ö-2)

“Ödev süresi bir hafta oluyor genelde.” (Ö-3)

“Bir ay süre verirdim.” (Ö-4)

“Ortalama bir ay sürüyor tabi ki.” (Ö-5)

“Pekiştirme yani test veya tekrar ödevi verdiğimde on, on beş dakikada tamamlanacak ödevler oluyor. Araştırma ödevi verdiğimde de gruplar halinde verdiğimiz zamanlar oluyor, onlara da bir haftalık süreler veriyorum.” (Ö-6)

“Proje ödevi verdimse pazartesi verip cuma teslim edilecek şekilde veriyorum, onun dışında pekiştirme ödevleri günlük yapılabilecek ödevler.” (Ö-7)

“On beş, yirmi dakika.” (Ö-8)

“Yirmi, yirmi beş dakika veya daha kısa.” (Ö-9)

“Araştırma tarzı bir ödev veriyorsam en az bir üç dört gün süre veriyorum. Aile büyükleri ile görüşme diyorsam bir gün yeterli. Verdiğim konuya göre ödev süresi değişiyor.” (Ö-10)

“Hafta sonu verilen ödevler dediğim gibi materyal hazırlama, bir proje, afiş ya da bir sunumla alakalıysa bunlar belki de bir iki günlük ödev oluyor ve ebeveynlerinden yardım alarak yapabileceği, destek alabileceği ödevler oluyor. O yüzden uzun süreli genelde. Üç saat anca gibi geliyor bana.” (Ö-11)

“Ödevin ne kadar sürede tamamlanacağı kazanımla alakalı. Konuyla alakalı otuz dakikada da bitirebilir, bir saatte de bitirebilir, üç haftada da bitirebilir.” (Ö-12)

“Yirmi, yirmi beş dakika maksimum özenli yapıyorsa o kadar sürüyor.” (Ö-14)

“Araştırma ödevi verdimse birkaç gün araştırma süresi oluyor illa ki.” (Ö-15)

“Ortalama bir ya da iki haftada tamamlanacak ödevler veriyorum.” (Ö-16)

“Bir veya iki gün içerişinde hazırlanıp gelebilecek ödevleri oluyor.” (Ö-17)

“Hafta sonu giriyorsa dört beş günlük de olabiliyor ama çok uzun vadeli ödevler vermiyorum genelde kısa süreli geri dönüt alabileceğim bir şekilde iki günlük, üç günlük oluyor.” (Ö-18)

“Aile de işin içinde olursa yarım saatte kırk dakikada bitecek ödevler oluyor.” (Ö-19)

“Bu kısa süreli de olabiliyor, genellikle bir günlük ödevler veriyorum hemen akşamına yetiştirebileceği şekilde. Ama daha uzun süre gerektiriyorsa, daha büyük bir materyal çıkaracaksa genelde hafta sonu ödevi oluyordu bunlar.” (Ö-20)

“Yarım saat en fazla, çok fazla vaktini almadan, eğlenceli bir şekilde yapabileceği bir yarım saat olabilir.” (Ö-21)

“Maksimum iki saat. Bir gözlemse süreç uzun da olabilir ya da diğer türlüyse bir iki saatte tamamlanacak şekilde oluyor.” (Ö-22)

“Çocuğun tam dikkatini verdiği bir ders saatini geçmeyecek şekilde ödevler verebileceğimi düşünüyorum.” (Ö-23)

“Yarım saati geçmiyor benim verdiğim ödevler.” (Ö-24)

“Proje ödevleri üç hafta dört haftada tamamlanacak şekilde oluyor.” (Ö-25)

“Yarım saati geçmeyen, yirmi dakika ile otuz dakika arası diyebiliriz.” (Ö-26)

“Eğer günlük ödev vermişsem diğer gün istiyorum ama araştırma ödevi vermişsem ona bir süre belirliyorum, haftalık vermiş olabiliyorum beş günlük ya da bir haftalık, araştırma ödevlerinin süresini biraz uzun tutuyorum.” (Ö-27)

“Yarım saatte en fazla.” (Ö-28)

“Ortalama yarım saati bir saati geçmeyecek şekilde ödevler oluyor.” (Ö-29)

“Üç, dört günlük olabiliyor.” (Ö-30)

Ödevlerin tamamlanma süreleriyle alakalı öğretmen görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde verilen ödevlerin birbirinden farklı sürelerde tamamlanacak ödevler olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin görüşleri dikkate alındığında ödevlerin tamamlanma süresiyle alakalı verilen yanıtlarda ödevlerin araştırmaya dönük ödevler olması ya da günlük, pekiştirmeye dayalı ödevler olması bakımından öğrencilere tanınan sürelerde farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmaya yönelik ödevlerde süre genel olarak daha uzun tutulurken öğretmenlerin büyük çoğunluğu ortalama 1 hafta ile birkaç haftada tamamlanacak ödevler verdiklerini ifade etmişlerdir. Ancak günlük

ödevlerde 15-20 dakika veya yarım saat sürecek ödevler verildiği öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu tarafından ifade edilmiştir. Kısa süreli verilen ödevlerin genelde pekiştirme amaçlı olduğu görülmüştür. Öğretmenlerden Ö-2 kodlu öğretmen “*Sabırla, peşini bırakmadan yürümesini amaçlıyorsak biraz daha uzun tutabiliyorum.*” şeklinde cevap vermiş olup, ödevlerin tamamlanma süresini o anki öğrenme durumuna göre belirlediğini ifade etmiştir. Ö-27 kodlu öğretmen “*Eğer günlük ödev vermişsem diğer gün istiyorum ama araştırma ödevi vermişsem ona bir süre belirliyorum, haftalık vermiş olabiliyorum beş günlük ya da bir haftalık, araştırma ödevlerinin süresini biraz uzun tutuyorum.*” şeklinde ifadede bulunmuştur.

4.2.1.6. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Verdikleri Ödevlerin Kontrol Şekline İlişkin Bulgular

Verilen ödevlerin kontrol şeklini belirlemek amacıyla öğretmen görüşlerini tespit etmek için öğretmenlere görüşme formunda yer alan 2. sorunun (e) şıkkı yöneltilmiştir:

“Ödevleri nasıl kontrol ediyorsunuz? Ödevini yapan/eksik yapan/yapmayan öğrencilere yönelik nasıl bir yol izliyorsunuz?” (2. soru, e şıkkı)

Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar dikkate alınarak “*Ödevlerin Kontrol Şekli*” teması oluşturulmuş ve kodlama yapılmıştır. Bu sorulara ilişkin kodlama bilgileri Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14

“Ödevlerin Kontrol Şekli” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan	
	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı
Ödevlerin Kontrol Şekli	29	1304

“Ödev Kontrol Şekli” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 14’te gösterilmiştir. *“Ödevlerin Kontrol Şekli”* temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 29 kişinin söylemiş olduğu 1304 kelime kodlanmıştır.

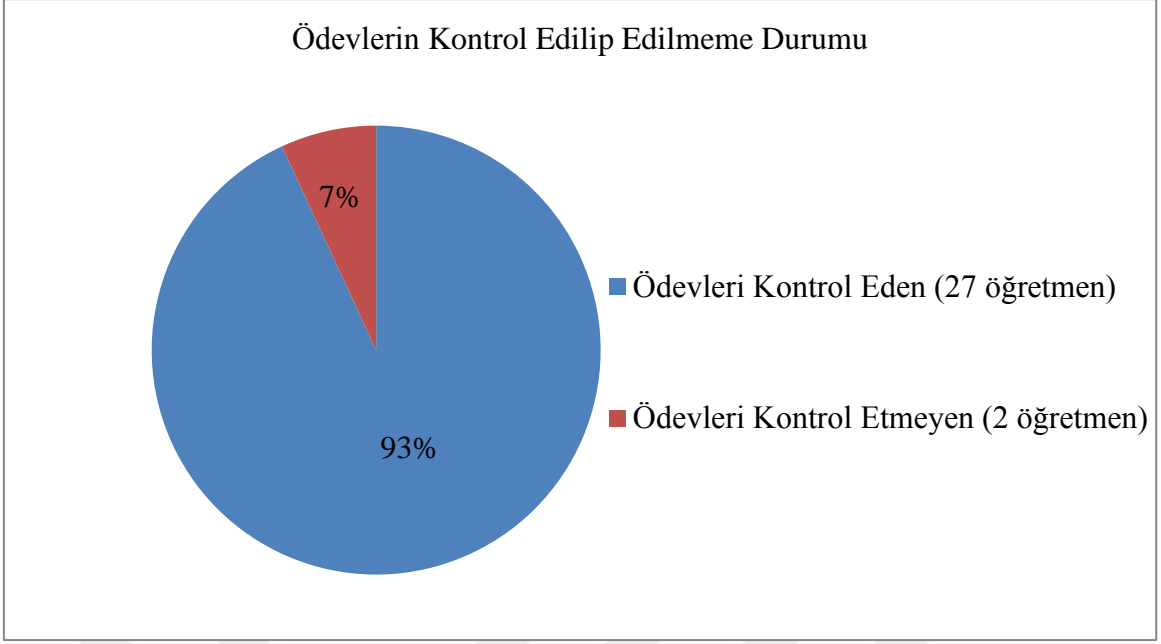
“Ödev Kontrol Şekli” temasıyla ilgili öğretmenler tarafından verilen yanıtlar incelenerek frekans tablosu oluşturulmuştur. Ödevlerin ne kadar sürede tamamlanacak ödevler olduğunu gösteren frekans dağılımı Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 15

“Ödevlerin Kontrol Şekli” Temasına İlişkin Frekans Dağılımı

Ödevlerin Kontrol Şekli	f	%
Birebir kontrol	20	55,5
Sunum şeklinde kontrol	12	33,3
Genel tekrar şeklinde kontrol	2	5,6
Birbirlerinin ödevini kontrol etme	2	5,6
TOPLAM	36	100

Tablo 15 incelendiğinde; öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun ödevleri birebir kontrol ettiği, yine ödevlerin kontrol edilmesinde sunum yönteminden faydalandıkları görülmektedir. Öğretmenler ödevleri kontrol etmenin önemli olduğunu bunun için verilen ödevlerin birebir kontrol edilmesinin ödev uygulaması sürecinde çok önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca birebir yapılan ödev kontrollerinde ödevlerin eksik yapan ya da yapmayan öğrencilere yönelik bu öğrencilerin aileleriyle irtibata geçilerek ödevlerin neden eksik yapıldığını ya da yapılmadığını öğrenmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Sunum şeklinde yapılan kontrollerde öğrencilerin yapmış oldukları ödevleri sınıfta sunmaları istenmektedir. Öğretmenler bu sunumların hem sunumu yapan kişiye hem de sınıftaki diğer öğrencilere fayda sağladığını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin ödev vermeyi tercih etmeleri halinde verdikleri yanıtlardan yola çıkılarak öğretmenlerin ödevleri kontrol edip etmediği belirlenmiştir. Ödevlerin kontrol edilip edilmemesine ilişkin bulguların daha anlaşılır olabilmesi için Şekil 2’deki ödevlerin kontrol edilip edilmeme durumuna ilişkin grafiksel dağılım oluşturulmuş olup bu grafik aşağıda sunulmuştur:

Şekil 2. Ödevlerin Kontrol Edilip Edilmemesine İlişkin Grafikselsel Dağılım

Şekil 2 incelendiğinde; öğretmenlerin ödev vermeyi tercih etmeleri durumunda 27 öğretmenin verilen ödevleri kontrol ettiği, 2 öğretmenin ise verilen ödevleri kontrol etmediği tespit edilmiştir.

Ödevlerin kontrol şekli ve kontrol sürecine ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ödevleri nasıl kontrol ediyorsunuz? Ödevini yapan/eksik yapan/yapmayan öğrencilere yönelik nasıl bir yol izliyorsunuz? (2. soru, e şikkı)

“Öğrenciye sunum yaptırıyorum hepsini birebir gözlemlemiş oluyorum sunumlarını dinlemiş oluyorum ona göre eksiklerini tamamlamalarına yönelik söylüyorum, artılarını eksilerini veriyorum. Bir de akıllı tahta üzerinden bir program var orada ödevleri tamamlayana artı, tamamlamayana eksi şeklinde veriyorum. Eksik getiren ya da tamamlamayan öğrenciye de ekstra süre veriyorum, o sürede tamamlayıp tekrar getirmiş oluyor.” (Ö-1)

“Genel olarak sınıfta sorumluluk veriyoruz, görevlendiriyoruz. Üç kişiye gündelik olarak yapılmış olan ödevlerin kontrollerini öğretmen gelmeden önce yapın, sonuçlarını da hemen öğretmene iletilmesini istiyoruz onlara da sorumluluk yerine getirmiş oluyorlar. Sonuçlara göre de niye yapılmadığına dair bir sorumsuzluk, bir müeyyide uygulamaya gerek varsa gerekli tedbirler alınıyor.” (Ö-2)

“Ödevi ev ortamında kontrol ediyorum. Ödev yapan öğrencilerin sınıfta sunmalarını sağlıyorum. Ödevi yapmayan öğrenciler için de ilgilerini çeksün diye bir sonraki ödevi onların ilgi alanlarına göre düzenliyorum.” (Ö-3)

“Çocuklara sorardım, anlattırırdım, bir de yaptıklarına sınıfta bakardım. Yapanları örnek gösterirdim, diğerlerini de yapmaları için teşvik ederdim.” (Ö-4)

“Grup çalışması olunca yapan yapmayan olmuyor. Mutlaka herkes katılmak zorunda kalıyor ve görevini öyle bir dağılımını yapıyoruz ki yapmayan diye bir şey olmadı şu ana kadar.” (Ö-5)

“Tek tek kontrol ediyorum. Öğrencinin yapmadığını gördüğümde ailesine geri dönüt veriyorum onunla ilgili. Yapan öğrencilerime de o konuyu tamamladığını gösteren bir ödev sirküm var oradan gülen yüz yapıyorum.” (Ö-6)

“Tek tek doğrularına ve yanlışlarına bakıp bu konuda uyarılarda geri dönüşler sağlıyorum. Ödevini eksik yapan öğrencim çok olmuyor, yapılan hataları düzeltmeye yönelik kontroller yapıyorum genelde.” (Ö-7)

“Ödevleri ödev verdiğim gün kendim kontrol ediyorum. Yapmayanların sadece neden yapmadığını soruyorum, herhangi bir yaptırım yok.” (Ö-8)

“Ödevi kontrol etmiyorum çünkü amacımız zaten sorumluluk bilinci kazandırmaksa sen sorumsuzsun diyemeyiz insanlara. O yüzden ben bunu kontrol etmiyorum. Ödev kişiye verilen sorumluluk duygusudur. Bu, onu yapar ya da yapmaz.” (Ö-9)

“Ödevleri anlatmalarını istiyorum. Yapmayanlar için herhangi bir ceza ya da bir şey yok ama bunun ona katkı sağlayacağını örneklerle açıklıyorum.” (Ö-10)

“Sanal uygulamalar var classdojo uygulaması en sık kullandığım bir uygulamadır. Ödev geldi, biz ödevi kontrol ettik. Çok başarılı bulduklarımıza yüksek puanlar, ortaya klasik değerlendirme şablonu ya da yapmayanlara eksi puanlar vererek uyarıyı tatlı bir dille veliye ulaştırıyorsun. Sanal ortamda olduğu için de dikkat çekiyor yani takip amaçlı. Sizin de orada bir birikiminiz oluyor.” (Ö-11)

“Günlük ödevi verdim, ertesi gün birinci derste mutlaka kontrolünü yaparım, bu sırada hataları düzeltiriz. Araştırma ya da sunum ödevi sunulacaksa zaten tek tek her birine süre verip o süre içerisinde sunmasını sağlar, kontrol ederim. Yapmamışsa ebeveynine dönüş yaparım neden yapmadığını, bu ödevin gerekliliğini, destek olması gerektiğini önce veli ile

diyaloğa geçerim. Diğer arkadaşlarının daha iyi öğrendiğini, öğrenmesinin kalıcı olduğunu bir şekilde anlatırım.” (Ö-12)

“Öncelikle tüm öğrencilerin yapmasını sağlıyorum. Eksik varsa mutlaka geri gönderip tamamlamasını sağlıyorum amacına uygun şekilde. Benim öncelikli görevim yapanları ödüllendirmekten önce bunların sorumluluğu olduğunu çocuklara kavratmak. Çok fazla ödüllendirmek de bir süre sonra anlamsız kalıyor. Bunun yerine sorumluluk olarak yüklemek daha çok çocuğa uzun vadede işlevsel oluyor.” (Ö-14)

“Yapmayan olursa ekstra süre verilip ödevi tamamlamasını beklerim. Yapmış olduğu ödevi dönem sonunda karne alırken bir artı olarak verme şeklinde tercih ediyorum.” (Ö-15)

“Öğrenci kalkıyor tahtada kendisi tanıtıyor, anlatıyor veya slayt gösterisi yapmak istiyorsa bilgisayarımıza takıyoruz, tek tek inceliyorlar, sonra çocuklar öğrencilere soru soruyorlar bununla ilgili bildiklerini anlatıyor, bilemezse sınıftakiler doğru cevapları veriyorlar, eğer yanlış cevap verdiyse düzeltme yapıyorlar. Kontrol süreci çocukların da katılımı şekilde oluyor. Yapmayan öğrencilerimize tabi ki çok bir yaptırım uygulayamıyoruz. Ama onların da derse katılımını sağlıyoruz, sınıf içinde yönlendirilen sorulardan onlar da payını alıyor. Yapan öğrencilerimizde de ödül olabilir veya o öğrencilerimize takdir olabilir veya not olarak onların daha ön plana çıkmalarını sağlayıp diğerlerini de özendirici şey olabilir.” (Ö-16)

“Eğer pano hazırlamak için verdiğimiz ödev içeriği mutlaka kontrol ediyorum ki panoya asıyorum doğru olanları. Doğru olmayanları eğer ki ders esnasında işliyorsak hemen geri dönüt verip onlara düzeltip gelmelerini istiyoruz. Eğer ki doğruysa da onlar için hem bir ödül olmuş oluyor hem de pekiştireç olmuş oluyor, panoya asılmış oluyor. Defterlerine araştırma ödevi verdiğim zaman mutlaka okutuyorum. Ödevi yapmadıysa eğer ki ertesi gün ödevi yapıp gelmesini istiyoruz öğrenciden.” (Ö-17)

“Ödevlere bakarken öncelikle yapıp yapmadığına bakıyoruz. Ödev yapmayan çocuklarla alakalı niye ödev yapmadığına dair veli görüşmeleri yapıyoruz. Vaktimiz varsa detayına giriyoruz detayında yanlışlıklar varsa onları düzeltmeye çalışıyoruz, bu şekilde velilere geri dönüt çıkarmaya çalışıyoruz yani ödev yapıp yapmadı şeklinde, böyle bir yol izliyorum. Yapan öğrencilere genelde ödev takip çizelgelerimiz var. Düzenli yapan öğrencilere küçük hediyelerimiz, ödülllerimiz oluyor.” (Ö-18)

“Tek tek yanıma çağırdıklarım oluyor, tahtaya çıkarttıklarım oluyor, konular belli olduğu için derse katılımlarda zaten çocuğun yapıp yapmadığını hissediyorsun. Yapmadıysa

ailesiyle birebir tekrardan çıkış saatlerinde ben ödev konusunda defter tutuyorum, yapmayan öğrencilerin isimleri belli olduğu için akşam çıkışta onlarla birebir tekrardan görüşmeye çalışıyorum. Yapan öğrenciler tahtaya çıkıp onu paylaştıkları zaman zaten onu istiyorlar zaten, özgüveni yerine gelmiş oluyor, mutlu oluyor, başarma hissini kabullenmiş oluyor. (Ö-19)

“Ödevleri günlük zaten ilk derste genelde kontrol ediyorduk ne yaptıklarını anlatıyorlar çocuklar tahtada da çıkıp arkadaşlarıyla paylaşıyorlar. Ödevini güzel yapanlara çok yüksek dönütler verince zaten diğerleri de etkileniyor bundan daha çok yapmak istiyorlar. (Ö-20)

“O günkü hayat bilgisi dersinde ödev kontrolü yapıyorum, ödevlerin üstünden geçiyoruz bu şekilde bir kontrolünü sağlıyoruz. Konuyu hem tekrar etmiş oluyoruz hem de ödevlerini nasıl yaptıklarını, yanlış, eksik yapanlarınkini görmüş oluyoruz, çocuklar da düzeltiyorlar. Yapanlara yönelik genelde bunlar onun sorumluluğu olduğu için sürekli bir ödüllendirme yapmıyorum, sözlü olarak yapıyorum çok güzel olmuş şeklinde yapıyorum. Eksik ya da yanlış yapanlarda sorun yok düzeltiyoruz. Ama hiç yapmayanlar konusunda onları teşvik amaçlı konuşuyorum onlarla tabi ki de. Ödev yapmayanlar konusunda aileyle muhakkak görüşüyorum, yapmaları konusunda onları da teşvik ediyorum.” (Ö-21)

“Ödevler kağıt üzerinde ödevler olmadığı için daha çok çocuklar bunları sunum yapıyorlar ya da direk sınıfta sürece dahil oluyorlar, sunumlarını dinliyorum ya da drama yapıyorlar bu şekilde yapıyoruz. Yapanlara puandır, stickerdir, simgesel motivasyon ödülleri vermeye çalışıyorum. Her şeye rağmen yapmayanlar varsa bunlarla da aileleriyle görüşme sağlıyorum. Eksik yapanlarda çocuğun kendisiyle ya da ailesiyle nerede eksik olduğu konusunda bilgilendirmeye çalışıyorum.” (Ö-22)

“Her dersin başında verdiğim o dersle ilgili bir çocuklar kitaplarını defterlerini açtığı zaman bir göz gezdirme, tek tek sırayla da olsa bakma, ödevle ilgili çocukların konuşmasını sağlıyorum, konuşmasıyla beraber zaten kimin ödev yapıp yapmadığı ortaya çıkıyor, ödev kontrolümüz bu şekilde gerçekleşiyor. Yapan öğrencilere teşekkür ediyoruz. Eksik yapanlar zaten diğerlerine teşekkür ettiğim için bir eksiklik hissediyor, yapmayanlarla ilgili hiçbir şey yapmıyorum sadece yapmasını istiyorum.” (Ö-23)

“Birebir kontrol etmiyorum yani yaptı yapmadı, artı eksi olarak değil ama verdiğim ödevler genelde sunum tarzı olduğu için çocuklar zaten getiriyorlar, kendilerini ifade edecek şekilde sunuyorlar, o sırada çocukların verip vermediği, yapıp yapmadığı belli

oluyor. Yapmayan öğrenci varsa tamamlaması için ek süre veriyorum. Onun dışında yapan öğrencileri arkadaşları ile birlikte tebrik ediyorum.” (Ö-24)

“Tek tek birebir kontrol ediyorum ve anlattırıyorum. Sosyoekonomik düzeyden dolayı, bazı ilgisiz velilerimizden dolayı çocuklarımızdan bazıları yapmıyor. Yapan arkadaşıyla bir araya getiriyorum. Eksikliklerini sunum yaparlarken akranları sayesinde fark etmesini sağlıyorum.” (Ö-25)

“Mutlaka verdiğim ödevin kontrolünü yapardım, öğrencinin dönüşü önemli benim için. Sınıf içerisinde eğer soru cevap şeklindeyse bu ödev mutlaka cevabını alırsınız. Gerekli düzeltmeleri eğer eksik veya hatalı ise düzeltmeleri yaptırıyordum öğrencilere o an o esnada hataları varsa. Kendim bir çizelge oluşturuyordum öğrenciler için haftalık excel programı üzerinden, bilgisayar üzerinden, oradan bir artı eksi verme yapıyordum.” (Ö-26)

“Öğrenciler kendi ödevlerini kendileri kontrol ediyor, diğer öğrencileri tarafından listeleri var, onlar o şekilde yapan yapmayan, yapanlara artı koyuyor, yapmayanlara eksi koyuyor. Yapan öğrencilere yönelik sticker, çıkartma ödüllendirme yapıyoruz.” (Ö-27)

“Sınıfta değerlendirdiğimiz için genelde orada zaten bir kontrol etmiş oluyoruz, sınıfça hep beraber aslında kontrol etmiş oluyoruz. Arada tabii yapamayanlar, unutanlar oluyor, bunlar da whatsapp gibi iletişim kanallarından velileriyle zaten anında iletişim kuruyoruz. Yapan öğrencilere ödül yok, yapamayana ceza, yapana da ödül tarzında bir şeyim yok.” (Ö-28)

“Ödevi sınıf ortamında ben kontrol ediyorum. Bütün öğrencileri çağırıyorum hepsinin yaptıklarına bakıyorum. Yapanların ödevlerine genelde yıldız atıyorum, aferin şeklinde, artı eksi şeklinde notlarıma alıyorum. Yapmayanların ödevlerini whatsapp üzerinden mesaj yolluyorum, neden yapılmadığını soruyorum.” (Ö-29)

“Ben öğrencileri serbest bırakıyorum yani ödevleri yapın mutlaka ben geldiğimde kontrol edeceğim şeklinde değil. Zaten genelde ödevleri sınıfta sunum şekline dönüştüğü için uygulamalı öğrenci istekli oluyor, yapanlar yapıyor, yapmayanlar da arkadaşlarına bakarak biraz da özgüvende eksiklik hissederek öğretmenim ben yarın yapıp getirsem olur mu şeklinde yapanlar oluyor. Yapanlar yapmayanlara motive kaynağı olmuş oluyor. Yapanları daha çok arkadaşlarının beğenisi onlara yetiyor, takdir sözleriyle onları ödüllendiriyoruz yoksa maddi anlamda bir şey verdiğimiz yok.” (Ö-30)

Ödevlerin kontrol şekliyle ilgili öğretmen görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin ödev kontrol yöntemlerinin çeşitlilik gösterdiği söylenebilir. Öğretmenlerin genel olarak

ödevleri kontrol ettiği bulgusuna ulaşılmıştır. Ö-9 kodlu öğretmen “*Ödevi kontrol etmiyorum çünkü amacımız zaten sorumluluk bilinci kazandırmaksa sen sorumsuzsun diyemeyiz insanlara. O yüzden ben bunu kontrol etmiyorum. Ödev kişiye verilen sorumluluk duygusudur. Bu, onu yapar ya da yapmaz.*” ödevlerin bir sorumluluk olduğunu, bu yüzden kontrol etmediğini ifade etmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu verilen ödevleri birebir kontrol ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenler verdikleri ödevleri öğrencileri yanlarına çağırarak kontrol ettiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında bazı öğretmenler ödevlerin kontrolü sürecine bizzat öğrencinin kendisini katarak yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu süreçte ikinci en sık kullanılan kontrol metodu olarak “*sunum*” yönteminden faydalandıklarını, öğrencilerin hazırladıkları ödevleri sınıfta sunmalarını istediklerini belirtmişlerdir. Bu durumda öğrencilere sorumluluk yükleyerek, ödevlerin yapılması konusunda tüm sınıfı yüreklendirmek istedikleri görüşü ifade edilmiştir. Yapmayan öğrencilerin de bu şekilde motive edilmesinin temel amaç olduğu ifade edilmiştir. Ödevlerini yapan öğrencilere genel olarak simgesel pekiştirici verildiği, aferin, yıldız, gülen yüz verilmesi gibi sembolik pekiştiricilerle öğrenci motivasyonunun artırılmasının hedeflendiği bulgusuna ulaşılmıştır. Ödevlerini eksik yapan ve yapmayan öğrencilere yönelik eksiklerin sınıfta düzeltilmesi ya da öğrencilere eksiklerini tamamlamaları için ek süre verildiği ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmenler ödevleri yapmayan öğrencilere yönelik mutlaka aileyle görüşme sağladıklarını, ödevlerin eksikliğiyle ilgili ailelere mutlaka bilgi verdiklerini ifade etmişlerdir.

4.2.1.7. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ödev Uygulaması Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular

Ödev uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunların belirlenmesi amacıyla öğretmen görüşlerini tespit etmek için öğretmenlere görüşme formunda yer alan 2. sorunun (f) şıkkı yöneltilmiştir:

“Ödev uygulaması sürecinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?” (2. soru, f şıkkı)

Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar dikkate alınarak “*Ödev Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar*” teması oluşturulmuş ve kodlama yapılmıştır. Bu sorulara ilişkin kodlama bilgileri Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16

“Ödev Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar” Teması İle İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan	
Ödev Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar	Kişi Sayısı 29	Kelime Sayısı 775

“Ödev Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 16’da gösterilmiştir. *“Ödev Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar”* temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 29 kişinin söylemiş olduğu 775 kelime kodlanmıştır.

“Ödev Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar” temasıyla ilgili öğretmenler tarafından verilen yanıtlar incelenerek frekans tablosu oluşturulmuştur. Ödev uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunların neler olduğunu gösteren frekans dağılımı Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17

“Ödev Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar” Temasına İlişkin Frekans Dağılımı

Ödev Uygulaması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar	f	%
Ailelerin ödev sürecine yeterince katkı sağlamaması	17	32,7
Materyal temini noktasında sıkıntılar yaşanması	7	13,5
Ödevlerin net olarak anlaşılması	5	9,6
Ödevleri ailelerin yapması	4	7,7
Zamanı doğru yönetememe	3	5,8
Ödevlerin önemsenmemesi	3	5,8
Ödevlerin yanlış yapılması	3	5,8
Ödevlerin zamanında yapılmaması	3	5,8
Sınıf mevcutlarının fazlalığı	2	3,8

Sabırsızlık	1	1,9
Ödevlerin unutulması	1	1,9
Ödevlere karşı olumsuz bakış açısı	1	1,9
Grup içi sorunlar	1	1,9
Ailelerin yanlış yönlendirmesi	1	1,9
TOPLAM	52	100

Tablo 17 incelendiğinde; ödev uygulaması sürecinde en çok yaşanan sorun olarak ailelerin ödev sürecine yeterince katkı sağlamaması ve materyal temini noktasında sıkıntılar yaşanması olduğu görülmektedir. Ayrıca ödev uygulaması sürecinde öğretmenler tarafından verilen yanıtlara bakıldığında çok çeşitli sorunların olduğu ortaya çıkmıştır.

Ödev uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunlar ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ödev uygulaması sürecinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir? (2. soru, f şıkkı)

“Materyallerini tam kullanamamış olan öğrenciler oluyor, eksik malzeme oluyor, aile çok fazla desteklemiyor, ailenin sürece katılmasında sıkıntı oluyor.” (Ö-1)

“Ödevlerde en büyük sıkıntı sabırsızlık, zaman yönetememe, bir de erteleme hastalığı yani bugün yaparım yarın yaparım deyip çocuğun erteledikçe artık zamanı daraltıp sonrada o ödevin gerektirdiği çabayı gösteremediği için çıktının da güzel bir çıktı olmaması.” (Ö-2)

“Karşılaştığım en büyük sorun ödev yönergesi çok açık, ayrıntılı olduğu halde çocukların her aşamada tekrar tekrar soru sorması.” (Ö-3)

“Genelde ailevi sorunlar çıkar. Aileyi ödev sürecine katmada problem yaşıyoruz.” (Ö-4)

“Grup içerisinde anlaşmazlıklar oluyordu.” (Ö-5)

“Aileler kendileri çok daha güzel ödevler yapmak için yarış haline giriyorlar ve bu konuda sıkıntı yaşıyoruz.” (Ö-6)

“Ödev uygulaması sürecinde karşılaştığım en büyük sorun ailenin yanlış yönlendirmesi yani kazanım dışında çocuğu yönlendirmesi, kazanıma uygun olmayan yönlendirmelerde bulunması sıkıntı yaratabiliyor.” (Ö-7)

“Ödev uygulama sürecinde karşılaştığımız sorunlar, öğrencilerin zamanında ve sürece uygun davranmaması.” (Ö-8)

“Öğretmenin işini yapıyorum psikolojisiyle yapıyorsa ya da ödev eleştirel gözle yaklaşıyorsa, yine mi ödev, bu nedir gibi cümleler kuruyorsa ödev bize ters tepiyor yani bir motive aracı olmaktan çıkıyor, bize eksi olarak dönüyor.” (Ö-9)

“Aileler yeteri kadar önem vermiyor olabilir. Daha çok yapılsın götürülsün, ya da belki aileler de çok fazla bilgi sahibi değil belki bazı konularda ya da önemsenmiyor.” (Ö-10)

“Tamamını veliye yaptırma yani o işte çocuğun hiç emeğinin olmaması gibi problemler karşımıza çıkıyor. Son dönemde öğrencilerde bu çok yaygın, bu tarz ödevleri büyüklerine yaptırmak gibi en büyük sıkıntımız o yani sorunumuz olarak.” (Ö-11)

“Eğer ebeveynler çocuklarına ihtiyaçları oranında destek vermezse o ödevde sorun var demektir. En büyük sorun ebeveynlerin evde sürece katkı sağlamamaları.” (Ö-12)

“Ödevleri bir an önce bitirme havasında yapıp başka işimi halledeyim şeklinde yapınca verimsiz olabiliyor.” (Ö-14)

“Anne baba okuma yazma bilmiyordu onlarda sıkıntı oluyordu. Çocuk ödevi tam anlayamıyor ailede de yardımcı olamayınca sıkıntı olmuş. Ya anlamadan dolayı sorun yaşadım ya da anne babaların okuma yazma bilmemesinden kaynaklı.” (Ö-15)

“Aile çocuğa yeterince destek vermemiş olabiliyor, çocuk tek başına çalışıp bazıları ödevi yanlış yapabiliyor, bazıları kaynak bulamayabiliyor, yeterli imkânları olmayanlar olabiliyor, bazıları çocuğun kendisinden kaynaklı boş vermiş öğrenciler olabiliyor yani uygulamayabiliyor yani öğrenci yapmayabiliyor kendi isteği dâhilinde.” (Ö-16)

“Çocuklar da istedikten sonra, içsel motivasyonu sağladıktan sonra hayat bilgisi dersinde ödev yapmamak için hiç bir bahane olduğunu düşünmüyorum ben açıkçası.” (Ö-17)

“Okuma yazma bilmeyen velilerimiz olabiliyor, ilgisiz veliler olabiliyor bu öğrencilerde bu problemi yaşıyoruz.” (Ö-18)

“Hem aile faktörü önemli hem çevre faktörü önemli bir de imkânlar.” (Ö-19)

“Eğer aile ilgisizse eğer materyal için malzeme almıyor olabilir ya da bana geri dönüt sağlamıyor olabilir. Onun dışında anlayamama durumu oluyor ödevi anlayamama durumu yaşıyor, o zaman sürekli iletişim kurmak gerekiyor.” (Ö-20)

“Genelde ilgisiz ailelerle problem yaşıyoruz. Yani ödev yapsa da olur yapmasa da olur görüşünde olan ailelerle problem yaşıyorum. Materyal temin etme konusunda sorun olmuyor, genelde uğraşmak istemeyen ailelerde problem yaşıyoruz.” (Ö-21)

“Ödev uygulama sürecinde ödevi zamanında yapmayan çocuklar oluyor tabi bunlar sıkıntı ya da ödevin sunuş aşamasında sunum yaparlarken bu sunumları sınıf içerisinde dinlemek için uzun bir zamana ihtiyaç oluyor, sınıf mevcutlarının fazlalığı bu süreci biraz uzatıyor tabi bu şekilde sıkıntılar olabiliyor.” (Ö-22)

“Velilerin öğrencilere yeterli olduğunu düşünemiyorum. Öncelikli olarak velinin ödevi anlayıp öğrencisine yol göstermesi gerekli. Fakat bu şartlarda veliler kendi algılamadığı için ev etkinliklerini de ev ödevlerini de istemediğini görüyoruz maalesef. Bu sebeple velilerin biraz daha bilgilenmesi gerektiğini düşünüyorum. Velilerimizin öğrencilerini biraz daha el üstünde tutma, dersin başına odaklanamaması, uyarıcı olarak televizyon, tablet, bilgisayar bunlar önüne çıktığı için çocuk da hemen ellerin yorulduğu ya da başka bir sürü bahanelerle çocuklarını derse odaklanamadıklarını düşünüyorum.” (Ö-23)

“Genel olarak veliler katılmadıklarında öğrenciler o derste sıkıntı yaşıyorlar ama velilerimle de görüştüğümde onların katıldığı ödevlerin daha olumlu olduğunu, çocukların daha kısa sürede yaptıkları ve ödevde daha keyif aldıkları, yazmalı ödevler verilmemesinden çok memnun olduklarını söylüyorlar.” (Ö-24)

“Benim verdiğim ödevlerdeki en büyük sorunlardan birisi unuttuk, yapmayı unuttum demeleri karşılaştığım en büyük sorunlardan birisi bu.” (Ö-25)

“Bazı öğrencilerin genel olarak ödevle karşı olumsuz bir bakış açısı oluyor. Ailelerin ekonomik durumu yeterli olmuyor. Ailemizin bazen akademik yeterliliği, bilgisi yeterli olmuyor, onu yönlendirecek bir durum olmuyor. Eğer sınıflar kalabalıksa kalabalık sınıfların ödev kontrolü zor oluyor.” (Ö-26)

“Öğrenciler ödevlerini içeriğine uygun yapmayabiliyorlar, anlamamış olabiliyorlar ya da yaptıkları ödev benim istediğim gibi olmayabiliyor. Ödevin anlaşılmasından kaynaklı daha çok problem yaşıyorum.” (Ö-27)

“Bazen ailelerin desteği eksik olabiliyor ilk sorunlardan biri bu olabilir. Amacın dışında ödev yapılmış oluyor. Bu şekilde velinin ödevle ilgilenmemesi bir sorun. Bazen de öğrencilerden kaynaklı, öğrencinin yapmak istememesi, unutması tarzında sorunlar oluyor.” (Ö-28)

“Veli ne yapacağını bilmiyor, orada biz biraz daha açıklayıcı bilgiler vermemiz gerekiyor ya da yönlendirmemiz gerekiyor şunu şöyle yapın falan diye ya da nereden nasıl araştırma yapacaklarını bazen bilemiyorlar, en büyük sıkıntı o zaten. Bir sıkıntı da şurada genelde ödevi veliler yapıyor bu sefer çocuk hiç elini sürmüyor ödev, o daha büyük bir sıkıntı.”
(Ö-29)

“Veli ödev müdahil oluyor, çocuk ödevle başa baş kalıp yapınca bir yerde aile devreye girmesi gerekirken direk aile çocuğa önderlik, liderlik yapınca çocuk bazı şeyleri kavramakta sorun yaşıyor.” (Ö-30)

Ödev sürecinde karşılaşılan zorluklar ile ilgili öğretmen görüşleri incelendiğinde birçok farklı sorun öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Ancak en genel sorun ailelerin ilgisizliğinden kaynaklı sorun olarak belirtilmiştir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu ailelerin ödev sürecine katılamamasından kaynaklanan sorunları dile getirmişlerdir. Ailelerin sürece yeteri kadar katkı yapamadıkları, materyal temini gibi konularda gerekli destek sağlamadıklarını bildirmişlerdir. Ö-29 kodlu öğretmen *“Veli ne yapacağını bilmiyor, orada biz biraz daha açıklayıcı bilgiler vermemiz gerekiyor ya da yönlendirmemiz gerekiyor şunu şöyle yapın falan diye ya da nereden nasıl araştırma yapacaklarını bazen bilemiyorlar, en büyük sıkıntı o zaten. Bir sıkıntı da şurada genelde ödevi veliler yapıyor bu sefer çocuk hiç elini sürmüyor ödev, o daha büyük bir sıkıntı.”* şeklinde görüş bildirmiştir. Burada olduğu gibi bazı ailelerin ödevi çocuk yerine yapması da öğretmenler tarafından sorun olarak görülmektedir. Bu sorunları, zaman sorunu ve çocukların ödevi yeterince anlayamaması takip etmektedir.

4.2.2. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Tercihlerine Yönelik Bulgular

Görüşme formunun 3. sorusunda öğretmenlere, görüşme formunda belirlenen kazanımlara yönelik ev ödevi verip vermemeyi tercih edip etmedikleri sorulmuş olup ödev vermeyi tercih etmeleri durumunda verecekleri ödevleri açıklamaları istenmiştir. Bu soru *“Ödevlerin Verilip Verilmeme Tercihî”* teması altında incelenmiştir. Öğretmenlere aşağıda yer alan üç farklı üniteden üç farklı kazanıma yönelik verecekleri ödevleri açıklamaları istenmiştir. Bu kazanımlar aşağıda belirtilmiştir:

HB. 3.4.1. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanıtır.

HB. 3.5.9. Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişileri araştırır.

HB. 3.6.3. Doğadan yararlanarak yönleri bulur.

Kazanımlara yönelik verilen ödevler üç farklı kategori altında incelenmiştir. Öğretmenlerden Ö-13 kodlu öğretmen, verilen kazanımlara yönelik ödev vermeyi tercih etmediğini belirtmiştir. Diğer öğretmenler kazanımlara yönelik vereceği ödevlerin açıklamalarını yapmışlardır. Belirlenen kazanımların kategorilere dağılımı Tablo 18’de yer almaktadır.

Verilen cevapların nasıl kodlandığını bir örnekle açıklamak yerinde olacaktır:

Aşağıda yer alan kazanımlara yönelik ev ödevi vermeyi tercih eder misiniz? Ederseniz vereceğiniz ödevi açıklar mısınız?

HB.3.4.1. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanıtır.

“Trafik işaret levhalarıyla ilgili bir çalışma kağıdı verir, levhaların adlarını yazmalarını isterim. Seçtiği bir trafik işaret levhasını *sınıfta drama yoluyla tanıtmasını* isterim.”

Yukarıda verilen cevap dikkate alındığında verilen ödevin sınıfta sunulmasına yönelik bir ödev olması nedeniyle verilen cevap “*sunum*” kategorisi altına değerlendirilmiştir.

Öğretmenlerin belirlenen kazanımlara ilişkin vermiş oldukları yanıtlar yukarıdaki gibi kodlanarak Tablo 18’de yer alan kategoriler elde edilmiştir.

Tablo 18

Kazanımlara Yönelik Verilen Ödevlerin Kategorilerine İlişkin Bilgiler

Kazanımlar	Kategoriler							
	Sunum		Araştırma- Not Alma		Materyal Hazırlama		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
HB. 3.4.1. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanıtır.	18	62,1	4	13,8	7	24,1	29	100
HB. 3.5.9. Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişileri araştırır.	17	58,6	11	38	1	3,4	29	100
HB. 3.6.3. Doğadan yararlanarak yönleri bulur.	5	17,2	20	69	4	13,8	29	100

Tablo 18 incelendiğinde; öğretmenlerin HB. 3.4.1. ve HB. 3.5.9 kazanımına ilişkin en çok *sunum* türünde ödev vermeyi tercih ettikleri görülürken, HB. 3.6.3. kazanımına ilişkin en çok *araştırma/not alma* türünde ödevler verdikleri görülmektedir.

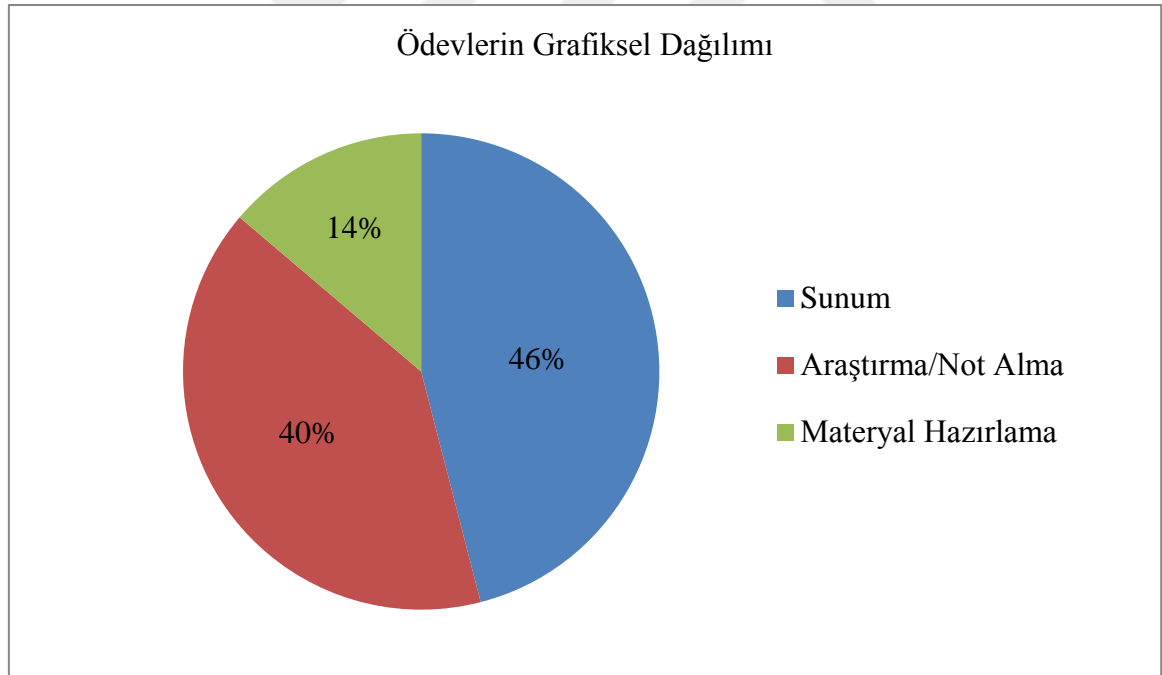
Belirlenen temalara ilişkin kısaca bilgi vermek gerekirse;

Sunum ödevleri; öğrencilerin verilen ödevlerden elde ettikleri bilgileri sınıf ortamında sunmasını sağlayan ödevlerdir.

Araştırma/not alma ödevleri; öğrencilerin verilen ödevlerle ilgili araştırma yaparak bu araştırma sonuçlarını kaydetmelerini, yazıya dökmelerini sağlayan ödevlerdir.

Materyal hazırlama ödevleri; öğrencilerin verilen ödevlerle ilgili ortayasomut bir ürün, bir materyal çıkardığı ödevlerdir.

Belirlenen üç kazanıma yönelik verilen ödevlere ilişkin bulguların daha anlaşılır olabilmesi için grafiksel dağılım oluşturulmuş olup bu grafik aşağıda sunulmuştur:

Şekil 3. Kazanımlara Yönelik Verilen Ödevlerin Grafiksel Dağılımı

Şekil 3 incelendiğinde; görüşme formunun 3. sorusunda yer alan kazanımlara yönelik tercih edilen ödevlerde öğretmenlerin en fazla "*sunum*" türünde ödevler verdikleri, bunu sırasıyla "*araştırma-not alma*" türünde ödevler ile "*materyal hazırlama*" türünde

ödevlerintakip ettiği görülmektedir. Öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde verdikleri ödevlere bakıldığında öğrencilerden araştırma yaparak öğrencilerin bu araştırmalarını sunumla desteklemelerine yönelik ödevler verildiği söylenebilir.

Öğretmenler; “HB. 3.4.1. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanıtır.” ve “HB. 3.5.9. Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişileri araştırır.” kazanımlarına ilişkin daha çok “sunum” türünde ödevler vermeyi tercih ettiklerini belirtirken, “HB. 3.6.3. Doğadan yararlanarak yönleri bulur.” kazanımında ise daha çok “araştırma-not alma” türünde ödev vermeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

a) “HB. 3.4.1. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanıtır.” kategorisine ilişkin verilen cevaplar incelendiğinde;

Bu kazanıma yönelik verilen cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin %62,1’i sunum, 13,8’i araştırma/not alma, %24,1’i materyal hazırlama kategorisi altında incelenebilecek ödevleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu kategorilere ilişkin öğretmenler tarafından verilen yanıtlardan seçilen örnekler aşağıda sırasıyla sunulmuştur:

“Sunum” kategorisinde değerlendirilen cevaplardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

Ö-1 kodlu öğretmen; “Trafik işaretlerini ve işaret levhalarını tanıtmak için; karton, boya kalemleri, atık malzeme, yapıştırıcı ve makas kullanarak, karton levhalar oluşturur. Sınıf ortamında arkadaşlarına sunar.”

Ö-3 kodlu öğretmen; “Haftasonu gittiğiniz yerlerde gördüğünüz trafik işaretlerini not ediniz. Not etme işlemi sonrasında belirlediğiniz işaretleri tanıtan bir sunum hazırlayınız. Ödev süresi bir haftadır.”,

Ö-5 kodlu öğretmen; “İlgisini çektiği bir trafik levhasını seçmesini isterim. Seçtiği trafik levhasının resmini çizerek, neden seçtiğini arkadaşlarına tanıtmayı sağlar. Böylelikle sınıf sayısı kadar yeni trafik işareti öğrenmiş olurlar. Not: En fazla 3 kişi aynı trafik işareti seçiyor.”,

Ö-7 kodlu öğretmen; “Trafik işaret levhalarıyla ilgili bir çalışma kağıdı verir, levhaların adlarını yazmalarını isterim. Seçtiği bir trafik işaret levhasını sınıfta drama yoluyla tanıtmalarını isterim.”,

Ö-10 kodlu öğretmen; “Trafik işaret ve levhalarıyla ilgili görseller hazırlayıp, sınıfta uygulamalı anlatmalarını isterim”,

Ö-16 kodlu öğretmen; “*Evde trafik işaretlerini gösterir maket ödevi olabilir. Bu levhanın hangi amaçla kullanıldığını sınıfta tanıtır, anlatır.*”

Ö-21 kodlu öğretmen; “*Trafik işaretlerini renkli kartonlara hazırlayarak sınıfta canlandırma yapmalarını isterim.*”

Ö-26 kodlu öğretmen; “*Poster/afiş çalışmaları ile trafik levhalarını tanıtılmalarını isteyebilirim.*” yanıtlarını vermişlerdir.

“*Araştırma/Not Alma*” kategorisinde değerlendirilen cevaplardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

Ö-18 kodlu öğretmen; “*Sokakta ve cadde gördüğünüz işaret ve levhaların resmini çekip ya da resmini çizip ne anlama geldiğini yazınız.*” yanıtını vermiştir.

Ö-20 kodlu öğretmen; “*Trafik işaret ve levhalarını karşısına, işaretlerle karşılaştığı günü ve anı anlatmasını, yazmasını ve bunu sürece yayarak 10 günlük trafik günlüğü oluşturmasını isteyerek farkındalık aşamasına katkıda bulunacak çalışma yaparım.*”

Ö-28 kodlu öğretmen; “*Tercih ederim. Okula gelip giderken görmüş olduğu trafik işaret ve levhalarını not alıp bir sayfaya kaydetme ödevi olabilir.*” yanıtlarını vermişlerdir.

“*Materyal Hazırlama*” kategorisinde değerlendirilen cevaplardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

Ö-15 kodlu öğretmen; “*Verilen kazanımla ilgili olarak afiş ödevi vermeyi tercih ediyorum.*”

Ö-17 kodlu öğretmen; “*Trafik işaret ve levhalarını renkli fon kartonlarla hazırlayıp, bütün beyaz bir fon kartına yapıştırılmalarını ve altına her levha ve işaret açıklamalarını yazdırırdım.*”

Ö-25 kodlu öğretmen; “*Trafik işaretleri ve levhalarının olduğu cadde, anayol vb. alanlara ilgili maket çalışması yapılabilir.*”

Ö-27 kodlu öğretmen; “*Trafik işaret ve levhalarını anlatan, kesip yapıştırarak yapacağı bir ödev verirdim.*” yanıtlarını vermişlerdir.

b) “HB. 3.5.9. Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişileri araştırır.” kategorisine ilişkin verilen cevaplar incelendiğinde;

Bu kazanıma yönelik verilen cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin %58,6’sı sunum, 38’i araştırma/not alma, %3,4’ü materyal hazırlama kategorisi altında incelenebilecek ödevleri

tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu kategorilere ilişkin öğretmenler tarafından verilen yanıtlardan seçilen örnekler aşağıda sırasıyla sunulmuştur:

“Sunum” kategorisinde değerlendirilen cevaplardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

Ö-6 kodlu öğretmen; “Grup olarak çalışma ödevi vererek araştırmalarını isterim. Sınıftan 6 grup 4'er kişilik gruplara ayırdıktan sonra 6 kişiye dağıtılır. Grupta işbölümü için uyarı yapıldıktan sonra sunu olarak anlatmaları istenir. 1 hafta süre verilir.”,

Ö-11 kodlu öğretmen; “Ödev: Kişilerin öğrenciler tarafından canlandırılması. Ülkemize katkıda bulunan kişilerin en belirgin özellikleri, varsa kendisi ile bütünleşmiş eşyasını sınıfa getirip, uygun giyimi ile kişiyi tanıtır.”,

Ö-14 kodlu öğretmen; “Bu kazanımla ilgili daha çok internet üzerinden araştırma yapıp sınıfta sunulması şeklinde ödev verirdim.”,

Ö-20 kodlu öğretmen; “Sınıfı gruplara bölüp her gruba farklı dallarda (sanat, bilim vb.) katkıda bulunmuş kişileri araştırmaları istenir ve sınıfta arkadaşlarına sunmaları için ortam oluşturulur.”,

Ö-22 kodlu öğretmen; “Her öğrencimden evde ülkemize katkıda bulunmuş kişileri araştırmalarını ve kıyafetiyle, davranışlarıyla, özellikleriyle onların rolüne bürünmelerini isterim. Sınıfta drama şeklinde bunları sunmalarını isterim.”,

Ö-26 kodlu öğretmen; “Ülkemize katkıda bulunmuş bir kişiyi belirlemelerini ve bu kişi hakkında araştırma yaparak bilgi toplayıp sınıfta arkadaşlarına sunmalarını isterdim.”,

Ö-30 kodlu öğretmen; “Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişilerin hayatlarını kısaca araştırma ve bunlardan bir tanesinin hayatını sınıfta anlatarak sunumunu yaptırırdım.”, yanıtlarını vermişlerdir.

“Araştırma/Not Alma” kategorisinde değerlendirilen cevaplardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

Ö-15 kodlu öğretmen; “Bu ödevi iki şekilde kullanmayı tercih etmişim. İlk olarak öğrencilere birebir araştıracakları kişileri belirterek. İkinci olarak araştıracakları alanları söyleyip kişileri kendileri seçecekleri şekilde tercih ediyorum.”,

Ö-18 kodlu öğretmen; “İnternet araştırması yaptırırım.”,

Ö-24 kodlu öğretmen; *“İleride yapmak istediği işte an başarılı kişiyi bulup hayatını araştırmasını isterdim. Aynı zamanda kendisinin nasıl bir yol izleyeceğini tanıttığı kişinin yanında hayal edip, yazmasını isterdim.”* yanıtlarını vermişlerdir.

“*Materyal Hazırlama*” kategorisinde değerlendirilen cevaplardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

Ö-17 kodlu öğretmen; *“Küçük bir tanıtıcı kitap hazırlama ödevi veririm. Resimlerini bulup üste yapıştırılmalarını, sayfanın altına da o kişiyi tanıtan bilgi ve yaptıkları ile ilgili varsa resim yapıştırılıp hazırlamalarını isterdim.”*

c) “HB. 3.6.3. Doğadan yararlanarak yönleri bulur.”kategorisine ilişkin verilen cevaplar incelendiğinde;

Bu kazanıma yönelik verilen cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin %17,2’si sunum, 69’u araştırma/not alma, %13,8’i materyal hazırlama kategorisi altında incelenebilecek ödevleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu kategorilere ilişkin öğretmenler tarafından verilen yanıtlardan seçilen örnekler aşağıda sırasıyla sunulmuştur:

“*Sunum*” kategorisinde değerlendirilen cevaplardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

Ö-22 kodlu öğretmen; *“Doğadan yararlanarak yönleri bulma konusunda uzun süreli bir gözlem ödevi verebilirim. İlk önce bir ön araştırma yapıp, doğada karşılaştıkları durumları gözlemlerler ve not ederler. Ulaşmış oldukları bilgilerin sınıfta sunumunu yapmalarını isterim.”*,

Ö-30 kodlu öğretmen; *“Doğada yönümüzü bulmak için kullanabileceğimiz yöntemlerin anlatıldığı bir hikaye yazarak sınıfta bunu arkadaşlarıyla paylaşma.”* yanıtlarını vermişlerdir.

“*Araştırma/Not Alma*” kategorisinde değerlendirilen cevaplardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

Ö-2 kodlu öğretmen; *“Çöl ortasında ya da deniz, ormanda kalması durumunda hangi yöne gideceğini nasıl bilecekleri sorulur. Karınca yuvası, ağacın yosunlu şekli gösterilerek, bunun neden böyle olduğunun araştırılması istenir.”*,

Ö-3 kodlu öğretmen; *“Beş farklı ortamda kuzey yıldızını gözlemleyerek not alınız. Aldığınız notlara göre kuzey yıldızının hangi yönü gösterdiğini not ediniz. Ödev süresi bir haftadır.”*,

Ö-11 kodlu öğretmen; “Uygulama ödevi: Bahçe park, tarla vb. alanlarda karınca yuvası, taş-ağaç yosunu gözlemleri istenir. Gece bulutsuz hava kutup yıldızını bulması istenir. Tüm gözlemleri ile ilgili bilgilendirici özet istenir.”

Ö-14 kodlu öğretmen; “Bu kazanımla ilgili çevresel imkanlar da göz önünde bulundurularak “doğa gezisi” yapıp raporlanması şeklinde ödev verirdim. Mümkün değilse bu deneyimi yaşayan insanlarla röportaj yapılmasını isterdim.”,

Ö-17 kodlu öğretmen; “Ders defterlerine konu ile ilgili araştırma yapıp yön bulmada kullanılan yöntemleri yazıp gelmelerini isterdim.”,

Ö-23 kodlu öğretmen; “Ailesi ile beraber gittiği orman gezilerinde ağaç ve karınca yuvalarını fotoğraflayıp yorumlamasını isterdim. Daha sonra bu konuyu araştırmalarını isterdim.”,

Ö-28 kodlu öğretmen; “Gitmiş olduğu bir piknik etkinliğinde yönlerini bulması ve verilen yönde (mesela kuzey veya doğu) gördüklerini resmetmesi veya yazması istenebilir.”,

Ö-29 kodlu öğretmen; “Gözleme dayalı olarak güneşin takip edilmesini istenir. Karınca yuvalarının, ağaçların yosunlu yüzeylerinin ne tarafta olduğu gözlemlenir. Bunun için pusuladan da yararlanılması istenir.”, yanıtlarını vermişlerdir.

“Materyal Hazırlama” kategorisinde değerlendirilen cevaplardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

Ö-24 kodlu öğretmen; “Kartondan bir orman hazırlamalarını ve doğada nelere bakarak yönleri bulabileceğimizi yerleştirmelerini isterdim. (Ağaçların yosunlu tarafı, karınca yuvaları gibi...)” yanıtı vermiştir.

Verilen yanıtlar genel olarak incelendiğinde öğretmenlerin ödev tercihlerinin kazanıma ve işlenen konuya göre değişiklik gösterdiği görülmektedir. Kimi öğretmen aynı kazanımla ilgili, sunum şeklinde ödev vermeyi tercih ederken, kimi öğretmenler araştırma/not alma şeklinde, kimi öğretmenler de materyal hazırlama şeklinde ödevler vermeyi tercih etmektedirler. Sunum ödevleri incelendiğinde öğrencilerin bunu önce araştırmayla destekleyerek elde ettiği bilgileri sınıfta sunum haline getirmeleri istenmektedir. Verilen ödevlerde en göze çarpan yanlardan biri öğrencilerin ödev sürecinde aktif olarak yer almalarının sağlanmasıdır. Bazı durumlarda aile desteğine de başvurulmaktadır. Kimi öğretmenlerin ödev verirken çevresel koşulları da göz önünde bulundurdıkları söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde temalardan elde edilen bulgular doğrultusunda ilkökul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşleri ve tercihlerine yönelik sonuçlar sunulmuş ve tartışılmıştır.

5.1.1. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar ve Tartışma

Bu bölümde, ilkökul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşlerine yönelik sonuçlar sunulmuş ve tartışılmıştır. İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin görüşleri, oluşturulan yedi tema altında incelenmiştir.

“Ödev verip vermeme durumu” temasına ait bulgular incelendiğinde; öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun (%63,3) ödev vermeyi tercih ettiği, bir kısmının ara sıra ödev verdiği (%10), bir kısmının ise ödev vermeyi tercih etmediği (%26,7), ödev verilirken ihtiyaca göre ödevler verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

MEB (2011), tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin öğrencilere her gün ödev verip bunları kontrol etmesinin ödevleri geliştirmenin bir amacı olduğu ortaya koyulmuştur. Acar ve diğerleri (2015), ödevlerin, hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmeme konusunda önemli bir kontrol mekanizması olarak kullanıldığını, ödevlerin öğretim programının değerlendirilmesi konusunda büyük öneme sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Eğitim - öğretim sadece okulda sürdürülen bir süreç değildir. Okul dışında kalan sürenin de verimli bir biçimde geçirilmesini sağlamak için yapılan araştırmalarda ödevler tercih edilmektedir (Şahin ve Altınay, 2008). Kapıkıran ve Kıran (1999), ödev verilmemesi görüşünden çok, ödevlerin öğrencilerin yaş grupları ve öğrenci seviyelerinin dikkate alınarak verilmesinin daha yararlı olacağını ifade etmişlerdir. Baynazoğlu (2018), araştırmasında öğretmenlerin olumlu duygularla ev ödevi verdiğini ve bunu bir görev olarak düşündüklerini ifade eden sonuçlar elde etmiştir. Ancak Calp'a (2011) göre ödevlerin çok sık tercih edilmesinin öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri de yer almaktadır. Ödev yönteminin çok sık tercih

edilmesi durumunda ödevlerin öğrenciler tarafından sıkıcı, bunaltıcı ve gereksiz bir iş olarak görüldüğü ifade edilmiştir. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği söylenebilir. Ev ödevlerinin öğretmenlerin yardımcı materyalleri olduğu ifade edilebilir. Yapılan araştırmalara bakıldığında da öğretmenlerin ödev vermeyi tercih ettiğini gösteren araştırmalar yer almaktadır. Bu araştırmada da öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun ödev vermeyi tercih ettiği görülmektedir.

“Ödevlerin amacı” temasına ait bulgular incelendiğinde; öğrenilenlerin pekiştirilmesi; öğrencileri hayata hazırlaması; öğrencilerin araştırma yapmalarına katkı sağlaması; yaparak-yaşayarak öğrenmesine katkı sağlaması; bilgilerin kalıcı olması; sorumluluk duygusunun gelişmesine katkı sağlaması; sonraki derse hazırlıklı gelmesine katkı sağlaması; gözlem becerilerinin geliştirilmesi; öğrencilerin derste öğrendiklerini günlük hayatta kullanabilmesini sağlaması; kendini ifade etme becerilerine katkı sağlaması; öğrenilen bilgilerin işe yararlılığının öğrenilmesine katkı sağlaması; derste öğrenilmeyen, eksik kalan konuların öğrenilmesi ve sonraki derse hazırlık yapılması amacıyla ev ödevlerinin verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ok (2018), araştırmasında ödevlerin çocuklara sağlayacağı katkılar konusunda “öğrenilenlerin pekişmesi ve kalıcı olması” ve “görev ve sorumluluk bilinci” geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. MEB (2011), ödevlerin okulda öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesine yarayan materyaller olduğunu ifade etmektedir. Yılmaz (2013), öğretmenlerin pekiştirme ve araştırma tarzında ödevler vermesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin işlenen konular ile ilgili pekiştirme ödevleri vermesinin yanı sıra sonraki derslere hazırlık türünde ödevler verildiğini ifade etmiştir. Ilgar (2005), öğrencilerin sorumluluğunun gelecekte işlenecek olan konulara uygun hazırlık yapmak olduğunu ifade etmiştir. Cooper (1994), ev ödevlerinin öğrencilerde sorumluluk duygusunun gelişimine katkı sağladığını dile getirmiştir. Gedik, Altıntaş ve Kaya (2011), amaca uygun ve ilgi çekici konularda ödev seçimi yapılması gerektiğini ve ödevlerin günlük hayatta kullanılacak tarzda ödevler olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Forster (2000), ödevlerin tercih edilmesinin gerekçeleri arasında ev ile okul arasında bağ kurulması olduğunu ifade etmektedir. Ödevler öğrencileri gerçek öğrenme ortamlarına yönlendirebilir. Bu ortamlar sayesinde öğrenilen bilgiler pekiştirilir. Duban (2016), araştırmasında öğretmenlerin, öğrencilerin akademik başarılarına katkı sağlamak ve öğrenilen bilgileri pekiştirmek amacıyla ödev vermeyi tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Kapıkıran ve Kıran (1999), verilecek ödevlerin pekiştirici nitelikte olması gerektiğini belirtmişlerdir. Warton (2001), öğretmenlerin ev ödevlerini akademik

öğrenmeyi teşvik etme, sorumluluk geliştirme, kendi başına öğrenme alışkanlığını kazandırma ve zaman yönetimi kazandırma amaçlarıyla verdiklerini ifade etmiştir. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği söylenebilir. Öğretmenler tarafından öğrencilere çeşitli amaçlarla ev ödevi verilmektedir. Öğretmenlerin hangi amaçla ödev verdiği öğretmenden öğretmene göre değişiklik göstermektedir. Öğretmenlerin ödev vermedeki amaçları göz önüne alındığında çok geniş bir bakış açısına sahip oldukları, farklı amaçlar gözeterek ödevleri tercih ettikleri görülmektedir. Öğretmenler verilen ödevlerin daha çok, öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesine, bu sayede kalıcılığın sağlanmasına, öğrencileri hayata hazırlamasına ve öğrencilerin araştırma becerilerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Alanda yapılan araştırmalar incelendiğinde de farklı amaçlarla ödev verildiğini gösteren sonuçlara ulaşılmıştır.

“Ödev türleri” temasına ait bulgular incelendiğinde; araştırma ve materyal hazırlama türünde ödevler verildiği; sunum hazırlamaya yönelik ödevler verildiği; gözlem türünde ödevler verildiği; iletişim türünde ödevler verildiği; el becerilerinin geliştirilmesine yönelik ödevler verildiği; proje türünde ödevler verildiği; tekrar türünde ödevler verildiği; grup çalışması türünde ödevler verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yılmaz (2013), yaptığı araştırmasında ödev türleriyle ilgili öğretmenlerin araştırma-inceleme ödevleri verdiğini, öğrencilerin araştırma yapabilmesine fırsat verecek ödevleri tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Ok (2018), çalışmasında öğretmenlerin araştırma türünde ödevler verdiklerini ifade etmiştir. Ilgar’a (2005) göre, öğretmenin görevi yaratıcılığa katkı sağlayan ve öğrencileri araştırmaya yönlendiren ev ödevleri verilmesidir. Ayrıca ev ödevi çeşitlerini pratik alıştırmalar, hazırlık ödevleri ve geliştirme ödevleri şeklinde ifade etmiştir. Ersoy ve Anagün (2009), grup çalışmalarında öğrencilerin üzerlerine düşen sorumluluklarını yerine getirmemelerini bir problem olarak görmekte-dirler. Bununla birlikte sorumluluk sahibi öğrencilerin grup ödevlerinde daha az sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Baynazoğlu (2018), ödevlerin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak ve onları mutlu edecek türde olması gerektiğini belirtmiştir. Gürlevik (2006), araştırmasında ödevlerin öğrenilen konunun tekrar ve alıştırmalar yoluyla kalıcılığının sağlanması için gerekli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin ödevleri pekiştirme ve tekrar amaçlı verdiği sonucuna ulaşılmıştır (Yıldırım, 2018; Xu ve Yuan, 2003). Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği ifade edilebilir. Öğretmenlerin ödev türleri tercihinde farklı etmenler

rol oynamaktadır. Bu etmenlerin en başında işlenen konular gelmektedir. İşlenen konulara göre verilen ödev türünün değiştiği söylenebilir. Ayrıca verilen ödev türlerine bakıldığında öğretmenler tarafından farklı becerilerin geliştirilmesine yönelik ödev türlerinin tercih edildiği görülmektedir. Bu araştırmada da farklı araştırmalarda olduğu gibi öğretmenlerin farklı türde ödev vermeyi tercih ettiğini gösteren sonuçlara ulaşılmıştır.

“Ödev verme sıklığı” temasına ait bulgular incelendiğinde; haftada 1-2 kez ödev veren öğretmenlerin çoğunlukta olduğu; bunu haftada 2-3 kez ödev veren; konuya göre ve aylık ödev veren öğretmenler takip ettiği, öğretmenlerin her hafta ödev vermeyi tercih ettiği; ihtiyaca göre ve işlenen konunun durumuna göre verilen ödevlerin sıklığının değişebileceği; öğrencide öğrenme ihtiyacı oluşması durumunda ödev verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Büyüktokatlı, (2009), ödevler verilirken sınıf seviyelerinin ve konunun göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmiştir. Ödevlerin fazla verilmesinin zaman kaybına neden olacağı, bunun yapılmaması gerektiği, ödevlerin daha çok içeriğine ve niteliğine önem verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ok (2018), öğretmenlerin ödev verirken en çok dikkat etmesi gereken noktanın ödevlerin zamanı olduğunu ifade etmiştir. Oluşum (2016), araştırmasında bazı öğretmenlerin fazla ödev verdiğini, bazı öğretmenlerin ise daha az ödev verdiğini gösteren sonuçlara ulaşmıştır. Yılmaz'a (2013) göre, ödevlerin çok sık kullanılması öğrencilere katkıdan çok zarar getirebilir. Bunun sebebi ödevlerin çok verilmesidir. Ödev verilirken öğrencilerin motivasyonlarını geliştirmeye katkı sağlayacak ödevler tercih edilmelidir. Ilgar (2005), öğrenci seviyeleri arttıkça ödevlere ayrılan zamanın önem kazandığını ifade etmiştir. Ödevlerin öğrencilerin akademik seviyelerini belirttiğini, sınıf düzeyi ilerledikçe ödevlerin miktarının arttığını dile getirmiştir. Hayward (2010), bir sınıfa her gün ödev verilmesi gerektiği düşünülüyorsa, öğrencilerin bundan yararlanıp yararlanmadığının belirlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bunun için ödevlerden beklentinin ne olduğunu belirleyen bir plan yapılmasını ve bu plana göre hareket edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği ifade edilebilir. Ödev verme sıklığının öğretmenden öğretmene göre değişiklik gösterdiği görülmektedir. Kimi öğretmenler daha sık ödev vermeyi tercih ederken, kimi öğretmenler de daha seyrek ödev vermeyi tercih etmektedir. Bu hususla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde özellikle ödevlerin sık verilmesinden ziyade ödevlerin niteliğinin ve zamanının göz önünde bulundurulması gerektiğini dikkat çekilmiştir. Doğru zamanda uygun sıklıkta ödev verilmesi gerektiğini gösteren sonuçlar elde edilmiştir.

“Ödevlerin tamamlanma süresi”temasına ait bulgular incelendiğinde; araştırma ödevlerinin tamamlanma süresinin genel olarak 1 hafta ile 1 ay arasında olduğu; günlük verilen ödevlerin genel olarak yarım saati geçmeyecek ödevler olduğu; pekiştirme amacıyla verilen ödevlerin tamamlanma sürelerinin farklı olduğu; araştırma amacıyla verilen ödevlerin tamamlanma sürelerinin farklı olduğu; ödev sürelerinin verilen konuya göre değişiklik gösterebileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yılmaz (2013) araştırmasında, hafta içi verilen ödevlerin daha az olduğunu, haftasonu verilen ödevlerin daha çok araştırma türünde ödevler olduğunu ve her hafta bunun öğretmen tarafından yapıldığını gösteren sonuçlara ulaşmıştır. Büyüktokatlı (2009), ödevlerin istenen kazanımları kazandırabilecek düzeyde olması gerektiğini ve ödevlerin özellikle öğrencileri sosyal yönden engellemeyecek kadar kısa olması gerektiğini ifade etmiştir. MEB (2011) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin hafta içi ödev yapmak için en fazla kullandıkları sürenin 30-59 dakika arasında olduğu ifade edilmiştir. Ilgar (2005), ödevin kısa sürede yapılabilecek şekilde olmasına özen gösterilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kapıkıran ve Kiran (1999), ilköğretimin ilk üç sınıfında tercih edilecek ödevlerin, öğrenciye çalışma alışkanlığı kazandıracak şekilde az miktarda verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği ifade edilebilir. Ödevlerin tamamlanma süresine bakıldığında öğretmenler arasında farklılıklar göze çarpmaktadır. Sınıf düzeyi, ödevin türü, konunun içeriği gibi özelliklerin ödevlerin tamamlanma süresini belirlediği görülmektedir. Öğretmenler ödev için ayrılacak süreyi belirlerken farklı durumları göz önünde bulundurmaktadır. Genel olarak araştırma ödevlerinde daha uzun süre verildiği ancak günlük ödevlerde daha az sürede tamamlanacak ödevler verildiği görülmektedir.

“Ödevlerin kontrol şekli”temasına ait bulgular incelendiğinde; öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%93) ödevleri birebir kontrol ettiği; ödevlerin kontrolünde öğrencilerin ödevlerini sınıfta sunmalarına olanak sağlandığı; ödevlerin kontrolünün sınıfta yapılarak konu tekrarı sağlandığı; ödevlerin takibi için ödev takip çizelgelerinin oluşturulduğu; ödevlerini yapan öğrencilere yönelik sembolik pekiştiriciler kullanıldığı; ödevlerini yapan öğrencilere sorumluluk verilerek diğer öğrencilerin bundan örnek almalarının sağlandığı; ödevini eksik yapan öğrenciler için akran desteği sağlandığı; ödevlerini eksik yapan öğrencilere yönelik eksiklerinin tamamlanması için ek süre verildiği; ödevlerini yapmayan öğrencilere yönelik aileyle iletişime geçildiği ve eksiklikler konusunda ailelere bilgi verildiği, sonuçlarına ulaşılmıştır.

Corno ve Xu'ya (2004) göre, öğrenciler üzerinde denetimi artırabilmek için öğretmenler ile aileler arasında işbirliğine ihtiyaç duyulur. Aileler çocukların ödevleriyle ilgili zaman denetimi, dikkat ve motivasyon konusunda çocuklarına destek olmalıdır. Ok (2018), araştırmasında öğretmenlerin ödevleri kontrol ederken öğrencinin ödevi kendisinin yapmasına, eksik olan ödevlerde öğrencilere ödevleri tekrar anlattığına, ödevlerini yapan öğrencilere olumlu dönütler vermeye dikkat ettikleri sonuçlarına ulaşmıştır. Gürlevik (2006) araştırmasında, öğretmenlerin dörtte üçünün ödevleri kısa sürede kontrol ettiğini, ödevleri değerlendirip eksik ve iyi taraflarını belirttikleri sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerin ödevlerini tek tek kontrol ettiğini, hatalarını düzeltildiğini, bazı durumlarda zaman yetersizliği nedeniyle ödevleri kontrol edemediklerini ifade etmiştir. Yapıcı'ya (1995) göre, ödevlere pekiştiriciler verilebilir. İstenen biçimde yapılan ödevler panoda sergilenebilir, öğrencilerin sunum yapmaları istenebilir, güzel yapılan ödevlerin örnek olarak gösterilmesi diğer öğrencilerin ödevlere olan ilgisine katkı sağlar. MEB (2011), tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin verdikleri ödevleri kontrol ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği ifade edilebilir. Ödev sürecinde ödev verilmesi kadar kontrol edilmesinin de oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu verdikleri ödevleri kontrol ettiğini belirtmiştir. Yapılan araştırma sonuçları göz önüne alındığında ödevlerin uygun bir şekilde kontrol edilmesinin öğrenciler üzerinde olumlu bir algı yarattığı ifade edilmiştir. Ödev kontrol sürecinde ailelerin de sürece dahil edilmesinin önemli olduğu ifade edilmektedir. Öğrenciler üzerinde denetimi sağlayabilmek için aileyle iletişime geçilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde öğretmenlerin genel olarak bazı aksaklıklar olsa da ödevleri kontrol ettiğini gösteren sonuçlara ulaşılmıştır.

“Ödev uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunlar” temasına ait bulgular incelendiğinde; ailelerin ödev sürecine yeteri kadar katkı sağlamaması; materyal temini konusunda sıkıntılar yaşanması; ödevlerin öğrenciler tarafından yeterince anlaşılabilmesi; ödevleri ailelerin yapması; öğrencilerin zamanı doğru yönetememesi; ödevlerin öğrenciler tarafından önemsenmemesi; ailelerin ödev sürecinde çocuklarını yanlış yönlendirmesi; ödevlerin sorumluluk olarak görülmemesi; ödevlerin özensiz yapılması; ailelerin akademik düzeylerinin yetersiz olması; sınıf mevcutlarının kalabalık olmasından dolayı ödev kontrolleri sırasında zaman kaybının yaşanması; ödevlerin unutulması gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Ok (2018), araştırmasında ödev üzerinde ailenin etkisinin oldukça fazla olduğunu, ödevi kontrol etme boyutunda ailenin destek sağlaması gerektiği bazı durumlarda velilerin ödevleri kendisi yaptığı sonucuna ulaşmıştır. Xu (2010)'a göre, aileler çocukların ev ödevlerine karşı olumlu tutum geliştirmelerine yardımcı olabilir. Yılmaz'a (2013) göre, öğrencilere verilen ödevler açık ve net olmalıdır. Ev ödevleri öğrencilerin anlayabileceği şekilde olmalı ve ev ödevleri verilirken ilgili yönergelerin açık ve net bir biçimde verilmesi gerekmektedir. Ayrıca öğretmenler ödev sürecinde velilerin öğrencilere yardım etme noktasında isteksiz davranışlar sergilediklerini ve öğrencilerin zor ödevleri başkalarına yaptırdıklarını belirtmiştir. Gürlevik (2006), araştırmasında çalışmaya katılan öğretmenlerin dörtte üçüne yakınının öğrencilere ödevleri nasıl yapacaklarına ilişkin açıklama yaptıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin, ödevlerin yapılmaması durumunda aileleri bilgilendirdikleri sonucu elde edilmiştir. Ayrıca ödevlerin öğrenciler tarafından önemsenmemesinin öğrenme kayıplarına neden olduğu ifade edilmiştir. Yapıcı (1995), öğretmenlerin ne amaçla ödev verdiğini, ödevlerin öğrenciye ne kazandıracakının açıklanması gerektiğini, ailelere de ödevin öneminin anlatılması gerektiğini ifade etmiştir. Ailelerin ödevlerin ne amaçla verildiğini bilmeleri ödev etkinliklerinden yüksek verim alınması noktasında önemlidir.

McEwan (1998), öğretmenlerin son anda ödev vermesinin doğru olmadığını ifade etmiştir. Son anda verilen ödev, öğrenciler tarafından net anlaşılamayacak olup, öğrencilerde kafa karışıklığına sebep olacaktır. Ödevlerin nasıl verilmesi gerektiği konusu ödevlerin niteliği kadar önemlidir. Ödevin verilmesinde belli kurallara dikkat edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Oluşum (2016) araştırmasında, öğrencilerin zaman konusunda sıkıntı çektiklerini bu yüzden öğretmenler tarafından daha az ödev verildiğini gösteren sonuçları ortaya koymuştur. MEB (2011) tarafından yapılan araştırmada, veli ilgisizliğinin en temel sorunların başında geldiği, çevre şartları nedeniyle öğrencilerin materyal temini konusunda sıkıntı yaşadığı, velilerin eğitim seviyesinin düşük olduğunu ifade eden sonuçlar ortaya koyulmuştur. Ilgar (2005), anne babaların çocuklarının yerine ödev yapmasının çocukların çalışma alışkanlıklarını ve sorumluluklarının gelişimini engellediğini ifade etmiştir. Ayrıca ev ödevinin amacının öğrencilere net bir biçimde açıklanması gerektiğini ve ödevlerin hangi amaçla verildiğini bilmenin ödevlerin bilinçli bir şekilde yapılmasını sağlayacağını dile getirmiştir. Hayward'a (2010) göre, ödevlerin öğrenciler tarafından ilgi çekici bulunmaması durumunda ailelerin de ödev sürecine katılacağı ödevler verilmesi gerekir. Güneş'e (2014) göre, aileler okuldaki sürece destek sağlamak amacıyla çocuklarına daha

çok vakit ayırmak zorundadır. Ailelerin bu süreçte etkin olarak yer almaları çocuklara olumlu anlamda katkı sağlamak ve başarılarını pozitif yönde etkilemektedir. Dempsey, Battiato, Walker, Reed, DeJong ve Jones'a göre (2001), öğretmenler aileleri ödev sürecine dâhil etmelidir. Çünkü aileler de kendilerinin ev ödevleri sürecine katılmaları gerektiğine inanmakta ve sürece katılmalarının öğrenciler üzerinde olumlu bir etki yaratacağını düşünmektedirler. Cooper ve diğerleri (2006), ailenin çocukları desteklemesi ve onlara övgü dolu sözler söylemesi halinde öğrencilerin başarılarına olumlu yönde katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir. Gedik ve diğerleri (2011), verilen ödevlerde sürenin doğru bir şekilde ayarlanması gerektiğini, verilen ödevlerin yetiştirilememesi durumunda bu durumun vakit kaybına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği ifade edilebilir. Ödev sürecinde yaşanan sorunlara bakıldığında öğretmenler tarafından farklı sorunlar ortaya konmuştur. Bu sorunlar arasında özellikle aile ile alakalı sorunlar daha fazla ön plana çıkmaktadır. Yapılan araştırmalarda da ailelerin ödev sürecine katkı sağlaması gerektiğini ifade eden sonuçlara ulaşılmıştır. Ödev sürecinde öğretmen, aile ve öğrenci arasında olumlu bir iletişim kurulmalıdır. Bu etkileşimin çeşitli nedenlerle kurulamaması durumunda ödev sürecinde bazı sorunlar yaşandığı görülmektedir. Ödev sürecinde yaşanan sorunların bir diğer boyutunun ise öğrenciden kaynaklı problemler olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ödevleri sorumluluk olarak görmemesi, zamana uygun olarak ödev yapmaması, ödevleri özensiz yapması gibi sorunlar ödev sürecinde karşılaşılan sorunlar arasında yer almaktadır. Ödev sürecinin istenen şekilde sürdürülebilmesi için bu sorunların giderilmesi gerektiğini söylenebilir. Bu konuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, bu sorunların çözümlenmesi durumunda ödev sürecinin daha verimli bir şekilde sürdürülebileceğini gösteren sonuçlar ortaya koyulmuştur.

5.1.2. İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Tercihlerine Yönelik Sonuçlar ve Tartışma

İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarına ilişkin tercihlerine yönelik ortaya çıkan temalar değerlendirildiğinde;

“*Sunum*” temasına ait bulgular incelendiğinde; belirlenen kazanımlara yönelik öğretmenler tarafından verilen ödevlerde en sık tercih edilen yöntemin “*sunum*” yöntemi olduğu; sunum yöntemiyle ilgili ödevlerin araştırmalarla desteklendiği; sunumun genel olarak elde edilen bilgilerin sınıfta paylaşımı şeklinde olduğu; sunum ödevlerinde grup çalışmalarına

önem verildiği; sunumların canlandırma ve drama ile desteklendiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yuladur ve Doğan (2009) araştırmasında, sunum yönteminin derslerde kullanılan bir yöntem olduğunu ancak ödevlerini eksik ya da hatalı yapanların sunum esnasında zorlandıkları ve sorulan sorulara yanıt vermekte güçlük çektiklerini tespit etmişlerdir. Öğretim etkinliklerinde grup çalışmasının tercih edilmesi düz anlatımdan daha fazla etki yapmaktadır (Özdemir ve Bilicioğlu, 2004).

Akdağ ve Tok (2008), geleneksel öğretim yerine sunum yönteminin kullanılmasının öğrenciler üzerinde pozitif etki yarattığını gösteren sonuçlara ulaşmışlardır. Yarı drama yönteminin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu bir etkisi vardır. Drama yönteminin derslerde kullanılması öğretim faaliyetlerini olumlu yönde desteklemektedir (Ulubey ve Toraman, 2015). Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği ifade edilebilir. Öğrencilerin bir konuyla alakalı sunum yapabilmesi için bir süreç gereklidir. Bu süreçte öğrenciler araştırma sonuçlarından elde ettiği bilgileri uygun bir hale getirerek bunları sınıf ortamında sunmaktadır. Ayrıca bu tarz ödevlerde bireysel ödevlerin yanında grup çalışmalarına da yer verildiği ve sunumların drama gibi yöntemlerle desteklendiği görülmektedir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında geleneksel yöntem yerine kullanılan bu yöntemlerin öğrenciler üzerinde olumlu etki yarattığını gösteren sonuçlar elde edilmiştir.

“Araştırma/not alma” temasına ait bulgular incelendiğinde; belirlenen kazanımlara yönelik öğretmenler tarafından ikinci en sık tercih edilen yöntemin **“araştırma/not alma”** yöntemi olduğu; araştırma sonuçlarının yazıya dökülmesinin istendiği; araştırma yaparken farklı kaynaklardan yararlanılmasının istendiği; gezi-gözlem türünde ödevler verildiği; araştırma ödevlerine aile desteğinin sağlanmasına yönelik ödevler verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Garipağaoğlu (2001), gezi-gözlem yönteminin öğretim sürecinde çok önemli bir yöntem olduğunu vurgulamıştır. Gezi-gözlem sayesinde öğrencilerin çevresini daha iyi algıladıkları, çevrede olan bitenler hakkında daha detaylı inceleme yapabildikleri için bu yöntemin öğretim sürecinde kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Özer (2014), çalışmasında velilerin araştırma ödevlerine yönelik bilgilendirilmesi gerektiğini, araştırma ödevlerinde öğrencilerin zevk alacağı türde ödevler tercih edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Araştırma ödevlerinin bazen öğrenciler tarafından yanlış anlaşıldığı söylenebilir. Bu konuda Arslan (2013), yapmış olduğu çalışmasında öğrencilerin araştırma denildiği

zaman akıllarına sadece internet ve ansiklopedilerin geldiğini belirtmiştir. Araştırma yapılırken dergiler, gazeteler, kitaplar ve hatta insanlar gibi farklı kaynakların da göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmiştir. Kumandaş ve Kutlu'ya (2010) göre, öğrencilerin ödev yaparken farklı kaynaklardan araştırma yapması başarı üzerinde olumlu etki yaratmaktadır. Büyüköztürk (1999), öğretmenlerin görevlerinden birinin öğrencilere araştırma becerisi kazandırmak olduğunu ifade etmiştir. Ancak yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin öğrencilere bu beceriyi kazandırmak istediklerini ifade etmelerine rağmen öğretmenlerin bu beceriye yeterince sahip olmadıklarını gösteren sonuçlar da elde etmiştir. Öğretmenler öğrencilerin araştırma konusunda yeterli becerilere sahip olması için öğretmenlerin de bu beceriyi kazanması gerektiği söylenebilir. Carr(2013), öğretmenlerin araştırma temelli öğrenme stratejilerini ders ortamında uyguladıkları zaman öğrencilerin ev ödevinin önemini daha iyi anlayacağını, faydalı bir öğrenme ortamı oluşturulabileceğini ifade etmiştir. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösteren sonuçlar olduğu ifade edilebilir. Araştırmaya yönelik verilecek ödevlerin öğrencilere birçok yönden katkı sağlayacağı ifade edilebilir. Araştırma sürecinde öğrenciler farklı öğrenme metotları keşfetme, bilgiye farklı kaynaklardan ulaşma, elde edilen bilgilerin zihin süreçlerinden geçirilmesi gibi süreçte aktif yer alabileceği farklı beceriler edinebilir. Bu da öz düzenleme konusunda öğrencilerin kendilerini geliştirmesine bir fırsat sağlayabilir. Öz düzenleme sürecinde öğrenciler her zaman daha aktif bir rol sergilerler ve sahip oldukları yeteneklerin farkında olurlar. Bunların gerçekleşmesi için ödev sürecinde araştırmaya yönelik ödevlere daha fazla yer verilebilir. Yapılan çalışmalarda da araştırmaya yönelik verilecek ödevlerin öğrencilere sağladığı katkılar ifade edilmiştir.

“Materyal Hazırlama” temasına ait bulgular incelendiğinde; belirlenen kazanımlara yönelik **“Materyal hazırlama”** ile ilgili verilen ödevlerin işlenen konuya ve kazanıma göre değişiklik gösterebildiği; materyal hazırlama ödevlerinde öğrencilerin el becerilerini geliştirmeye yönelik ödevler verildiği sonuçlara ulaşılmıştır.

Özkurt (2017), materyal tasarımı becerilerinin artmasının öz yeterlik düzeyini artırdığını belirtmiştir. Koç (2011), araştırmasında materyal kullanımının kalıcılığa katkı sağladığını, görsel anlamda çeşitlilik ortaya çıkardığını ifade etmiştir. Tokgöz ve Taşkın (2015), işlenen konuların kalıcılığının sağlanması ve öğrenci motivasyonlarının sağlanması için öğretim materyali kullanımının önemine dikkat çekmişlerdir. Öğretmenlerin işlenen konuyu somutlaştırmak amacıyla öğretim materyalleri kullandıklarını gösteren sonuçlar elde

edilmiştir. Şahin'e (2014) göre, öğrencilerin ilgisini ve dikkatini derslere yoğunlaştırmak, bilgileri somutlaştırmak, güdülenmeyi sağlamak amacıyla derslerde öğretim materyalleri kullanılabilir. Fidan (2008), derslerde materyal kullanımının öğretim sürecinin verimini artıracakını ifade etmiştir. Materyal kullanılarak yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerinin çocuklar üzerinde daha büyük bir etki bıraktığını, öğrencilerin derse olan ilgilerini artırdığını, derslere daha etkin bir şekilde katılım sağlandığını ifade etmiştir. Yeşilyurt (2007) araştırmasında, derslerde materyal kullanımının öğretmen boyutu üzerinde de durmuştur. Materyallerin etkili ve verimli bir biçimde kullanılmasının hem eğitim-öğretim sürecini olumlu etkileyeceğini hem de bu süreçte öğretmenin önemini daha da artıracakını ifade etmiştir. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde araştırma sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği ifade edilebilir. Materyal ödevleri işlenen konulara göre öğretmenler tarafından tercih edilmektedir. Bu süreçte öğrencinin ortaya somut bir ürün ortaya çıkarması amaçlanmaktadır. Materyal hazırlama ödevlerinin öğrencilerin hem zihinsel hem de psikomotor becerilerine katkı sağladığı ifade edilebilir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde materyal hazırlama türünde verilen ödevlerin öğrencilere sağladığı katkıları gösteren sonuçlara ulaşılmıştır.

Tüm bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde; “İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar” başlığı altında yer alan “Ödev Türleri” temasında öğretmenlerin daha çok araştırma, gözlem ve sunuma yönelik ödevler verdiği tespit edilmiştir. “İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Tercihlerine Yönelik Sonuçlar” başlığı altında belirlenen kazanımlara yönelik verilen yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin daha çok “sunum” ve “araştırma” türünde ödevler vermeyi tercih ettiği görülmektedir. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde öğretmenlerin görüşleri ve tercihleri arasında anlamlı bir tutarlılık olduğu söylenebilir. Yapılan bu araştırmada öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde daha çok araştırma, sunum ve gözlem gibi öğrencilerin süreçte aktif olarak yer alacağı ödevleri tercih ettiği görülmüştür.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonuçlarına dayalı öneriler ve gelecek araştırmalara dayalı önerilerde bulunulmuştur.

5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

Görüşme sonucunda elde edilen veriler dikkate alındığında araştırma sonuçlarına dayanarak yapılan öneriler:

- Ödev verirken öğrencilerin yaş grubu, ilgi ve ihtiyaçları göz önüne alınabilir.
- Ödev verirken ödevlerin açıklanmasına daha çok dikkat edilebilir ve ödevlerin daha iyi anlaşılması sağlanabilir.
- Ailelerin ödev sürecine dâhil edilmesi gereken durumlarda ödevlerden aileler de haberdar edilebilir ve ailelerin de ödev sürecine daha aktif katılımı sağlanabilir.
- Ödevlerde yönergeler hazırlanabilir ve öğrencilere yol gösterici bilgilere bu yönergelerde yer verilebilir.
- Öğrencilere zamanı kullanma becerisiyle ilgili çalışmalar yaptırılabilir.
- Öğretmenler, öğrencilerin yaratıcılık yönünü ortaya çıkaran ödevler verebilir.
- Ödevler verilirken yaşanan çevrenin özelliklerinedaha fazla dikkat edilebilir.
- Öğrencilerin kendini ifade etmesi, her öğrencinin grubun bir parçası olduğunu hissetmesi, özgüven duygusunun gelişmesi, işbölümü yapabilmesi ve liderlik yönünü geliştirebilmesi açısından grup çalışmaları gerektiren ödevler verilebilir.
- Ödevlerin yararları konusunda öğrencilere daha fazla bilgi verilebilir ve ödevleri yapmanın onların sorumluluğu olduğu öğrencilere daha fazla hissettirilebilir.
- Ödevler seçilirken öğrencilerin ilgisini çekebileceği konulara daha fazla ağırlık verilebilir.
- Ödevlerin kontrol sürecinde öğrencilere dönüt verilerek, eksiklerini fark etmeleri sağlanabilir.
- Ödevlerini eksik yapan ya da yapmama konusunda ısrar eden öğrencilere yönelik aile ziyaretleri yapılarak hem ailenin hem de öğrencinin sürece dahil edilmesi sağlanabilir.
- Öğretmenler, araştırma ödevlerine daha fazla ağırlık vererek öğrencilerin kütüphane, kitap ve dergiler gibi farklı kaynakları kullanma konusundaki becerilerini geliştirmesi sağlanabilir.
- Öğretmenler her öğrenciye aynı ödevi vermek yerine farklı seçenekler sunup, öğrencilerin ilgisine yönelik ödevleri seçmeleri konusunda fırsat sağlayabilir.

5.2.2. Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

- İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde ev ödevi uygulamalarının ilişkin görüşlerine yönelik yapılan bu araştırma farklı derslerle de yapılabilir.
- Nitel yöntemin kullanıldığı bu araştırma nicel yöntemlerle de desteklenebilir.
- Ev ödevlerine yönelik yapılan bu araştırma öğrenci ve veli görüşlerine yönelik olarak da yapılabilir.
- Yapılan araştırmalar incelendiğinde; şimdiye kadar yapılan araştırmaların genel olarak ödevlerin akademik başarıya etkisi üzerine yapıldığı görölmektedir. İleride yapılacak araştırmalarda ödevlerin farklı becerilere etkisi de incelenebilir.
- Ev ödevlerinin öz düzenleme becerisiyle olan ilişkisine yönelik araştırma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Acar, E., Ersoy, E., Eser, N. ve Vural, A. R. (2015). İlkokul 2.sınıf matematik dersi kapsamında verilen ev ödevlerinin incelenmesi. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 30(2), 47-85. Erişim adresi: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/buje/article/view/5000177872/5000159705>
- Akbaba, A. ve Tüzemen, M. (2015). İlkokul 1. 2. ve 3. sınıflarda ödev vermenin pedagojik boyutunun ilgili öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 32, 119-138. doi: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2716>
- Akdağ, M. ve Tok, H. (2008). Geleneksel öğretim ile powerpoint sunum destekli öğretimin öğrenci erişimine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 29-34. Erişim Adresi: <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/viewFile/684/134>
- Aksu, D. (2018). Öğrenme-öğretme sürecinde ev ödevi: Hong Kong örneği. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 2(4), 66-79. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/617967>
- Arslan, A. (2013). Türkçe öğretmenlerinin proje ve performans ödevleri ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 11-22. Erişim adresi: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423875301.pdf>
- Arslanhan, Ş. (2013). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin öğrenme stilleri ile ödev stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*(Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 370508).
- Atlı, S. (2012). *4. sınıf fen ve teknoloji dersinde ev ödevlerinin öğrencilerin kavram öğrenme düzeylerine, akademik başarılarına ve ev ödevlerine yönelik tutumlarına etkisi*(Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 323619).
- Avcı, K. E. ve Kayabaşı, K. E. (2018). Hayat bilgisi dersi öğretim programlarının amaçlarındaki değerlerin içerik analizi (1936-2018). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 27-56. Erişim adresi: <http://ded.dem.org.tr/gorsel/pdf/ded-35-makale-2.pdf>

- Aykaç, N. (2011). Hayat bilgisi dersi öğretim programında kullanılan yöntem ve tekniklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Sinop ili örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 113-126. Erişim adresi: http://www.kefdergi.com/pdf/19_1/19_1_9.pdf
- Balli, S. J., Demo, D. H. ve Wedman, J. F. (1998). Family involvement with children's homework: An intervention in the middle grades. *Family Relations*, 47, 149-157. Erişim adresi: https://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/D_Demo_Family_1998.pdf
- Batman, K.A. (2018). Parental Views Regarding Homework. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(25), 150-171. doi: 10.29329/mjer.2018.153.9
- Baynazoğlu, L. (2018). Sınıf öğretmenlerinin ev ödevleri hakkında görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(221),51-71. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/658529>
- Bektaş, M. (2007). *Hayat bilgisi dersinde ailelerin çoklu zekâ kuramı hakkında bilgilendirilme biçimlerinin ve öğrencilerin farklı baskın zekâ gruplarında yer almalarının proje başarıları ve tutumlarına etkisi* (Doktora tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 207027).
- Bempechat, J. (2004).The motivational benefits of homework: a social-cognitive perspective. *Theory Into Practice*, 43(3), 189-196. doi: 10.1207/s15430421tip4303_4
- Binbaşoğlu, C. (2003). *Hayat bilgisi öğretimi*(Birinci baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bora, A. (2018). *Çevrimiçi ödev uygulamalarının ilkökul 4.sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına ve ödevle ilişkin tutumlarına etkisi*(Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 505797).
- Bozkurt, S., Aslanargun, E., Akin, S. ve Kılıç, A. (2014). İlköğretim uygulanan proje ve performans ödevlerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 18, 157-173. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/411561>
- Büyüköztürk, Ş. (1999). İlköğretim okulu öğretmenlerinin araştırma yeterlilikleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18, 257-269. Erişim adresi: <http://www.kuey.net/index.php/kuey/article/view/604>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, E., Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Büyüktokatlı, N. (2009). *İlköğretimde ev ödevi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 234842).
- Cabı, E. (2009). *Öz düzenlemeye dayalı karma öğrenimin öğrenci başarısı ve motivasyonuna etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 278312).
- Calp, Ş. (2011). *İlköğretimde ev ödevi: beşinci sınıf öğrencilerinin algıları*. 5. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresinde sunulan sözlü bildiri, Gazi Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/261064>
- Carr, S. N. (2013). Increasing the effectiveness of homework for all learners in the inclusive classroom. *School Community Journal*, 23(1), 169-182. Erişim adresi: <http://www.adi.org/journal/2013ss/carrspring2013.pdf>
- Cooper, H. (1989). *Homework*. White Plains, NY: Longman.
- Cooper, H. (1989). *Synthesis of research on homework*. *Educational Leadership*, 47(3), 85-91. Erişim adresi: <https://pdfs.semanticscholar.org/479a/d93fad486fde6309637e7334fa91525024da.pdf>
- Cooper, H. (1994). *Homework research and policy: A Review of the Literature*.
- Cooper, H., Robinson, J. C. ve Patall, E. A. (2006). Does homework improve academic achievement? A synthesis of research, 1987-2003. *Review of Educational Research*, 76(1), 1-62. Erişim adresi: <https://classtap.pbworks.com/f/Does+Homework+Improve+Achievement.pdf>
- Corno, L. ve Xu, J. (2004). Doing homework as the job of childhood. *Theory into Practice*, 43(3), 227-233. doi: 10.1353/tip.2004.0032
- Costa, M., Cardoso, P. A., Lacerda, C., Lopes, A. ve Gomes, C. (2016). Homework in primary education from the perspective of teachers and pupils. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 217, 139-148. doi: 10.1016/j.sbspro.2016.02.047
- Creswell, J. W., Hanson, W. E., Clark Plano, V. L. ve Morales, A. (2007). Qualitative research designs: selection and implementation. *The Counseling Psychologist*, 35, 236-264. <https://doi.org/10.1177/0011000006287390>

- Çiltaş, A. (2011). Eğitimde öz-düzenleme öğretiminin önemi üzerine bir çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 1-11. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/181751>
- Demir, K. M. ve Budak, H. (2016). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin öz düzenleme, motivasyon, biliş üstü becerileri ile matematik dersi başarılarının arasındaki ilişki. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 41,30-41. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/431975>
- Dempsey, V. K., Battiatto, C. A., Walker, T. M. J., Reed, P. R., DeJong, M. J. ve Jones, P. K. (2001). Parental involvement in homework. *Educational Psychologist*, 36(3), 195-209. Erişim adresi: <https://pdfs.semanticscholar.org/bf02/276fa7118ec3ca0090e91600b2de265a1af4.pdf>
- Duban, N. (2016). Sınıf öğretmenlerinin ev ödevleri hakkındaki görüşleri. *International Journal Of Education Technology and Scientific Researches*, 1, 55-67. Erişim adresi: <http://www.ijetsar.com/download/article-file/298261>
- Eğitim ve Ötesi, (2014, 2 Ağustos). Ev ödevi gerekli midir? Erişim adresi: <http://www.egitimveotesi.com/anasayfa/page.aspx?ev-odevi-gerekli-midir>
- Eker, C. ve Arsal, Z. (2014). Öz düzenleme stratejileri öğretimi sürecinde ders günlükleri kullanmanın öz düzenleme stratejileri öğretime etkisi. *Z. Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 2(1), 80-93. Erişim adresi: <http://ebd.beun.edu.tr/index.php/KEBD/article/view/45>
- Ektem, S. I. ve Yıldız, B. S. (2017). İngilizce ev ödevlerine yönelik öğretmen görüşleri. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(3), 78-91. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/cusosbil/issue/33225/369724>
- Eriştir, B. D. S., Kuzu, A., Yurdakul, K. I., Akbulut, Y. ve Kurt, A.A. (Ed.). (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Ersoy, A. ve Anagün. S. Ş. (2009). Sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersi ödev sürecine ilişkin görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3(1), 58-79. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/balikesirnef/issue/3368/46494>

- Fidan, K. N. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim* 1(1), 48-61. Erişim adresi: <https://keg.aku.edu.tr/arsiv/c1s1/c1s1m4.pdf>
- Forster, K. (2000). Sydney, homework: a bridge too far?. *Issues In Educational Research*, 10(1), 21-37. Erişim adresi: <http://iier.org.au/iier10/forster.html>
- Garipağaoğlu, N. (2001). Gezi -gözlem metodunun coğrafya eğitimi ve öğretimindeki yeri (die rolle der expeditionellen methode im geographie - unterricht). *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2(3), 13-30. Erişim adresi: <http://dspace.marmara.edu.tr/handle/11424/2424>
- Gedik, N., Altıntaş, E. ve Kaya, H. (2011). Fen ve teknoloji dersinde verilen ev ödevleri hakkında öğrenci görüşleri. *Journal Of European Education*, 1(1), 6-13. Erişim adresi: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423906193.pdf>
- Gettinger, M. ve Seibert, K. J. (2002). Contributions of study skills to academic competence. *School Psychology Review*, 31(3), 350-365. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/242114282_Contributions_of_Study_Skills_to_Academic_Competence
- Grodner, A. ve Rupp, N. (2013). The role of homework in student learning outcomes: Evidence from a field experiment. *Journal of Economic Education*, 44(2), 93-109. doi: <https://doi.org/10.1080/00220485.2013.770334>
- Güneş, F. (2014). Eğitimde ödev tartışmaları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1-25. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/43659>
- Gürlevik, G. (2006). Ortaöğretim matematik derslerinde ev ödevlerine yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri (Ankara ili Çankaya ilçesi örneği)(Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 206924).
- Güven, S. (Ed.). ve Kaymakçı, S. (2016). *Hayat bilgisi öğretimi*. Pegem Akademi: Ankara.
- Güven, S. ve Püsküllü, A. M. (2017). Hayat bilgisi ders kitapları ile ilgili yapılan çalışmaların içerik analizi. *The Journal of International Lingual, Social Educational Science*, 3(2), 75-86. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/383959>
- Hayward, J. M. (2010). *The effects of homework on student achievement*, Master's Theses. State University Department Of Education, New York.

- Hizmetçi, S. (2007). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin ödev stilleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*(Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 206414).
- Hong, E., Milgram, M. R. ve Rowell, L. L. (2004). Homework motivation and preference: a learner-centered homework approach. *Theory Into Practise*, 43(3), 197-204. doi: 10.1353/tip.2004.0036
- Hong, E., Peng, Y. ve Rowell, L. L. (2009). Homework self-regulation: Grade, gender, and achievement-level differences. *Learning and Individual Differences* 19(2), 269–276. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.lindif.2008.11.009>
- İlgar, Ş. (2005). Ev ödevlerinin öğrenci eğitimi açısından önemi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 1*, 119-134. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/93042>
- İlkokul Yönetmeliği. (1987, 27 Ağustos). *Resmi Gazete* (Sayı: 19557). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/19557.pdf>
- Kapıkıran, Ş. ve Kıran, H. (1999). Ev ödevinin öğrencinin akademik başarısına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 5*, 54-60. Erişim adresi: <http://pauegitimdergi.pau.edu.tr/DergiTamDetay.aspx?ID=317&Detay=Ozet>
- Kaplan, G. (2018). *Ortaokul öğrencilerine verilen matematik ödevleri hakkında öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 517127).
- Kauffman, D. F. (2004). Self-regulated learning in web-based environments: Instructional tools designed to facilitate cognitive strategy use, metacognitive processing and motivational beliefs. *Journal of Educational Computing Research*, 30(1-2), 139–161. doi: <https://doi.org/10.2190/AX2D-Y9VM-V7PX-0TAD>
- Kazmierzak, K. S. (1994). Current wisdom on homework and the effectiveness of a homework checking system. *Indiana University at South Bend E/S 591 Exit Research Project*. 1-36. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED371868.pdf>
- Kılıç, Ç. ve Tanrıseven, I. (2007). Öz düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlar ile standart olmayan sözel problem çözme arasındaki ilişkiler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(1)*, 167-180. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/16822>

- Koç, E. (2016). Nitel Araştırmalarda Geçerlik Ve Güvenirlik. M. Y. Özden ve L. Durdu (Editörler), Eğitimde üretim tabanlı çalışmalar için nitel araştırma yöntemleri içinde (149-165). Ankara: AnıYayıncılık.
- Koç, H. H. (2011). *İlköğretim görsel sanatlar eğitimi dersi öğretmenlerinin materyal kullanımına ilişkin görüşleri*(Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 290759).
- Kumandaş, H. ve Kutlu, Ö. (2010). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin performans görevlerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörler. *İlköğretim Online*, 9(2), 714-722. Erişim adresi: <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/1814/1651>
- Küçükahmet, L. (2002). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kütükte, Z. (2010). *İlköğretim öğretmenlerinin performans ve proje ödevlerine ilişkin algı görüş ve uygulama durumları* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 264556).
- McEwan, E.K. (1998). *Ödevimi köpekler kaptı*. Ankara: HYB yayıncılık.
- MEB.(2011). İlköğretim Okullarındaki (1-5. Sınıf) Ev Ödev Uygulamalarının Değerlendirilmesi Araştırması. *Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı*, 2011, Ankara. https://www.meb.gov.tr/earged/earged/ilk_ok_odev_uyg_deg.pdfadresinden indirilmiştir.
- MEB. (2018). *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 1, 2 ve 3. sınıflar)*. Ankara. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=326> adresinden 10.03.2019 tarihinde indirilmiştir.
- Milbourne, A. L. ve Haury, L. D. (1999). Why is homework important. *Section 1: Questions and Answers*, 6(2), 11-12. Erişim adresi: https://www.academia.edu/1770264/Why_is_Homework_Important
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook. (2nd ed)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (2014, 26 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 29072). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140726-4.htm>

- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973, 24 Haziran). *Resmi Gazete* (Sayı: 14574). Erişim adresi:<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>
- Ok, M. (2018). *Öğretmen, öğrenci ve velilerin ev ödevlerine yükledikleri anlamların incelenmesi*(Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 506206).
- Oluşum, B. (2016). *4. sınıf Türkçe dersinde verilen ev ödevlerinin incelenmesi*(Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 418198).
- Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik. (1989, 8 Kasım). *Resmi Gazete* (Sayı: 20336). Erişim adresi:<http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/20336.pdf>
- Öcal, S. (2009). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ev ödevlerine yönelik tutumlarının oluşmasında ailelerin ve öğretmenlerin rolü* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 253866).
- Özben, G. B. (2006). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerin fen bilgisi dersindeki başarılarına ev ödevi çalışmalarının etkisi*(Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 187650).
- Özdemir, Ş. A. ve Bilicioğlu, B. (2004). Rekabetli grup çalışmasının matematik başarısına etkisi.*Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 19*, 95-106. Erişim adresi: <http://hdl.handle.net/11424/3262>
- Özer, B. ve Öcal, S. (2013). Sınıf öğretmenlerinin ev ödevlerine yönelik uygulamalarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi.*Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 2(1), 133-149.* Erişim adresi: http://www.tekedergisi.com/Makaleler/435475008_6%C3%B6zer.pdf
- Özer, Ü. (2014). *İlköğretim öğrencilerinin araştırma becerilerinin veli bakış açısıyla değerlendirilmesi*(Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 377639).
- Özkurt, F. M. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlilik algıları ile öğretim teknolojileri ve materyal tasarım becerileri arasındaki ilişki*(Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 493117).

- Öztürk, C., Acun, İ., Akengin, H., Ata, B., Baysal, N., Demircioğlu, İ., Doğanay, A., Gültekin, M., Kabapınar, Y., Karabağ, G., Tekindal, S., Yanpar, T., Yaşar, Ş., ve Yel, S. (2007). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Paulu, N. ve Perkinson, K. (1995). Helping your child with homework. *Washington, D.C.: U.S. Department of Education*.
- Pintrich, P. R. (2000). *The role of orientation in self-regulated learning*. San Diego, CA: Academic Pres.
- Risemberg, R. ve Zimmerman, B. J. (1992). Self-regulated learning in gifted student. *Roeper Review*, 15(1), 98–101. doi: <https://doi.org/10.1080/02783199209553476>
- Sönmez, V. (1999). *Hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Suarez, N., Regueiro, B., Estevez, I., Ferradas, M. M., Guisande, A. M., Rodriguez, S. (2019). Individual precursors of student homework behavioral engagement: the role of intrinsic motivation, perceived homework utility and homework attitude. *Individual Precursors of Homework Engagement* 10(941), 1-10. doi: 10.3389/fpsyg.2019.00941.
- Şahin, Ç.ve Altınay, B. Y. (2008). İlköğretimde ev ödevlerine yönelik etüt çalışmaları: kavramsal bir analiz. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1),41-52. Erişim adresi: <http://idealonline.com.tr/IdealOnline/makale/ilkogretimde-ev-odevlerine-yonelik-etut-cal-smalar-kavramsal-bir-analiz/59093>
- Şahin, M. (2009). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze Türkiye’de hayat bilgisi dersi programlarının gelişimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 402-410. Erişim adresi: http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt2/sayi8pdf/sahin_mustafa.pdf
- Şahin, M. (2014). Öğretim materyallerinin öğrenme-öğretme sürecindeki işlevine ilişkin öğretmen görüşlerinin analizi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 23(3), 995-1012. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/209826>
- Şentürk, A. (2013). *Ev ödevlerinin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin ilkokuma yazma becerilerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 333576).

- Şentürk, C. (2015). Hayat bilgisi dersinde uygulanan dizgeli eğitimin/öğretimin etkililiğinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 163-172. Erişim adresi: <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/18.senturk.pdf>
- Tokgöz, A. İ. ve Taşkın, Ş. Ç. (2015). Sınıf öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde materyal kullanımlarının öğretmen adaylarının görüşlerine dayalı olarak incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(2), 422-440. Erişim adresi: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/eggefd/article/download/5000131835/5000148480>
- Trautwein, U. (2007). The homework-achievement relation reconsidered: Differentiating homework time, homework frequency, and homework effort. *Learning and Instruction* 17(3),372-388. doi: 10.1016/j.learninstruc.2007.02.009
- Turgut, Ü., Salar, R., Aksakallı, A. ve Gürbüz, F. (2016). Bireysel farklılıkların öğretim sürecine yansımalarına dair öğretmen görüşlerinin incelenmesi: nitel bir araştırma. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 431-444. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/296096>
- Ulubey, Ö. ve Toraman, Ç. (2015). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisi: bir meta-analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 195-220. Erişim adresi: <http://sbed.mku.edu.tr/article/view/5000157871/5000147701>
- Ünal, A., Yıldırım, A. ve Sürücü, A. (2018). Eğitim fakültesi öğrencilerinin etkili olarak kabul ettikleri ödevler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 555-574. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/555261>
- Üredi, I. ve Üredi, L. (2005). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin öz-düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarının matematik başarısını yordama gücü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 250-260. Erişim adresi: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mersinefd/article/view/5000003018/5000003551>
- Üstünel, F. M. (2016). *Ödevin akademik başarıya etkisi: bir meta analiz çalışması* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 421504).
- Van Voorhis, F. L. (2004). Reflecting on the homework ritual: Assignments and designs. *Theory Into Practice*, 43(3), 205-12. doi:10.1353/tip.2004.0037
- Warton, P. M. (2001). The forgotten voices in homework: views of students. *Educational Psychologist*, 36(3), 155-165. doi: http://dx.doi.org/10.1207/S15326985EP3603_2

- Xu, J. (2010). Homework purposes reported by secondary school students: a multilevel analysis. *The Journal of Educational Research*, 103,171–182. doi:10.1080/00220670903382939
- Xu, J. ve Yuan, R. (2003). Doing homework: Listening to students, parents, and teachers' voices in one urban middle school community. *School Community Journal*, 13(2), 25–44. doi: =10.1.1.471.2773
- Xu, J. ve Corno, L. (2006). Gender, family help, and homework management reported by rural middle school students. *Journal of Research in Rural Education*, 21(2), 1-13. Erişim adresi: <http://jrre.vhost.psu.edu/wp-content/uploads/2014/02/21-2.pdf>
- Yapıcı, N. (1995). *İlkokullarda öğretmen, öğrenci ve velilerin ev ödevi konusundaki görüşlerinin belirlenmesi (Bolu ili Düzce ilçesi 4. 5. sınıflarında yapılan bir inceleme)*(Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yaşaroğlu, C. (2013). Hayat bilgisi dersi kazanımlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(7), 849-858. doi: 10.7827/TurkishStudies.4838
- Yaşaroğlu, C. (2017). 2015 hayat bilgisi dersi öğretim programı üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 10(51), 859-873. doi: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1821>
- Yeşilyurt, E. (2007). Öğretim araç-gereçleri kullanımına etki eden faktörler. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 2(4), 300-312. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/186010>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, Y. V. (2018). Öğretmen öğrenci ve velilerin ortaokul düzeyinde verilen günlük ödevler hakkındaki görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 220(47), 201-224. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/584648>
- Yılmaz, B. (2018). *Okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin öz düzenlemeli öğretime ilişkin öz yeterliliklerinin ve öz düzenlemeli öğretimi kullanımları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 516950).

Yılmaz, Ç. (2013). *İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda Türkçe ödev uygulamalarının öğrencilerin okul başarısına etkisinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Nitel bir araştırma)*(Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 347347).

Yuladur, C. ve Doğan, S. (2009). Fen ve teknoloji dersinde öğrencilerin ev ödevi performansını artırmaya yönelik bir eylem araştırması. *Journal of arts and Sciences*, 12(2),211-238. Erişim adresi: <http://dergipark.org.tr/cankujse/issue/4032/53211>

Zimmerman, J. B. (2008). Investigating self-regulation and motivation: historical background, methodological developments, and future prospects. *American Educational Research Journal*, 45(1), 166-183. doi: 10.3102/0002831207312909

EKLER

Ek 1. Görüşme Formu

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE EV ÖDEVİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ VE TERCİHLERİ

Kıymetli Meslektaşım,

Bu görüşme formu ilkokullarımızda “İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri ve Tercihleri” araştırmasına veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu görüşme formu II bölümden oluşmaktadır. I. Bölüm kişisel bilgiler, II. Bölüm görüşme sorularından oluşmaktadır. Lütfen size yöneltilen açık uçlu soruları en uygun şekilde cevaplayınız. Araştırma sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve size en uygun şekilde cevaplamanız gerekmektedir. II. bölümde yer alan sorulara ilişkin cevaplarınız alınırken sizlere yeterli düşünme süresi verilerek sorulara yazılı olarak cevap vermeniz istenecektir. Vereceğiniz cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve elde edilen sonuçlar kişi ve kurum adı belirtmeksizin tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır. İlgi ve desteğiniz için şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Kayhan ÇETİNKAYA

Sakarya Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM

Cinsiyet :
Kıdem Yılı :
Eğitim Düzeyi :
Mezun Olunan Bölüm :

II. BÖLÜM
GÖRÜŞME SORULARI

1) Hayat Bilgisi dersinde ev ödevi verilmesini gerekli görüyor musunuz? Gerekli görüyorsanız öğrencilere hangi noktalarda katkı sağladığınızı düşünüyorsunuz?

.....
.....
.....
.....

2) Hayat Bilgisi dersinde ev ödevi veriyor musunuz? Veriyorsanız;

.....
.....

a) Hangi amaçla ödev veriyorsunuz?

.....
.....
.....
.....

b) Ne tür ödevler veriyorsunuz?

.....
.....
.....
.....

c) Ne sıklıkta ödev veriyorsunuz?

.....
.....
.....
.....

d) Ortalama ne kadar sürede tamamlanacak ödevler veriyorsunuz?

.....
.....
.....
.....

e) Ödevleri nasıl kontrol ediyorsunuz? Ödevini yapan/eksik yapan/yapmayan öğrencilere yönelik nasıl bir yol izliyorsunuz?

.....
.....
.....
.....

f) Ödev uygulaması sürecinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

.....
.....
.....
.....

3) Aşağıda yer alan kazanımlara yönelik ev ödevi vermeyi tercih eder misiniz? Ederseniz vereceğiniz ödevi açıkla mısınız?

a) HB.3.4.1. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanıtır.

.....
.....
.....
.....

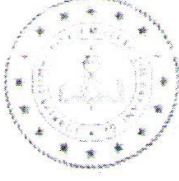
b) HB.3.5.9. Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişileri araştırır.

.....
.....
.....
.....

c) HB.3.6.3. Doğadan yararlanarak yönleri bulur.

.....
.....
.....
.....

Ek2.İzinler

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.8333451
Konu : Anket ve Araştırma İzin Talebi.

26/04/2019

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Sakarya Üniversitesinin 01.03.2019 tarihli ve 2694 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/2017/25 No'lu Gen.
c) Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonunun 25.04.2019 tarihli tutanağı.

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Kayhan ÇETİNKAYA'nın "İlkokul Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri ve Tercihleri. (İstanbul İli Örneği)" konulu tezi kapsamında, ilimiz genelinde bulunan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerine; anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

- Ek:
1- Genelge.
2- Komisyon Tutanağı.

OLUR
26/04/2019

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8556-9ea6-3048-81de-2ee9 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ VE ESERLER LİSTESİ

Adı ve Soyadı: Kayhan ÇETİNKAYA

E-posta: kyhnctk@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Lisans: Sakarya Üniversitesi, Sınıf Öğretmenliği ABD

GÖREVLER:

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl
Öğretmen	Dilekyazı İlkokulu	2011-2012
Öğretmen	Çökelge İlkokulu	2012
Öğretmen	Yardımcılar İlkokulu	2012-2013
Öğretmen	Alemdarpaşa İlkokulu	2013
Öğretmen	Kavakpınar İlkokulu	2013-2016
Öğretmen	Ertuğrulgazi İlkokulu	2016
Öğretmen	Kaynarca İlkokulu	2016-halen

ESERLER:

A. Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Ev Ödevlerine İlişkin Algıları